UNIVERSAL LIBRARY
OU_204760
UNIVERSAL LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T81 Accession No. PG T472

Author V46R
వెంకయ్య.

Title రామరాజీయము. 1923

This book should be returned on or before the date last marked below.

రామరాజీయము.

RAMARAJIYAMU

OR

NARAPATIVIJAYAMU

BY VENKAYYA

EDITED FOR THE FIRST TIME

BY

GUSTAV OPPERT, PH.D.,

Prof. of Sanskrit and Comparative Philology, Presidency College, Madras,

V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS

292, ESPLANADE, MADRAS.

1923.

All Rights Reserved.

Printed by

V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS

at the " VAVILLA " PRESS,

Madras —1923

PREFACE.

THE poem entitled *Rámarájiyamu*, and known also as *Narapativijayamu*, in honor of the brave Ràmarája, contains a genealogy of the Narapati princes who ultimately swayed the destinies of the Kingdom of Vijayanagar. The Ràmaràjìyamu was composed at the beginning of the second half of the 16th century by Súrayya's son Venkayya, the court-poet of Kòdandaràmaràja. This prince, better known as Rámaràja, and son-in-law of the famous king Krishnaràja, was like his father-in-law, a great patron of Telugu literature. I have elsewhere shown that there existed two Krishnaràjas who had as their sons-in-law princes of the name of Ràmaràja.[1]

The Ràmaràjíyamu was written previously to the battle of Tàlikóta, in which Kódandaràmaràja was defeated and killed by the united armies of the Muhammedan Chiefs of Bijapur, Golkonda, Ahmadabad and Bedar. [2]

The narrative is continued nearly up to the period of this catastrophe, and leaves Ràmaràja in the plenitude of his power occupying his throne with his sons round him.

As is usual with work of this kind, the book traces the descent of the Naraptis from Nàràyana through Chandra, the Moon, to the Bharatas, hence to Nanda and from him to the Chàlukyas and through Vijala of Kalyàna to Kódandaràmaràja, the hero of the poem.

The descent is traced as follows:—From Nàràyana, Brahman, Atri, Chandra, Budha, Purúravas, Ayu, Nahusa,

1 See my *Contributions to the History of Southern India*, Part I, p. 43.

2 See Wilson's *Descriptive Catalogue of the Mackenzie Collection*, Second Edition, Madras, 1882, p 268,

Genealogical Table of the Narapatis from Bukkaraja.

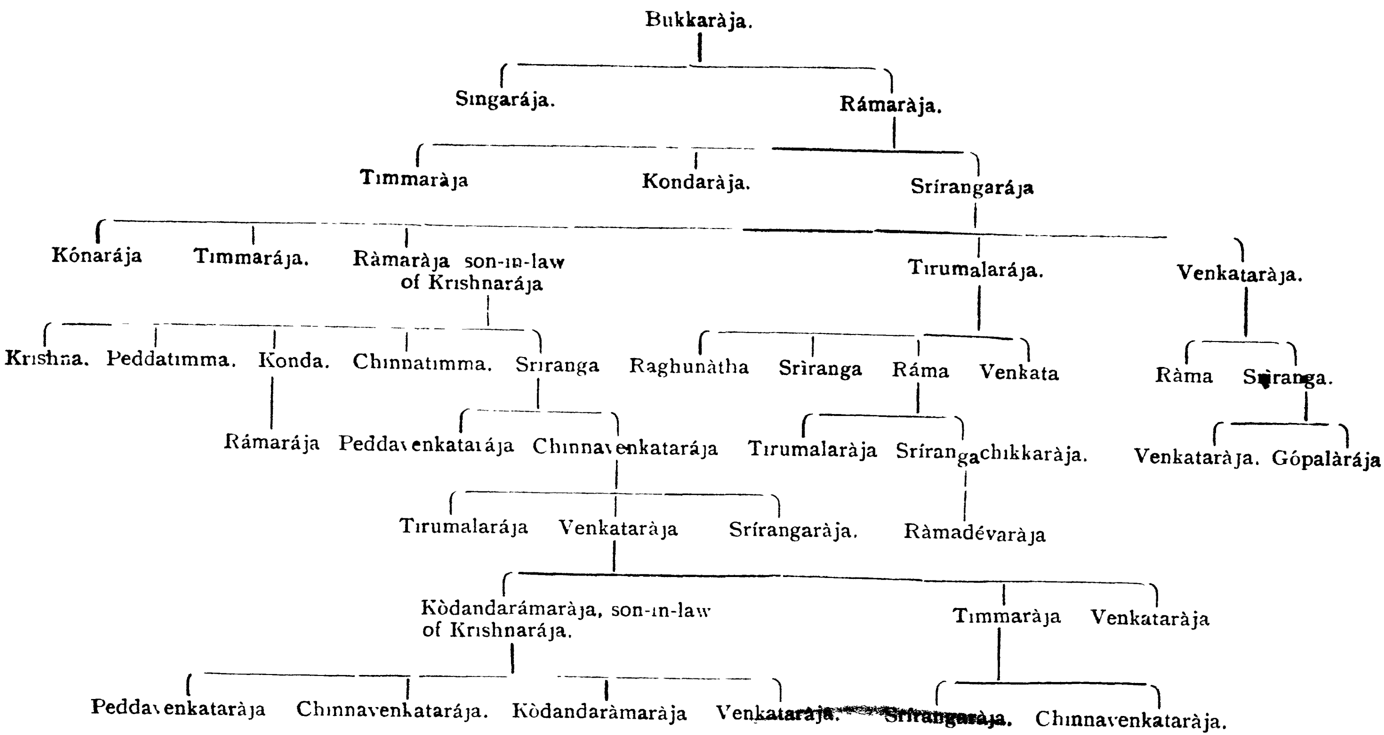

Yayàti, Puru, &c., descended the Bharatas, and the 83rd in descent from Arjuna was Nanda; his 9th descendant was Chàlukya, and from him was descended Vijala or Bijjala of Kalyàna. His grandson was Víra Hemmaliràya; Hemmaliràya's son was Tàtapinna. Tàtapinna was succeeded by Sómadèva, Ràghavadèva, Pinnasauri and Bukkaràja. This Bukkaràja had two sons Singaràja and Ràmaràja the latter of whom was the father of Timmaràja, Kondaràja and Sríraugaràja. The sons of the last-named prince were Kònaràja, Timmaràja, Ràmaràja or Aliràmaràja, son-in law of Krishnaràja, Tirumalaràja, Venkataraja or Venkatàdriràja. Of these, the fourth son, Tirumalaràja, had four sons: Raghunàtharâja, Srìrangaràja, Ràmaràja and Venkataràja. The third of these, Ramaràja was the father of Tirumalaràja and Srìrangachikkaraja, the son of the last being Ràmadévaràja. The fifth son of Sríraugaràja, Venkataràja, had two sons Ràmaràja and Rangaparàja or Srìrangarâja, the latter of whom had in his turn two sons Venkatàdriràja and Gôpàlaràja. Ràmaràja, the third son of Sríraugaràja and the son-in-law of Krishnaràja, had also five sons: Krishnaràja, Peddatimmaràja, Kondaràja, Chinnatimmaràja and Srírangaràja of whom Kondaràja had a son named Ràmaràja, and Srìrangaràja had two sons Peddavenkataraja and Chinnavenkataràja, the sons of the latter being Tirumalaràja, Venkataràja and Srírangaràja. Venkataràja had three sons named Kôdandaràmaràja or briefly Ràmaràja, Timmaràja and Venkatàdriràja, the eldest of whom Kôdandaràmaràja became the son-in-law of the famous Krishnaràja of Vijayanagar. This Kódandaràmaràja, who appropriated the regal power had four sons: Peddavenkataràja, Chinnavenkataràja, Kòdandaràmaràja and Venkataràja, and Timmaràja the younger brother of Kódandaramaräja had two sons: Sríraugaräja and Chinnavenkataraja. Thi

Kòdandarämaräja the son-in-law of king Krishnaräja, fell, as has already been mentioned previously, in the battle of Tälikòta, but Venkayya closes his Rämaràjíyamu previously to this event

The annals of the Narapati family contain thus many important and interesting accounts concerning the Telugu country, to some of which I have alluded in previous publications of mine.

The poem is written in classical Telugu, in a choice and superior style. It abounds, as is usual in works of this kind, in Alankàras and other rhetorical figures so highly esteemed by the people of this country.

The book is compiled from two MSS. in the Government Oriental MSS. Library, and I am greatly indebted to the learned Pandit M.R.Ry., Kokkonda Venkataratnam Pantulu Gäru for the valuable assistance he rendered me in the publication of it, and also to M.R Ry., D. Rägha-vayya Pantulu Gäru, who kindly helped me in revising the proofsheets.

GUSTAV OPPERT.

MADRAS,
30th January, 1893.

శ్రీ

రామరాజీయము.

రామామణినిస్తుల స్తనయుగశ్రీగంధపంకాంకవి
స్తారోరస్స్థలుఁ డార్తరక్షణచమత్కారప్రచారుండు స
త్కారుణ్యాంబుధి యారమాపతి కృతార్థత్వ ప్రభావంబు చే
కూరంజేయుచుఁ బ్రోచుఁగాతఁ గృపచేఁ గోదండరామాధిపుఁడ్. 1

మ. వనజాక్షీసుమబాణు రామమహిభృద్వజ్రం గృపాదృష్టిచే
వనిశంబుం దగఁ బ్రోచుఁగ వృత వియోహాంతుండు పుత్రాంగనా
జనగంధేభతురంగవీరభటభూసాద్యమాణిక్యకాం
చనవస్త్రాదిసమస్తసంపదల నిత్యానందు నర్థిల్లఁగన్. 2

ఉ. ముద్దియ సంచరించునలుమోములవేలుపుఁ బెద్ద దమ్మిపూ
గద్దియమీఁద నుండి త్రిగుణంబుల వేడ్క సృజించుజాణ యే
ప్రొద్దును నాగముంఖుల నిటు [illegible]గఁ దాల్చినలోకనేత బ
ల్విద్దెలప్రోవ యా రఘువిభుఁ బ్రోచుఁ జిరాయురుపేతుఁగాఁ గృపన్. 3

ఉ. మున్ను గణేశుఁ డుండటను ముద్దులు గుల్క నటించుచున్న మా
యన్న దె వచ్చెనంచు నలినానన [illegible] విల్వఁ బోయి తాఁ
జన్నని పల్కి కౌఁగిలిడు సామిని నవ్వుచుఁ డు గౌరి కోరికల్
చెన్నలరంగ రామనృపశేఖరు నీవుత సత్కృపామతిన్. 4

ఉ. భూవినుతాతినిశ్చలతఁ బొల్చుమువంబు మదిం దలిర్పఁగా
భావజుఁ గన్నతల్లి మురభంజనుపట్టపుదేవి యాస్రవం
తీవరుముద్దుపట్టి రజనీపతికూరిమిచెల్లెలైన ల
క్ష్మీవనజాక్షి రామవిభుగేహమున న్విహరించుఁగా వుతన్. 5

చ. మది మదనాంతకుం ద్రిపురమర్దను నిల్పి తపంబొనర్చి యా
సదయుని మెట్టఁబట్టి మయిసామున నిల్చి జగంబులెల్ల స
మ్మదమున నేలుసర్వగుణమండన గౌరి దయామతి న్విభా
స్పదునిఁగఁ జేయుఁగాత రిపుభంజను నార్వీటిరామభూవిభున్. 6

తే. కవులహృత్పద్మవనవాటిఁ గలయ మెలఁగు, సైకతశ్రోణి వారిజజాతురాణి
వాణి ఘనవేణి రామభూవల్లభాప్తు, తాను నెప్పుడు వాగ్విభవాఢ్యుఁ జేయు. 7

క. ఈరీతి నఖిలభువనా,ధారులు నైనట్టి దేవతాపరులనుప
త్కారుణ్యలబ్ధసంపద, నారూఢిగ రామనృపతి యలరుచు వేడ్కన్. 8

తే ఒక్కనాఁడంబురుహబాంధవోదయమున, స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానదానవిధుల
నిష్ఠఁ గావించి హరిపదనీరజముల, నిచ్చ నిశ్చలభక్తిచే నిరవుకొల్పి. 9

సీ. కస్తూరికాగురుకాశ్మీరమిళితమౌగంధంబు మై నిండఁ గలయనలఁది
జాజులు మల్లెలు జతఁగూర్చికట్టి సంపఁగిపూవుల్ బెత్తులు సిగనుజుట్టి
దిక్కులఁ గాంతిచేఁ దేజరిల్లఁగఁ జేయురమణీయమణిభూషణములఁ దాల్చి
బంగారుజిలుగుదుప్పటిహొయల్మిగిలిగ నీటు మీఱఁగ వల్లెవాటువేసి
తే వలనసంతతజయంతుల కెలనఁ జాలు, మాపుమోసి సతులు ల్వామచాపబాణ
దర్పహృద్రూపులగుచు విభ్రాంతిఁ దనర, వసుమతీనాథ నేత్రోత్సవంబుగాఁగ.

సీ రాజవంశాంబుధిరాకాసుధాకర రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
కామహన్నిబ్బరగండ సన్నుత మహారాజ చాళుక్యనారాయణాంక
హత్తుమున్నూరగండ హత్తుహన్నిబ్బరగండ మైవరగండ చండశౌర్య
యరిరాయమర్దన ధరణీవరాహ గండరగండ యని భట్లు సరసమధుర
తే. వాగ్విజృంభణ మీఱఁ గైవారములను, జేయ నిరువంకలను సతుల్సేరి మెలఁగ
భూసురాశీర్వాదము లొప్పరుకలఁగ, శంఖభేరీమృదంగనిస్వనము సెలఁగ. 11

సీ భూరిబాహాబలస్ఫూర్తిచేత మహాప్రచండులౌ జెట్టులు కైదండలిడఁగఁ
జెలఁగుచు సదుపజీవులు వెంట నిర్మలముక్తామణిచ్ఛత్త్రముల ధరింప
నంతంతఁ గదిసి సామంతాన్వయాధీశ్వరు లడపంబుఁ గత్తిఁ బావడఁబట్టి
వలనొప్పఁగఁ దదాప్తాయులు గిండిఁ గాళాంజిఁ బాదుకల్సరటిదర్పణముఁ బూన
తే నమ్రులగుచున్న ధారుణీనాథవరుల, సంద డిరుసంకఁ బాయనందంద వేత్ర
ధరులు సాహోనినాదులై తఱుచు మెఱఁగ, నగరు వెలువడి మొగసాల నడచివచ్చి.

సీ. ప్రాకటహేమచిత్రవిచిత్రితంబులై కోమలాంకమై దూర్యకుడ్యములను
రమణీయమౌక్తికరంగవల్లికలతో విలసితంబగు వేదికలనురహి
ఘనపద్మరాగసంఘటితోన్నతములై తనరారువిద్రుమస్తంభములను
వితతపార్శ్వద్వయాశ్లిష్టకృతకరికరములయాధారమునుమరకతారోహణములఁ
తే. గలిగి లక్ష్మీనివాసాఖ్యఁ జెలఁగి చూచు, జనులకెల్లను రోహణాచలవిధంబు
మదినిఁ గదురఁగఁ జేయుచు ముదమొనర్పఁ, జాలినట్టిమహాసభాసదనమునను. 13

క. కోరికలీరికలెత్త మ,హీరమణులు చెలువుమునపుల్లను నెంతేఁ
గారుణ్యమతిని వినుచును, బేరిమి మణిఖచితసింహపీఠస్థుండై. 14

తే. వెలలు బాంధవజనములుఁ జేరఁ బెట్టి, దునితవందనశ్లాఘరచనలలర
మన్ననలఁజాలఁగాంచి చేసన్నఁ జూపి, సర్వ్వకీనకాసనాసీనులై చెలంగ. 15

సీ. కోసలు గెలిచి కైకొన్నయేనుఁగులివి సాళ్వుఁడిచ్చినజవాశ్వంబులివియె
పాండ్యుఁడేఁటేఁటను బనుపుముత్యములివి ద్రవిళుఁడంపినయట్టిద్రవ్యమిదిగో
చోళుచేఁ దెచ్చినసుందరీచయమిదిగో కాళింగుఁడొసఁగినకనకమిదిగో
మగధునిచేఁ గొన్నమండలాగ్రంబిది పారసీకుపంపుసొమ్ములివిగో
తే. యనుచు సచివులు దెలుపఁ గైకొనుచు యువతి, వారకరమణికంకణక్వాణకలిత
చామరోద్ధూతపవనసంచలితశిఖాలు, కుంతలంబులసొంపు రాజసంబంతి మెఱసి. 16

చ. నరసురసంఘమౌళిఘనరత్నకిరీటమణిప్రభాలస
చ్చరణసరోజుఁడౌచుఁ గనుసన్నను పేంద్రునిమాడ్కిఁ దిష్మునా
ధరమణి కార్యదక్షుఁడయి వర్తిలు రామనరేంద్రుఁ డెంతయున్
గురుకవిసామ్యయుక్తముగఁ గొల్వననుండె సురేంద్రుకైవడిన్. 17

క. ఈలీల రామధరణీ, పాలుఁడు సకలస్వకీయభాస్కరుఁడై పే
రోలగమున మృదుగానం, బాలించుచుఁ గావ్యసరణులరయుచు వేడ్కన్. 18

క. నగుమొగమున ననుఁ గనుఁగొని, జగతీసురవంశమణివి సత్కవివగుటన్
దగుదువు మామన్ననకుఁ బో, సఁగంగనంగుగుల సూరసచివునివెంగా. 19

క. రారమ్మనుచును మిక్కిలి, గౌరవమునఁ బిలిచి చెంత గద్దియపైన
న్నారూఢునిఁగా నొనరిచి, తోరముగాఁ జేలములను దొడవులనొసఁగెన్. 20

క. ఈవిధమున బహుమానముఁ, గావించి మదీయవంశకర్తలచర్యల్
భూవలయంబున వ్యాసవచోవిరచితలీల సర్వశుభకరమగుచున్. 21

క. పంచమవేదంబని బుధు, లెంచం దగి భారతాఖ్య నెసఁగినదానిన్
మించినభక్తిని నాక, ర్ణించనె నామదికి నెపుడుఁ బ్రీతి జనించున్. 22

ఆ. తారలెన్నవచ్చు వారిధినవలీల, దాటవచ్చు గిరుల మీటవచ్చు
భారతార్థ మెఱిఁగి పలుకంగవచ్చునె, చిలువఱేనికైన నలువకైన. 23

క. కన్నంతి బుధులచేతను, విన్నంతయునంధ్రభాష వివరింపఁబడెన్
జెన్నలరఁగ భారతమా, నన్నయభట్టాదికవిజనంబులచేతన్. 24

క. ఆవిద్వత్కవులాదిగ, భూవలయంబందుఁ గలుగుపూర్వకవీంద్రుల్
మావంశజులగురాజుల, నేవిధమునఁ జెప్పినారొ యితరకృతులలోన్. 25

క. నీవును సంక్షేపముగా, నావిధమును దెలిసి పేరులాఘునచర్యల్
గావింపుము కృతిరూపము, గా వినవలెననెడువాంఛ గలిగెను మాకున్. 26

తే. అనిన నౌఁగాక యని సంస్కృతాంధ్రకవుల, వినుతులొనరించి తత్పాదవనరుహముల
డెందమున నిల్పి మృదువచోబృందగరిమ, రామరాజీయమనుకృతి రహిరచింతు. 27

వంశావళి.

సీ. నారాయణునినాభినలినగర్భంబున నాలుగుమొగములనలువ వొడమె
నాభారతీమనోహరుపదాంగుష్ఠంబువలన దక్షుండుమారువులను గలహ
భోజనుండును నాభిఁబులహుండు కర్ణములనుబులస్త్యుండు త్వక్కునను భృగువు
కరములవలనను గ్రతువు ముఖంబుల నంగిరసుఁడు ఘ్రాణమందు నలవ
తే. సిష్ఠుఁడును మనమున మరీచియును నేత్రములనునత్రియునవఁగను గలిగి రెలమిఁ
బదుగురు తనూజులురుబాహుబలులు భవవి, దూరగుణులార్కతేజులు వారిలోన.

చ. జగదభినంద్యపాదజలజాతుఁ డమేయుఁ డజేయుఁ డాలస
న్నిగమరసాతిలోలకమనీయమనోంబుజుఁ డుగ్రపాపదు
ర్నగబలసూదనుం డలఘుదివ్యతపోధనుఁ డర్కభాస్వరుం
డగణితపుణ్యమూర్తియగునత్రిమహామునిఁ జెప్పనొప్పదే. 29

క. ఆయత్రికి ననసూయకుఁ, దోయజభవతోయజాక్షధూర్జటులతుల
శ్రీయుతులై జనియించిరి, తోయజవిద్వేషిదత్తదుర్వాసులనన్. 30

ఉ. వారలలోన నొప్పె ననవద్యగుణాకరుఁ డాశ్రితాంబుదో
దారుఁడు దారితప్రకటతామసచక్రుఁడు చక్రవాకని
స్సారకరుండు సారకరజాతరుచిస్ఫుటనవ్యమోదక
ల్హారసరోవరుండు వరభాహృతచంద్రుఁడు చంద్రుఁడున్నతిన్. 31

క. అతనికి రోహిణికి గుణా, న్వితుఁడగు బుధుఁడుదయమయ్యె నీరేజవనీ
హితపరిసరవర్తనచే, క్షితితలజనతతికి మిగుల క్షేమకరుండై. 32

క. ఆరోహిణేయునకిళాం, భోరుహనేత్రకును సతతబుధనుతశౌర్యో
దారుండు సరసగుణా, ధారుండు పురూరవుండు దగ జనియించెన్. 33

సీ. అసహాయశూరతననిలోన శాత్రవగణముల నెల్లను గడఁకనణఁచి
వితతత్రయోదశద్వీపంబు లెల్లను బాహుబలస్ఫూర్తిఁ బరఁగ నేలి
కరమర్థిఁ గ్రతువుల సురలఁ దన్పుచుఁ బ్రజలభ్యుదయంబుల నలరుచుండ
ధర్మస్థితినిఁ బ్రోచి ధనదుతో నెనయగు సంపదలను జాల సొంపుమిగిలి
తే. గరుడగంధర్వకిన్నరవరులతోడ, నెయ్యమొనరించి మెలఁగుచు నిర్జరేశు
మన్ననలఁ గాంచెఁ దత్సభాసన్నవిబుధ, చయము వొగడఁ బురూరవశ్చక్రవర్తి.

తే. ఆపురూరవుఁడూర్వశియందుఁ బ్రేమ, దనర నాయువు ధీమంతుఁడును వసువు దృ
ఢాయువుఁ జిరాయువు శతాయువనఁగ వరుసఁ, గనియె నార్వురు గొడుకుల వినుతయశుల.

క. ఆయవనీశులలోపల, నాయువు ధరనీతిబాహ్యలందకయుండన్
న్యాయముగ నేలె శాత్రవ, నాయకవరసేవితాంఘ్రినలినుం డగుచున్. 36

సీ. అమరేంద్రుఁడాదిగా నమర సంఘమువచ్చి తమహావిర్భాగసంతతులఁ గొనఁగ
నవరత్నమయభూషణముల గోచయముల భూసురప్రతతికి భూరియొసఁగి
రాజసూయంబులు వాయపేజంబులు మొదలుగాఁగల మఘములనొనర్చి
రాకేందుకీర్తిసురభిదామముల దిగంగనలకు శృంగారమును ఘటించి
తే. యాయువును గాంచె స్వర్భమయందు నహుషు
క్షత్రవృద్ధు ననేనసుఁ గరభు రజి సు
యశుల బాలార్కతేజుల నలఘుమతుల
వరకుమారుల నేవుర వారిలోన. 37

మ. మఘముల్పెక్కులొనర్చి దేవతల సన్మానంబుఁ గావింపుచున్
లఘుమార్గేతరుఁడై కుభృత్తతికి నశ్లాఘ్యత్వ మొందించి ని
త్యఘనోదారత భూజనంబులకు నత్యంతప్రమోదంబుగా
నఘదూరంబుగ ధాత్రి నేలె నహుషుండాఖండలుండో యనన్. 38

తే. ఆనహుషునకుఁ బ్రియవాసయ నెడి ముద్ది
యకు యయాతి సంయాతి ప్రయాతి యన సు

తులు జనించిరి వారిలోపల యయాతి
చిరయశోహారి రాజ్యాభిషిక్తుఁ డయ్యె. 39

సీ. పాకారి దోర్దండసహాయ దేవదైత్యసంగరమునఁ దెక్కుటక్కుసురలఁ దునిమి
హయమేధరాజసూయాతిరాత్రాదియాగంబుల సురలయాఁకలి నడంచి
తనకనియును బెక్కు ధరలఁగలయట్టియర్థము బ్రాహ్మణులకు దానముగ నొసఁగి
వర్ణాశ్రమంబుల వరుస నడపుచు జలనిధిమేఖలను నలంకరించి
తే. సకలపురరాజ మాప్రతిష్ఠానపురము, దనకు నగరాజధానిగాఁగను యయాతి
ధర్మ మెంతయు నాల్గుపాదముల నడచి, పెంపు సొంపు వహింపంగఁ బృథ్వి నేలె.

క. కవివృషపర్వతనూజల, సవినయను దేవయాని శర్మిష్ఠ భా
ర్గవునమతి ననురక్తిని, బ్రవిమలమతి యా యయాతి పరిణయమయ్యెన్. 41

తే. ఆసతులయందు సకలసౌఖ్యానుభవుండు, నగుచు యదుతుర్వసుల దేవయానివలన
ననఘ శర్మిష్ఠయందు ద్రుహ్యానుపూరు, లనఁగ సుతులను నేవురఁ గనె యయాతి.

క. వారలలోపల నెంతయుఁ, బూరుఁడు సదసద్వివేకభూషణుఁ డరిసం
హారుఁడు హాటకభూధర, ధీరుఁడు ఘనమార్గవిజితశాత్రవుఁ డొప్పెన్. 43

సీ. జనకుండు వేఁడ యౌవనమొసఁగి తదనుమతిని రాజ్యాభిషిక్తి వహించి
సకలధాత్రీశ్వర మకుటాగ్రరత్నప్రరుగ్భ్రాజిత పాదసరోజుఁడగుచుఁ
దనపంపుఁబూర్వజు లొనరింప నముకుచే నాలుగువేఁగుల నేల నేలి
హరి మెచ్చ బహుదక్షిణాన్వితమగు శతక్రతువు లసురసఖ్యామోదమొనర్చ
తే. క్షితిని గలిదోషమేమియుఁ జెందకుండ, నడపి సకలప్రజలకాహ్లాదమొసఁగి
పరమధర్మజ్ఞుఁడనుచు దిక్పాలసభలఁ, గణనకెక్కుచుఁ బూరుభూకాంతుఁ డలరు.

క. ఆపూరునకును గౌస, ల్యాసంకజుఁ డనఁదగుచు మహీశ్వరుఁ గరుణా
కూపారుఁడు జనమేజయు, భూపాలుఁడు రాజసింహభూషణుఁ డగుచున్. 45

సీ. అదనుదప్పకయుండ నడరి నీరదములు నింపుసొంపుగను వర్షింపుచుండ
నేళ్లను గొలుచని వినుతిసేయఁగఁ దగి సకలసస్యములు దున్నకయె పండ
ముదముతో ధేనుసమూహము స్తన్యవృద్ధులంగ నుదిరిపి పిన్నవిసి పెరుక
వ్యాకులత్వములేక ప్రాకటసంతోషకరులై నూఱేండ్లు ప్రజలు మనఁగ
తే. నఖిలధర్మంబు లభ్యుదయాభివృద్ధిఁ, దనరఁగను జనమేజయుమనుజభర్త
రాజ్యమేలుచుఁ బెక్కధ్వరంబు లొనరఁ, జేసి విప్రులనెల్ల దక్షిణలఁ దనిపె.

క. ఆజనమేజయనరపతి, రాజాన్వయనంతనలనఁ బ్రాచీశమహా
రాజేంద్రుఁ గాంతివైభవ, రాజేంద్రుం గనియె విబుధరాజి నుతింపన్. 47

సీ. చండవిక్రమమున సాధించి నిష్కంటకంబుగాఁ బూర్వదిగ్భాగ మెల్లఁ
బ్రాగ్భవంబున నేలి ప్రాచీశనామంబుఁ దనకు నెంతయును సార్థముగఁ జేసి
మనుమార్గవర్తియై యనుదినంబును సర్వజనపతుష్టిసుసన్నఁ బనులొనర్ప
భూరిదక్షిణలిచ్చి పురుషోత్తముని రమాకాంతునిఁ గూర్చి యాగములొనర్ప
తే. జారచోరులబాధలు మారిభయము, దొలఁగ ధనధాన్యవృద్ధియుఁ గలితపుణ్య
ధర్మతత్పరప్రవృత్తియుఁ దనరఁ బ్రజలు, వినుతిసేయంగఁ బ్రాచీశవిభుఁడు వెలఁగె.

క. ఆప్రాచీశాత్మజుఁడుం, భూప్రముఖుఁడు యశోధనుండు పొడసెను సంఖ్యా
తిప్రభుప్రభుం డప్రతి, మప్రకటపరాక్రమస్యమణియో యనఁగన్. 49

శా. ఏతన్నాన్వర్థితరీతిభూమిపతివంశం బేకాతపత్రంబుగాఁ
గోలన్విద్విషులద్రిగహ్వరములందున్ భీతిచే డాఁగఁగాఁ
జాలెన్నంతతయాగకృత్యములనన్నప్రాంతిం బ్రోవఁగాఁ
బోలం బూర్వనరేంద్రకోటిపనగాఁ బోవంగ సంఖ్యాతిగాన్. 50

క. శీతకరవంశవర్ధనుఁ, డాతనికిన్ స్వయంభుఁ డనఁదగు నాసం
ఖ్యాతికి వరాంగితని నహు, యాతమహీపాలకామ్యతాంధుఁడు పుట్టెన్. 51

సీ. అసదృశబాహుగర్వాత్తరక్షోన్నతి గాంచనభూమినిఁ బగలనవించి
హితమతితోఁ బ్రీతినెదుగుదేంచినన్పతికులాధీశునిఁ గృపను మనిచి
నిరుపమనయప్రవృత్తి నిష్కంటకంబుగా ధరణీతలంబును స్థిరత నేలి
యాదయిక గెముఁగల్గియనుశక్తిజను నను సంతన్నులైయుండ సంతరించి
తే. యశ్వమేధాదిమఖములనమరపతికిఁ, బ్రమదమొనరించి కాంచె భానుమతియందుఁ
బ్రీతివలుకొత్తఁగను నహుయాతిభూపతి, లాధవేంద్రుండు సార్వభౌమాఖ్యసుతుని.

ఉ. చండవిరోధిభూరినృపసంఘముఁ ద్రుంచి తదీయమత్తవే
దండతురంగరత్నధనధాన్యముఖాఖిలవస్తుసంతతుల్
మెండుగ సార్వభౌమనృపమిత్రుఁడు గైకొని నిత్యవైభవా
ఖండలుఁడై ప్రజల్గడు సుఖస్థితినుండఁగ నేలె రాజ్యమున్. 53

మ. యమునాదేవనదీతటంబుల సరోజాక్షున్ హరింగూర్చి యా
గములున్మేలు సుదక్షిణాన్వితముగాఁ గావించి యాసార్వభౌ

మమహీశుండు సునంద నాఁగఁదగుభామారత్నమందుం బ్రమో
దము దళ్కొత్తఁగఁగాంచె దండితరిపూత్సాహున్ జయత్సేనునిన్. 54

శా. నానాభూపతులెల్ల నిక్కపటులై నానాఁటనుం బ్రేమపెం
పూనన్వైరములేక కొల్వ రతిచేనొప్పారుచెంతే జనుల్
దానోత్సాహముచేఁజెలంగ మిగులన్ ధర్మంబుతోడం జయ
త్సేనుండేలె ధరిత్రి యాగములచే జేజేలఁబోషింపుచున్. 55

తే. ఆజయత్సేనుఁడును విదర్భావనీత, లాధిపేంద్రుని ప్రియపుత్త్రియౌసుభద్ర
యనుపయోరుహపత్త్రాయతాక్షివలనఁ, గనియెఁ బ్రీతి సురాచీనమనుజవిభుని. 56

ఉ. మానవనాథులెల్లనని మార్కొని యోడి సమస్తవస్తువు
ల్గానికలిచ్చి కొల్వ నవఖండవసుంధర నేలుచు న్సురా
చీనుఁడు భానుజాదివిజసింధుతటంబుల నూఱుయజ్ఞముల్
మానితనిష్ఠఁజేసెఁ బలుమాఱు నిలింపులకింపుసొంపుగన్. 57

క. ఇననిభుఁడైనసురాచీ,నునకు విదేహక్షితిపతనూజారత్నం
బనఁదగుమర్యాదాబ్జన,యనకు మహాభౌమనరవరాగ్రణి పుట్టెన్. 58

మ. బలవద్వైరులఁద్రుంచి శత్రువనుశబ్దంబేమి లేకుండ దో
ర్బలగర్వోన్నతిచేనొనర్చుచు మహాభౌమావనీనాయకుం
డిలనేలెం బ్రజలెప్పుడున్సుఖముచేనెంతే మనంగీర్తి ది
క్కుల రాజిల్లఁగఁజేసె జన్నములు పెక్కుల్దేవతల్మెచ్చఁగన్. 59

తే. ఆమహాభౌమసర్వంసహాతలాధి, పాధ్యునకును బ్రసేనజయౌసుపుష్ట
యనుసుధాకరబింబాస్యకనుజనించె,ఘనుఁడునయుతౌనియుతుఁడనుమనుజవిభుఁడు.

క. భియభక్తి నఖిలభూవర, చయమనిశముగొలువ రాజసంక్రందనుఁడై
నయమున ధరఁబాలింపుచు, నయుతౌనియుతుండు చేసె నానాధ్వరముల్. 61

క. మానితచరితుండగునయు,తౌనియుతునకుఁ బృథువాసతినయామణియౌ
భానుమతికి నక్రోధన, భూనాథుండుదయమయ్యె బుధమతులెసఁగన్. 62

క. బంటుతనంబున నాము, కొంటగునక్రోధనుండు కదనస్థలిలోఁ
గంటకులఁదునిమి ధర ని,ష్కంటకముగ నేలి చేసెఁగ్రతుశతమెలమిన్. 63

క. ధీనిధియక్రోధనభూ,జాని జగద్విదితపుణ్యచరితౌకాళిం
దైనకరందవయందును, మానుగ దేవాతిథియనుకుమారునిఁగాంచెన్. 64

సీ. కడిమి దిగ్విజయంబుఁగావించువో నిషధతురుష్కశకయుగంధరయవనులు
రథికతురంగవారణపదాతులతోడ నెదిరింపనందఱుమదములడఁచి
యెదురెందులేక తుహినమహీధ్రసేతుమధ్యోర్విఁగలసర్వమనుజపతులు
నిటలతటాగ్రసంఘటితకరపుటులై చేరి నమస్కృతుల్సేయుచుండ
తే. రాజ్యమంతయుఁ దానేలి ప్రజల నీతి, మార్గమునఁ బ్రోచి దేవాపిమనుజవిభుఁడు
రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరములొనర్చి, మణులుదక్షిణలుగను బ్రాహ్మణులకొసఁగె.

క. ఆదేవాపి విదేహ,క్ష్మాదయితుసితనయయైనమర్యాదాశా
తోదరియందునుగాంచెను, మోదంబున రుచిపుఁడనెడుముద్దుకుమారున్. 66

క. రుచికమహానరవరహిమ, రుచి సాధువిరోధివరుల రూపడఁచి నయ
ప్రచురతను నిఖిలభూవర, నిచయము సేవింప ధారుణీతలమేలెన్. 67

క. నిజభుజదర్పముచే ది,గ్విజయార్జితమైనఘనము విప్రులకిడి పం
కజనాభుఁగూర్చి రుచికమ,నుజనాథుఁడు యాగములను నూఱునొనర్చెన్. 68

తే. ఆరుచికునకును వరాంగియైనదేవి, యనువధూటీమణికి ఋక్షుఁడనఁగఁబరఁగు
నందనుఁడు పుట్టెనతఁడెదురెందులేని, కడిమిపెంపున-బుడమినొక్కరుఁడయ్యె.

చ. సరసిజగర్భసూతియనిశంబును క్షుద్రశత్రుక్కఁదానజా
తరిపుఁడునాఁ బ్రజన్గడుముదంబలరారఁగఁ బ్రోచి ధర్మత
త్పరతఁజరించి యజ్ఞములఁదామరసోదరుఁగూర్చి చేసి భూ
సురులకొసంగె ఋక్షనృపసోముఁడు శుద్ధసువర్ణరాసులన్. 70

క. ఆఋక్షేశుఁడు తక్షుప, కూరిమిసుతయైనజ్వాలను గులపాలికగాఁ
గోరి వరియించి తద్రా, మారత్నంబందుఁగాంచె మతివరనృపతిన్. 71

ఉ. మండితఘోరవీరరణమండలిఁగిట్టి విపక్షధారుణీ
మండలనాథకోటిఁబరిమార్చి పరాక్రమరేఖనెన్న రు
ద్రుండనఁబోలునామతివరుండిలనొక్కరుఁడేలి వైభవా
ఖండలుఁడై ప్రజన్మనిచె గౌరవమొప్ప దయార్ద్రబుద్ధితోన్. 72

క. మతివరుఁడు చేసెఁ గ్రతువుల, శతములనొకటొకటికొసఁగె జాంబూనదని
ర్మితరథకరిహయముల వి, ప్రతతికి దక్షిణలుగాఁగఁ బరమప్రీతిన్. 73

క. మతివరనృపతి జగద్వం,దిత సుచరితయాసరస్వతీనదియందున్
హితమతిఁగాంచెను ద్రసు భూ, పతినినతండేలె వసుధఁ బరహితమలరన్. 74

చ. వినయముతో సమస్తవిధివిద్యలు సంతతంబు నేర్పుమైఁ
బనులొనరింప ధర్మపరిపాలనకాత్మజనుల్ సెలంగ స
జ్జననుతుఁడై త్రిసుందు సుతసంఘములెల్లను వచ్చి వేడ్కతోఁ
గనుఁగొని సన్నుతింపఁగ సుఖంబులు నూఱునుఁజేసెఁ బ్రజల్. 75

తే. ఆ త్రిసుందును గాళిందియాకనంద, యనఁగఁ బరఁగుమహేంద్రయానఁ గాంచి
రథికసంతోషకరితాశ్వములగుసుమతి నిలిఁ, దనుజసుమాను మహోదారు నఘవిదూరు. 76

మ. సకలక్షోణితలంబు నేకధవళచ్ఛత్రంబుగా ధర్మముల్
ప్రకటంబౌచును నాల్గుపాదములనుల్లాసించి వర్తింప రా
జులలో వర్ణసులుగొల్వ నేలుఁడును రాజ్యంబేలె గీర్వాణయా
చకభూదేవుల యాగదక్షిణలచే సంతుష్టినొందింపుచున్. 77

క. కాంతాజనమణియైనన్, ధంతరవను నలభూపధాత్రీపతిక
త్యంతగుణాన్వితుఁడగుచు, ష్యంతుఁడు జన్మించె సకలజనసన్నుతుఁడై. 78

క. ఆదుష్యంతుఁడు సకలము, విందయితులుగొలువ రాజ్యమేలుచునెంతే
మేదినికనురాగము సం, పాదించె సమస్తపరిపాలకుఁడై. 79

క. శరనిధిపరివేష్టం, గరయాంవలిప్రజలు హర్షభరితులగుచు మా
కరయఁ దలిదండ్రి దుష్యం, తనసామ్రాజ్యఘుఁడె యనఁగ దయతోఁ బ్రోచెన్. 80

క. అరులం బోరిగొని తెచ్చిన, సిరుల న్భూసురులకొసఁగి చేసెను నానా
ధ్వరముల దుష్యంతుఁడు నిర్జరుల నిలుము పాకొనుము సంతోషింపన్. 81

క. తేజోనిధి దుష్యంతో, ర్వీజాని శకుంతలను వరించి కనియెఁ ద
ద్రాజనిభాననసుతున్, శ్లాఘనకేగే సుమానచరితు న్భరతున్. 82

సీ. శైశవంబందును వరభాదసత్త్వసంఘము నడమియించి కణ్వమౌని
గనుఁగొని సర్వదమనుఁడను పేరిడి ప్రేమఁజేఁబెనుపఁ బెరిగి
కడిమిచే శత్రులగర్వంబు వారించి సింహాసనస్థుఁడై చెలఁగి ప్రజలు
సంతతాభ్యుదయంబులొంతేనిఁదనరఁబెన్నొందాఁ నొక్కరుఁడేలుచుండి

తే. త్రిగ్మకప్రజాసరస్వతీవేనతాల, గంగిణీతీరములననురక్తిఁ బెక్కు
రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరములఁ జేసి, బ్రాహ్మణుల దక్షిణలఁ దన్పె భరతవిభుఁడు.

క. శ్రీమించఁగ భగతమహా, భూమీశుఁడు కేకయేంద్రపుత్రి సునందా
భామను వరించె వారికి, భూమన్యుండుదితమయ్యె బుధజననుతుఁడై. 84

శా. కోపోద్రేకదయాభరంబున రిపుక్షోణీతలాధీశులన్
ద్రూపుల్మాపుచు భూజనంబులకు నాయుష్యోన్నతిన్సమ్మదం
బాపాదింపుచుఁ గీర్తియే ధనముగా నార్జించి భూమన్యుఁ డా
త్రీపాలుండిలయేలెఁ దాఁ గుహీనభూభృత్సేతుపర్యంతమున్. 85

క. భూమన్యుఁడు దాశార్హుమ, హామనుజపతిసుత విజయయనుసతివలనన్
ప్రేమఁ గనియెఁ బూర్వాహరి, త్రిమండలనాథనిభచరిత్రు సుహోత్రున్. 86

సీ. చతురబ్ధివేష్టితక్ష్మాచక్రమేలుచు సద్భక్తి విప్రపూజల నొనర్చు
ప్రతిదినంబును జేయు వ్రతముల ముదితుఁడై పర్జన్యుఁ డేఁటేఁటఁ బసిఁడిఁ గురియ
నయ్యర్థమునను శాలాదిసాధనములఁ గాంచనమయములుగాఁ గఁ జేసి
ధాత్రీశ్వరోచితాధ్వరములనేకము ల్గావించి సకల వేడ్కలను దేల్చి
తే. క్రతువుక్రతువునకుఁ గనకంబు రాశిఁబోసి, భూరిదక్షిణగాఁగను భూసురులకు
పలసినట్లుగఁ గొనిపోవ సెలవుఁ బెట్టి, వినుతికెక్కె సుహోత్రపృథ్వీవరుండు. 87

క. రాకేందుబింబముఖిని, క్ష్మాకుప్రియపుత్రియా సువర్ణను సతిఁగాఁ
జేకొని ప్రేమ సుహోత్రుం, డాకామినివలనఁ గాంచె హస్తికమాఖ్యున్. 88

సీ. తనవంశజులకును దనకును నరరాజధానిగాఁ దనపేరఁ దనరఁ బురముఁ
గావించి నిష్కంటకంబుగ నుదయాస్తగిరులు మేరగఁ గలధరణి యప్ప
రపరమునకుఁ జెల్లిరాఁ జేసియేలుచు నయమార్గమున భూజనముఁ బ్రోచి
భాగీరథీతీరభాగంబునం దశ్వమేధాదియాగసమితి సుదక్షి
తే. ణాన్వితంబుగ నొనరించి యమరతతిని, విప్రులను బ్రోచి హస్తిపృథ్వీవరుండు
పూతచరిత త్రికర్తృపుత్రియాయ, శోదవలన నికుంభాఖ్యపుత్రుఁ గనియె. 89

ఉ. ఆలములోన శత్రుల నిజాసిపథంబున మిత్రమస్తకం
డాలజవాశ్వవీరసుభటప్రకరంబులతోడఁ గాలు పె
న్బొబ్బలిడఁ బంచి భూప్రజలఁ బ్రోచుచు నొప్పె నికుంభధారుణీ
పాలుఁ డశేషభూభరణభారవహోజ్జ్వలబాహుదండుఁడై. 90

ఉ. అచ్చుగ నానికుంభవసుధాధిపచంద్రముఁ డేలు రాజ్యమం
దెచ్చటఁ జూచినం బరహితేచ్ఛయు నిర్మలపుణ్యవర్తనం
బొచ్చెమొకింతలేనికరుణోజ్జ్వలభావములుల్లసిల్లఁగా
నిచ్చలు భూప్రజల్గనిరనింద్యశుభోచితవైభవంబులన్. 91

తే. జాహ్నవీతీరమునను నిష్ఠాగరిష్ఠ, చిత్తమున నికుంభుండు దక్షిణాంగసంగి

ధారుణీనాయకోచితాధ్వరములెల్ల, బరుసఁగావించి సురల భూసురులఁదనిపె. 92

క. జంభద్విణ్నిభుఁడైనని, కుంభనృపాగ్రణికి సరసగుణాఢ్యుని వసుదే
వాంభోజముఖికి శౌర్యవి, జృంభుఁ డజామీఢధారుణీశుఁడు పుట్టెన్. 93

మ. నతులై కాన్కలొసంగి సంతతము భూనాథోత్తముల్గొల్వఁగాఁ
జతురంభోధిపరీతభూమి నసదృక్చర్యుండజామీఢుఁ డం
చితదోర్గర్వమెలర్ప నేలెను బ్రజల్ జేజేయనన్ధర్మమూ
ర్జితమై మిక్కిలి నాల్గుపాదములచేఁ జెన్నొంది వర్తింపఁగన్. 94

క. హెచ్చుగఁ దనకత్తిమొనన్, వచ్చినసిరి వెచ్చపెట్టి దితిజారి మదిన్
మెచ్చ నజామీఢుండు వి, యచ్చరులనుదనిపె సత్క్రతాధ్వరుఁడగుచున్. 95

తే. ఆయజామీఢమనుజనాయకునకుదయ, మైరి కౌసల్య శిశు వినాయువనుస
తులవలన నూటయిరువదినలువురు సుతు, లందు సంవరణుండు రాజయ్యె ధరకు. 96

సీ. అనురక్తులై సర్వమనుజేశ్వరులుగొల్వ ధరణి నేకాతపత్రముగ నేలి
దహనసమీరణగ్రహచారదోషసంభవములౌభయములేపల్ల లేక
పరహితాచరణ భూసురసురారాధనఁ బరమధర్మజ్ఞతఁ బ్రజలు మనఁగ
నమరసరిత్తీరమందు వసిష్ఠుఁడధ్వర్యుఁడుగాఁగ సంవరణుఁడశ్వ
తే. మేధదశకంబు మఱియును మేదినీవ, గోచితాధ్వరములఁ జేసి ఖేచరులను
ధరణిసురులను బ్రోచి భాస్కరజయైన, తపతిని వరించి కురుధరాధిపునిఁగనియె. 97

సీ. విద్విషుండను పేరు వినఁబడకుండ ధరాచక్రమేలుచుఁ బ్రజల ధర్మ
మార్గంబుచేఁ బ్రోచి మహనీయనిష్ఠ యజ్ఞాలయార్థంబు దానవని దున్న
చున్నచో సురలు ప్రసన్నులై వరమిత్తుమననిందు మృతిఁబొందు ప్రాణికోటి
నాకనివాసంబునందు సుఖంబుండ వరమిండనిననిచ్చి వారు నిలిచి
తే. తమహావిర్భాగముల సంతసమునఁగొని భు, జింపఁగా బలిముఖములఁ జేసి దక్షి
ణలుగ మణులిచ్చి సకలవిప్రులఁదనిపి, వినుతికెక్కెనుగురుమహీవిభుఁడు మిగుల.

క. అనఘుఁడు కురుభూపతి మగ, ధనరపరుసుత సుబలయనుతామరసనిభా
ననవలనఁగనెఁబరిక్షి, జ్జనపాలు మహాయశోవిశాలు దయాళున్. 99

మ. అనిశంబున్సకలావనీశ్వరులు పాదాక్రాంతులై కొల్వ భూ
జనులత్యంతవిభూతిఁ జెన్నెసఁగ రాజ్యంబేలి సన్మార్గవ
ర్తన రాణించి పరిక్షితుండెపుడు గీర్వాణద్విజవ్రాతమ
త్యనురాగంబుదలిర్పఁ జేసె హయమేధాదైవయజ్ఞావళిన్, 100

తే. ఆపరిక్షిన్మహానృపాలాత్మజాంశు, నకును బహుదానసుత సంయామకు జనించె
భీమసేనుండు ప్రాలేయధామవంశ, భూషణుఁడు బాంధవాశ్రితపోషణుండు. 101

చ. పరనృపతుల్భయాకులతఁ బాఱ హిమాచలవింధ్యధారుణీ
ధరగుహలన్వసింపఁ బ్రమదంబున భూప్రజలొప్ప నేలెను
ర్వరఁదగ భీమసేననృపవర్యుఁడు సంతతసర్వమానవే
శ్వరమకుటాగ్రరత్నరుచిజాలవిరాజితపాదపద్ముఁడై. 102

క. లోకేశు హరినిఁగూర్చి య,నేకక్రతువులనొనర్చి యెంతయుఁ బుణ్య
శ్లోకుఁడగుభీమసేనధ,రాకాంతుఁడు జాహ్నవీతరంగిణిచెంతన్. 103

క. కువలయవనబాంధవవం,శవనధిశశి భీమసేనజనవరుఁడు సుభ
ద్రవలనఁగనియె సకలవిబు,ధవరసలితనుతయశః ప్రతాపుఁ బ్రదీపున్. 104

చ. హితమతితో సమస్తధరణీశులుగొల్వఁ బ్రదీపధారుణీ
పతియెదురంగులేనిపటుబాహుబలంబున నేలె రాజ్యమా
తతముగ ధర్మతత్పరతఁ దామరతింపరయై ప్రజల్మహో
న్నతి విలసిల్ల యజ్ఞముల నాకనివాసులఁ దుష్టిఁజేయుచున్. 105

తే. ఆప్రదీపుండు భీమరాజాత్మజను సు,నందను వరించి తత్సతియందు ధర్మ
పరుల దేవాపి శంతను బాహ్లికులను, వరతనూజులఁ గాంచెను వారిలోన. 106

క. శంతనుఁడు గర్వితారిక్ర, తాంతుఁడు సింహాసనస్థుఁడై భూజనుల
త్యంతవిభూతినిఁ జెలఁగఁగ, నెంతయు నయవృత్తి నేలెనిల సకలంబున్. 107

క. సర్వేశుఁగూర్చి ధరఁగల, సర్వధనము ద్విజులకొసఁగి శంతనుఁడునుదా
నుర్వీశోచితముఖములఁ, బర్వములొనరించెఁదగ సుపర్వులకెపుడున్. 108

సీ. జనకునాదేశంబుచందంబునను జహ్నుతనయను వరియించి తత్త్రిపథగ
యందు భీష్ముండనునందనుఁగాంచెఁ బదంపడి కడుఁబ్రేమ దాశరాజ
వరతనూభవ సత్యవతినినుద్వాహమై కనియె నాయోజనగంధివలనఁ
దనయులఁ జిత్రాంగదవిచిత్రవీర్యులనిరువుర వారిలో నిద్ధచరతుఁ
తే. డావిచిత్రవీర్యుండు రాజయ్యె ధరకు, భీష్మననుమతి సకలపృథ్వీవరేంద్రు
లనిశమునుగతుఁ విన్యస్తహస్తులగుచు, గొలువఁ బ్రజలెల్ల సుఖములనలరుచుండ. 109

క. సరసిజదళనేత్రు రమా, వరుఁ గూర్చి విచిత్రవీర్యవసుధాధిపుఁడ
ధ్వరములు నూఱునొనర్చెను, బరమోత్సవమొంది సురలు ప్రణుతులొనర్పన్. 110

ఆ. ఆనృపాలుభార్యలంబికాంబాలిక, లనువికచజలజనయనలు వ్యాసు

వరమునవలనఁగనిరి వరుసను ధృతరాష్ట్ర, పాండురాజవరుల భవ్యయశుల. 111

క. వారిరువురలోఁ బాండుఁడు, ధీరమణుఁడొనర్చి భుజపరాక్రమరేఖన్
మీరిధరఁగలుగుసకలము, హేరాజులనెల్లనన్నకరిగాపులుగాన్. 112

తే. దానజపహోమదేవసంతర్పణముల, మగఁటిమినినీతిబాధల మట్టుపెట్టి
పేదసాదలవిన్నపంబాదరించి, ప్రజలఁబాలించె నయమునఁ బాండునృపతి. 113

క. ఎక్కువకడిమిని నాలుగు, దిక్కులఁగలనృపుల గెలిచి తెచ్చినధనమిం
పెక్కనపుడు దక్షిణల, మ్మక్కననిడి చేసెఁ బాండుఁడధ్వరశతముల్. 114

తే. రాజకులవర్ధనుఁడు పాండురాజు కుంతి, వలన ధర్మజభీమార్జునులను మాద్రి
యందు నకులుండు సహదేవుఁడనఁగనము, వరులవరమున సుతులనేవురనుగనియె.

క. వారలలోనర్జునుఁడు ధ, రారమణులనెల్లఁ బలుపరాక్రమమునఁదాఁ
బోరులను గెలిచి వర్ధన, మారూఢిగఁగొని ధనంజయాఖ్య వహించెన్. 116

సీ. అనిమిషాధిపు మెచ్చి హవ్యవాహనునకు ఖాండవం బాహుతిగాఁగ నొసఁగి
జగడంబు సరిఁగోరి చనుదేరఁ బందికై సెనఁగి ముక్కంటికిఁ బ్రియమొనర్చి
జంభారి ప్రార్థింపఁగని కాలకేయాదిదితిసుతులఁ దునిమి దేవతలఁ బ్రోచి
గోగణంబు మరల్చి కుంభజప్రముఖులతలపాగలడుగ నుత్తరకునిచ్చి
తే. చండగాండీవనిర్ముక్తసాయకములఁ, గురుబలంబెల్లఁ బఱిమార్చి ధరకు రాజు
గా యుధిష్ఠిరుఁ జేసి వేడ్కలనుదేల, నర్జునుండర్జునయశోధనార్జనుండు 117

చ. ఘనతురంగరక్షకులఁ జాలి వసుంధరఁ జుట్టి వచ్చుచో
బవరమొనర్చి భూవరులఁ బల్వుర గెల్చి హయంబుఁ దెచ్చి పై
భవమునఁ దత్క్రతుత్రయముఁ బాండుసుతాగ్రజుఁ జేయఁ జేసి దా
నవరిపుతోడ ఫల్గునుఁడొనర్చె ననారతసఖ్యమున్నగన్. 118

క. వనధిగభీరుఁడు సజ్జన, వినుతచరితుఁ డమరనిభుఁడు విజయుఁడు మోదం
బునను సుభద్రవలనఁగాం, చెనునభిమన్యుని విభవవిజితశతమన్యున్. 119

క. ఆయభిమన్యుఁడు బాహా, ధ్యాయుధవిద్యాప్రవీణుఁ డప్రతిహతశౌ
ర్యాయతభుజుఁ డార్యజనవి, ధేయుఁడనుచు జనులు సన్నుతింపఁగఁ దనరెన్. 120

సీ. కృప గురు గురుసుత కృతవర్మ బాహ్లీక కర్ణ సౌబల శల్య కౌరవేంద్ర
భీష్మప్రభృతియోధబృందంబుతోఁ బోరి వరచిత్రదృఢలాఘవములు మెఱయ
శరములఁ బఱపి జర్జరితశరీరులఁగావించి రథరథ్యకార్ముకముఖ
సాధనంబులఁ ద్రుంచి జముకొల్వునకు బృహద్బలుఁడాదిగాఁగ రాజులను బనిచి

తే. ధర్మనందనుపదికి మోదంబు మిగుల, బ్రథనమొనరించి బాహుసంరంభమునను
వాసుదేవార్జునులకెనవచ్చుననుచు, సమరులెన్నంగనభిమన్యుఁడుపర మిగుల. 121

క. గురుతనయునిశరవేదన, హరికరుణనుదొలఁగనుదయమయ్యెఁ బరిక్షి
ద్వరుఁడభిమన్యువునకును, త్తరకును సద్బుధజనప్రతతినుతులెసఁగన్. 122

తే. చక్రధరభక్తిఁ బ్రహ్లాదసాటియనఁగఁ, దగుపరిక్షిన్నృపాలుఁడు ధరణి నేలెఁ
జతురుదధివేష్టితావనిచక్రమందుఁ, గలుగునృపులెల్లఁ దనకరిగాపులుగను. 123

సీ. విక్రమంబునను దిగ్విజయంబుఁ జేయుచో నుర్వియు ధర్మంబునొక్కరెడను
గోష్పదాకృతులఁగైకొనియున్నరాజలక్షణాలూద్రయూపంబుఁగలి వహించి
వచ్చి వానిసదన్నఁ గ్రచ్చఱఁగని హేత్ర్యేయఁబూనిన వాఁడు వెలచి మ్రొక్కి
శరణన్నఁ బ్రోచి రసాధర్మదేవతలను మధురోక్తులననునయించి
*తే. స్త్రీతధర్మదేవునకుఁ బరిక్షితుండు, తనకధీనంబులైనట్టివినుతశౌచ
ఘనదయానూనతపములన నెడుమూఁడు, పాదములు నిచ్చి నాలుగుపాదములను
నడపఁగాఁ జేసి వేడుకఁ బ్రజమికొసఁగె. 124

సీ. అమరసరిత్తీరమందుఁ గృపాచార్యునాచార్యుఁగాఁగొని హరినిఁగూర్చి
నముచిసూదనుఁడాదినాకసంవాసులు ముదముతో వచ్చి కన్నెదుట నిలిచి
తమతమయజ్ఞభాగములందుకొనుచుండ భూరిదక్షిణలచే భూసురులను
దనుపుచు నశ్వమేధత్రయంబొనరించి మఱియు రాజోచితమఖములెల్ల
తే. జేసి కడుఁబ్రేమనాపరిక్షితుఁడునుత్త, రునితనూభవయువమాద్రియనుపథూటి
యందుఁగాంచెను జనమేజయశ్రుతసేన, భీమసేనోగ్రసేనుల బిరుదుమగల. 125

క. ఆజనపాలురలోఁ జన, మేజయరాజేంద్రుఁ డఖిలమేదినికెల్లన్
రాజై యొనర్చె జనకుని, యోజన్గలినడఁచి ధర్మమున్నతిఁ జెందన్. 126

సీ. తక్షకుపయినల్గి చతుశ్శ్రీపోధ్వరమును జేయనింద్రునిఁగనియుండు
శరణుఁజొచ్చుట విని శంభారి నెదఁబాపి తక్షకుఁగా వచ్చు నాక్షణమున
నంబరవీధిని నాయాహిగా నిల్పి యాస్తీకుఁడగువెంని స్వస్తిపూర్వ
కంబుగా దీవించి క్రతువు మాన్పను మాని హరిఁగూర్చి జనమేజయావనీశుఁ
తే. డనిమిషవ్రాతమరుదెంచియధ్వరోత్స, వంబునన్నాళ్ళు నిలిచి నెయ్యంబుతోన
తమహవిర్భాగములఁ గొనవమరతటిని, చెంత మూఁడశ్వమేధములొసఁగె వేడ్క. 127

---

* ఇది పంచపాదతేటగీతి.

క. దినదినమును వైశంపా, యనుచే వ్యాసప్రణీతమహాభారతమున్
వనజోదరశివచర్యలు, జనమేజయుఁ డాలకించి సర్వముఁ దెలియన్. 128

క. వనజాహితకులమణియగు, జనమేజయమనుజవరవృషభుఁడు వపుష్టం
దును శంఖశతానీకుల, ననఘులనిరువురనుగనియె నతిమోదమునన్. 129

తే. ఆకుమారులలో శతానీకనృపతి, యాజ్ఞవల్క్యునిశిష్యుఁడై యతఁడుసెప్ప
సాంగములుగాఁగ వేదముల్సదివి కృపుని, వలన దివ్యాస్త్రశస్త్రలాభంబుఁబడసె.

ఉ. పోక పెనంగుశాత్రవులపోఁడిమియెల్లనడంచి యాశతా
నీకుఁడు బాహుశక్తి ధరణీభర మెల్ల వహించి సజ్జనా
నీకముఁ బ్రోచి దుష్టజననిగ్రహముద్దగఁ జేసి యజ్ఞముల్
ప్రాకటలీలఁ జేయుచు సుపర్వులకామెతఁ జేయునెప్పుడున్. 131

క. ప్రాకటయశుఁడై నశతా, నీకునకు విదేహధారుణీధవసుతకున్
శ్రీకరమూర్తి సహస్రా, నీకుఁడు జన్మించె విబుధనికరము వొగడన్. 132

శా. శ్రీనారాయణభక్తుఁడున్నతజయశ్రీమంతుఁడౌ నాసహ
స్రానీకుండొకరుండెయేలెను మహాసర్వంసహాచక్రమున్
భూనాథోత్తము లెల్లఁ గొల్వఁ బ్రజలున్ భూత్యాయురారోగ్యస
ద్దానోత్సాహులునై సుఖింప మిగులన్ ధర్మంబు వర్ధిల్లఁగన్. 133

క. శ్రీకాంతుఁ గూర్చి మఖముల, నేకంబులు సేసె విప్రులెల్లఁ దనియ న
స్తోకధనమిడి సహస్రా, నీకనృపతి సురతరంగిణీప్రాంతమునన్. 134

సీ. ఆసహస్రానీకుఁ డశ్వమేధజుఁ గనె నతఁ డుర్విఁ బాలించె హితుఁడె కాని
యహితుఁడౌ భూపతి నరసిన లేకుంట లేమి భూజనులందు లేమిఁ జెంద
ద్రవ్యసంపన్నతి ధనదుతో నెనయయి పరమేశభక్తితత్పరతఁ జెలఁగి
క్రతువులఁ జేసి దేవతలతృప్తియొనర్చి వరకీర్తి దిక్కులఁ బరఁగఁ జేసి
తే. యాదినృపచర్య వర్తించి యార్యవరులు, పొగడ నవిశనకృష్ణాఖ్యపుత్త్రుఁ గాంచె
నాతఁ డెదురెందు లేని సాహసము కడిమిఁ, బుడమి నేలెను ధర్మవిస్ఫురణ మెఱసి. 135

క. అవిశనకృష్ణధరిత్రీ, ధవుఁ డచ్యుతుఁ గూర్చి యాగతతులొనరించెన్
దివిజులు పూర్వనృపాలుర, సవనంబులకెనయటంచు సన్నుతిసేయన్. 136

క. ఆయవిశనకృష్ణాత్మ, నాయకునకుఁ జక్రుఁ డనెడి నరపతి గలిగెన్
ధీయుతుఁ డతఁడిల నేలుచు, న్యాయ్యమ్మునఁ బ్రజలఁ బ్రోచి యహితుల నడఁచెన్.

క. ఆచక్రనృపతి రంజప, యాచక్రధరుండు సద్గుణావళినినటం

చాచక్రవాళపరిస్ఫూర్తి, భూచక్రజనములచేతఁ బొగడఁబడియెన్. 138

క. ఫణితల్పుఁ గూర్చి నిర్మల, మణులంబుజగర్భవంశమణులకుఁ గడు ద
క్షిణలొసఁగుచుఁ జక్రనృపా, గ్రణి చేసె మఖంబులొప్పఁగనియొన్వేడ్కన్.

క. ఆవసుధేశబిడౌజుఁడు, భూవలయం బాదిరాజపుంగవచరితం
బై వెలయ నేలె ధర్మ, ప్రావీణ్యము మెఱసి బాహుబలగర్వమునన్. 140

ఉ. అండజరాజతల్పు నలినాక్షు రమావరుఁ గూర్చి యాగముల్
చండవిరోధిరాజమదసామజయూథమృగేంద్రమూర్తిస
త్త్వుండొనరించె దక్షిణల భూసురకోటులకుం దనర్ప వేడ్కనా
ఖండలముఖ్యనిర్జరనికాయముప్పొంగ మహావిభూతితోన్. 141

క. వానికిఁ జిత్రరథుండను, భూనాథుండుద్భవించె భూమిస్థలమున్
దానాకరుఁడేలె ధర్మము, నూనముగా జనులకెల్ల నుత్సవమొదవన్. 142

సీ. ఆచిత్రరథధరాన్యక్షుండు బహులరథుఁడనుతనూభవుఁ గాంచె నానృపాల
కావతంసము సంతతాధ్వరుఁడై మహాసుకృతియై పొల్చి వసుమతి దనర
రాజ్యమేలుచు నిందిరాపతిప్రీతిగాఁ గ్రతువులొనర్చుచు వితతకీర్తి
దిక్కులఁ బరఁగించి దేవేంద్రసన్నిభుఁడైయొప్పి సృష్టిమదాహ్వయుండు

తే. నైనప్రియనందనునిఁ గాంచె నాతఁడుర్వి, పాలనముఁ జేసె ధర్మతత్పరత మెఱసి
బాహుబలగర్వమున రిపుత్రాసమడఁచి, చేసెఁ గ్రతువులు పెక్కు దక్షిణలొసంగి.

ఉ. మానుగ సృష్టిమత్సుగుణమండనుఁ డుంగన నిర్జితద్విష
త్సేనుని సత్యసంధుని సుషేణునినాతఁడు జాతశత్రుఁడై
దానపరుగ్రతాధ్వరులుదారులునై జనులుల్లసిల్ల నం
భోనిధివేష్టితంబయినభూతలమేలియొనర్చె యజ్ఞముల్. 144

తే. ఆసుషేణుఁడు సునిశాధరాధిపేంద్రుఁ, గాంచెనతఁడుర్వి గతకలికల్మషంబు
గాఁగఁ బాలించి రిపులను గర్వమడఁచి, మునహరునిఁ గూర్చి చేసె నధ్వరశతంబు.

క. ఆసునిభునకు నృచక్షుఁడు, వాసవనిభమూర్తిగలిగి వరధర్మగుణో
ద్భాసియయి బాహుబలమునఁ, దా సర్వధరిత్రి నేలె దళితాహితుఁడై. 146

తే. ఆనృచక్షునృపాలకుఁ డాగమోక్త, దక్షిణలొసంగి రాజోచితంబులైన
యాగములఁ జేసె హరిఁ గూర్చి యమ్మహీశ, తిలకుఁడును గాంచె రిపుదవానలుని నలుని

మ. అహితవ్రాతము ఘోరుబద్ధొలఁగి భృత్యామాత్యపుత్రాంగనా
సహితంబై చని వింధ్యగహ్వరములన్ సహ్యాచలాగ్రంబులన్

మిహికాహార్యమునందు డాఁగి ప్రజకల్మి న్నెల్ల ధర్మంబునన్
మహిఁ బాలించె నలుండు చండపవనుండప్పా నాయకుండో యనన్. 148

మ. పరమాత్ముండగు చక్రిఁ గూర్చి నంభూపాలుండు చేసె న్మయా
తిరఘూర్తంసులమాడ్కిఁ బెక్కుమఖముల్దివ్యప్రవంతీస్థలిం
జిరపుణ్యుండు పరిప్లవుండు జనియించెం దన్మహీజానికిన్
ధరణీచక్రము నా పరిప్లవనృపాగ్ర్యుండు దా నేలుచున్. 149

ఉ. గర్వితవైరివీరనృపఖండనుఁడై పరకీర్తి దిక్కులన్
బర్వఁగ వర్ణధర్మపరిపాలనగల్గి కృతాధ్వరంబులన్
సర్వనిలింపకోటులకు సంతతము న్ప్రియమొదం బొనర్చుచుం
బూర్వనరేంద్రచర్యకెనఁ బోలుచు నొప్పెఁ బరిప్లవుండిలన్. 150

తే. ఆపరిప్లవనరనాయకాధిపునకుఁ, గలిగె మేధావియనుమహీకాంతుఁ డతఁడు
కడిమిపెంపున నిష్కంటకముగ వసుధ, ధర్మమున నేలి క్రతువులఁ దనిపె సురల.

క. ఆ మేధావికి సునయు, క్ష్మామండలపతి జనించె శౌర్యస్ఫురణన్
దా మహి నేలెను శ్రీరఘు, రామునిచందమునఁ బ్రజలు ప్రణుతులొనర్పన్. 152

క. అతనికి నృపంజయుండను, సుతుఁడు గలిగె నాఘనుండు క్షోణీతలమం
చితధర్మస్థితి నేలుచుఁ, గ్రతువులొనరించె దూర్వుఁ గనియెం బ్రీతిన్. 153

సీ. ఆదూర్వుఁ డుర్వి నేకాతపత్రంబుగ ధర్మంబుతో నేలి దానవాంత
కునిఁ గూర్చి జన్నంబు లొనరించె నప్పుణ్యుతమునకు జన్మించె నిమినృపాలుఁ
డతఁడు భూమీశుల నాహవంబున గెల్చి వారలు భయభక్తిఁ జేరి కొలువ
వసుధఁ బాలింపుచు నదృశవైభవంబులఁ దనశ్వరముల ననిమిషులను

తే. దనివినొందించెఁ గనె బృహద్రథునతండు, ధరణికధిపతియై ప్రజ నరయుకలను
నగసి రక్షించి చేసెను హరినిఁ గూర్చి, యాగశతమును గనె సుదాసాఖ్యసుతుని.

సీ. ఆసుదాసనరవరాగ్రణి ముదమునఁ గనియె శతానీకమనుజవిభుని
నతఁడు దుర్దమనధరాధీశుఁ గాంచె నమ్మానవేశునకు విహీనకరుఁడు
పుట్టెను దద్రాజపుంగవునకు దండపాణిగల్గెను దండపాణికుదయ
మయ్యెను నిమియమ్మహారాజునకు క్షేముఁడా క్షేమనృపతికి ననఘమూర్తి

తే. యాబృహత్క్షత్రుఁ డాతనియనుఁగుఁదమ్ముఁ
డగుబృహద్రథుఁ డాభూతలాధిపునకుఁ
బొడమెను బురంజయుండనుభూవరుండు
వానికుదయించె శిశునాగవర్ధనుండు. 155

తే. వానికినిబుట్టె శృంగుఁడావసుమతీశు, పేర శృంగాఖ్యకులముర్విఁబెంపుఁగనియెఁ
గనియెనారాజచంద్రుండు కాకవర్ణు, నతఁడుగాంచెను క్షేమవర్మ నెడిసుతుని. 156

సీ. ఆక్షేమవర్మకు సుక్షేత్రుఁడుదయించె నతనికి విధిసారుఁడనెడుసుతుఁడు
జనియించె నావిధిసారునకును బర్బకుఁడు పుట్టె మఱి బర్బకునకు వాజ
నేయుఁడాధారుణీనేతకు నందివర్ధనుఁడట్టినందివర్ధనుఁడుగాంచెఁ
బ్రీతి మహానందినాతండుగనె శిశునాగపార్థివుని నానరవరునకుఁ
తే. గలిగె సుజ్యేఁడు సుజ్యభూకాంతునకును, వసువు వసునకు భద్రకవసుమతీశుఁ
డమ్మహాత్మునకునుబుళిందాభిధానుఁ, డామహారాజునకు ఘోషుఁడనఁగ సుతుఁడు.

వ. కలిగెనాఘోషునకు ద్విపిమిత్రుండు, ఆరాజచంద్రునకు భగవంతుండు, ఆమహీపాలాగ్రణికి దేవభూమి, ఆభూస్వామికి భూమిత్రుండు, ఆనృపకంఠీరవునకు నారాయణుండు, ఆసతతదానోత్సవునకు సుశర్మకృష్ణులు, ఆయశోధనులందుఁగృష్ణునకు శ్రీశాంతతనుండు, ఆబంధుమందారునకుఁ బౌర్ణమాసుండు, ఆమహావీరునకు లంబోదరుండు, ఆప్రతాపమార్తాండునకు బలికుండు, ఆవైరిసంహారునకు మేఘుండు, ఆభోగదేవేంద్రునకు స్వాతి, ఆసుగుణాభిరామునకు చండమానుండు, ఆచండవిక్రమునకు నరిష్టకర్ముండు, ఆపుణ్యమూర్తికి హాలేయుండు, ఆశూరాగ్రణికిఁ దిలకుండు, ఆశ్రితజనావనునకుఁ బుషతోరుండు, ఆధర్మాత్మునకు సునందుండు, ఆసుమతికి వృకుండు, ఆనీతిధురునకుఁ జటకుండు, ఆయఖండలక్ష్మీప్రసన్నునకు వివసాతి, ఆసతతకృతాధ్వరోత్సాహునకు నరిదమనుండు, ఆమేరుధీరునకు గోమతి, ఆహరిహరభక్తునకుఁ బురిముండు, ఆకలుషవిదారునికి శ్వేతుండు, ఆయనఘునికి వేతాసితుండు, ఆయతిరథశ్రేష్ఠునకు స్కందుండు, ఆమహోరస్కునకు యజ్ఞశాంతుండు, ఆభూభుజునకు విజయుండు, ఆపయోధిగంభీరునకుఁ జంద్రబీజుండు, ఆచంద్రవత్ప్రియదర్శనునకు పునువు, ఆమనుమార్గచరితునకు నందుండు, ఆనందనందన పదారవిందసేవాసక్తునకు భూతనంది, ఆచిత్తజసమానాకారునకు నంది, ఆరాజపరమేశ్వరునకు శిశునంది యశోనందియన నిరువురు జనియించిరి. ఆసింహపరాక్రము లిరువురకుఁ బదునలుగురు సుతులుదయించి వారలు బాహ్లీకదేశాధీశులైన, వారితోఁబుత్రమిత్రుండు దుర్మిత్రుండుననురాజు లిరువురేకస్థులై కయ్యంబునంబోదివిన నాపదునలుగురోపినంతపెనంగి యొక్కకాలంబునం బాహ్లీకదేశంబు విడిచి యేడ్గురు కోసదేశాధిపతులైరి. మఱియు నేడ్గురునాంధ్రదేశాధీశ్వరులైరి. అందు నందక్ష్మాపాలవర్యుండు దనపేర నందపురంబనుపురంబుఁ గావించి యదిదనకు రాజధానిగా నసదృశపరాక్రమంబున సేతుగోదావరీపర్యంతమహీమం

డలంబునకంటకంబుఁగావించి యదిదనకునేలుబడిగాఁ బ్రతిదినవిరచితషోడశమహా
దానపరతంత్రుండై ప్రతాపనిర్జితాశేషభూపాలుండై ప్రవర్ధమానయశఃకర్పూర
పూరితాజాండకరండుండై సకలవిద్యావిశారదుండై పరఁగుచుండి. 158

తే. అహరహము యోగపాదుకామహిమచేసు,రాపగను స్నానమొనరించియరుగుదెంచు
చున్నచో వేఁడుకొని సతియొక్క నాఁడు, వెంటనంటిన నందభూవిభుఁడుసనియె.

క. సతితోనిటువలె నంద, క్షితిపాలుఁడుగాశికేగి చేసెను స్నానం
బతివ రజస్వలయైనను, గతి మునుపటివలెను బాదుకల లేకున్నన్. 160

క. చింతించి నందుఁడటఁదన, చెంతనుగలపంచశతము క్షితిసురులకునే
కాంతమునఁ దెలిపెఁ దనవృ,త్తాంతము వారందు కాత్మ నలరుచుఁ బతితోన్. 161

క. మంచిదిగాకననీశ్వర, పంచాస్య భూమిసురులప్రార్థన వృథగా
వించునె నీవేలెడుపుర, మంచితగతి మాకొసంగుమననిత్తుననెన్. 162

క. వారందుకునోడఁబడియా, భూరమణుని నారితోన పురిఁదొంటిగతిన్
జేరఁదమమహిమఁ జేసిరి, యారాజీవోద్భవాన్వయావళియంతన్. 163

క. చనుదెంచి నందమహిపతి, తనపురమాద్విజులకొసఁగి తానొండు పురం
బున నిలిచియేలె ధారుణి, జనసన్నుతులెసఁగ సకలసౌఖ్యోన్నతుఁడై. 164

వ. ఆనందమహీమండలేశ్వరునకుఁ దొమ్మిదవవాఁడై చళుక్యభూపాలుం డుదయించె
నతండు సహస్రబాహుబలె విదళితాహితచతురంగబలాలంకృతరణరంగవిజయర
మాకరగ్రహణోత్సాహుండును, సహస్రఫణాధరుబలె సర్వసర్వంసహాభారభరణుం
డును, సహస్రకిరణుబలె నిఖిలదిక్ప్రకాశితతేజుండును, సహస్రలోచనుబలె భువ
నవృత్తాంతాలోకనతత్పరుండును నై, శరణాగతరక్షణమొనర్చుచు సతతంబును
మఖంబులఁ జేయించుచు ధర్మమార్గంబున ధరణిఁ బాలించె. 165

తే. ఆచళుక్యవంశజులయినట్టినృపతు, లవనిఁ బెక్కండ్రు పాలించిరంత నాకు
లాంబునిధిశశియగు బిజ్జళాఖ్యనృపతి, పుట్టి ధరనేలె వైరుల మట్టుఁబెట్టి. 166

సీ. క్ష్మాభరణంబగుకల్యాణపురమేలి కల్యాణబిజ్జళాఖ్యను వహించి
దుష్టనిగ్రహమును శిష్టరక్షణమును బూనికావించుచు భూజనముఁ
నయమార్గమునఁ బ్రోచి నాల్గుపాదముల ధర్మము పరిక్షితురీతి మహిని మెలఁగఁ
జేసి దీనార్థుల శ్రీదులఁగావించి ఘనమగుకీర్తి నల్గడల నించి
తే. యసదృశపరాక్రమక్రీడనతిశయిల్లి, భరతకురునృగనలధరాపతులఁబోలి
వితరణాదిగుణాళిచే వినుతికెక్కి, వెలసెఁగల్యాణబిజ్జళవిభుఁడు మిగుల, 167

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, సమదగజ పంచమహాశబ్ద, మహామండలేశ్వర, కల్యాణపుర వరాధీశ్వర, ఆత్రేయసగోత్ర, క్షత్రియాచారకులపవిత్ర, చాళుక్యనారాయణ, చాళుక్యచక్రవర్తి, మండలీకరధరణీవరాహ, వెంగత్రిభువనీమల్ల, పాయకాభుణు పయిలేజుజ్జూరుబొల్లితే జొల్లియాన్, సాములామణివిలె మణివియాన్, సాములా జక్కిడీవరాజాయతెక్కిడీలు మన్నియాన్, సాములాతాకు ఉత్సాయి బాహు అల వీతోమన్నియాన్, సాములాజాళు కాళుపడుకాయి తే మన్నియాన్, సాములాయ బాలుతలెసలితె మన్నియాన్, సాములాబయితాన్నైతాన్తివిసాపాణవి తే మన్ని యాన్, సాములాకాలేభిడిపాడ్రిపాతుకాయీతు మన్నియాన్, సాములాభర్త రూదిగు డాకుంజకాశాఘోరాసాశాబాహుత్తువర్న మన్నియాన్, సాములాసాహూరు దావతే సప్పుసాళు తేభాగియాతే ముత్తిశియోసరితే మన్నియాన్, సాములాపోడు ఉరగలాశి ఉపరిదేఖ తేమన్నియాన్, సాభర్తారు, శ్రీరాజ, రాజపరమేశ్వర, శ్రీ రాజరాజేశ్వరదివ్యశ్రీపాదపద్మారాధకాది మహాబిరుదావదానోజ్జ్వల, కల్యాణబిజ్జ లేశ్వర, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 168

తే. అని పొగడ్తకు నెక్కెఁగళ్యాణబిజ్జ, శక్తిశుఁడారాజలలాముననను
మనుమఁడై నట్టి వీరహొమ్మాళిరాయఁ, డవనిఁ బాలించె సకలజనాళి మెచ్చ. 169

క. కలనైననలజడనియెడి, పలుకాభూవరుఁడు జనులు పలుకకయుండన్
విలుకోఁపునఁగావించెను, బలశౌర్యములఖిలనృపులు ప్రస్తుతియొనర్పన్. 170

వ. ఆవీరహొమ్మాళిరాయమహీపాలుండొక్కనాఁడు నూఱువేలరథంబులు లక్షయేనుం గులన్నిగుఱ్ఱంబులు శతసహస్రాయుతపదాతివర్గంబునుగొలిచిరా, జయదుందుభిస్వన ప్రకుపితాచలకందరకంఠీరవుండై, సర్వాలంకృతాభిరామం బై సకలసంపదలకునికి పట్టై పరమభాగవతజనాకీర్ణంబై పరాభేద్యంబై వీరనారాయణదేవనివాసంబై యొ ప్పుగంగాపురాఖ్యకుఁ బ్రతినామంబుగల మాయాపురంబునకరుగుదెంచి, పౌరులెదు రుకొన రాజగృహంబుం బ్రవేశించియుచితకరణీయంబులొనరించియారాత్రిసుఖ నిద్రఁజెంది, మఱునాఁడరుణోదయంబున స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానంబులొనర్చి, మున్ను తనచేఁబ్రతిష్ఠచేయఁబడినచెన్నకేశవస్వామిదేవాలయంబునకరిగియద్దేవునకు సద్భక్తినురంబుననున్న పదకమలంబులు చ్యుతిగాఁ గరయుగంబునఁ గర్ణయుగళంబు మూసికొని ప్రవరాన్వితసగోత్రనామసహితసాష్టాంగనమస్కారంబులాచరించి, తత్ప్రసాదంబు మౌళినిడి యహర్ముఖాదారభ్య సాయంసమయావధి దేవాలయంబు

ప్రదక్షిణంబుఁ గావింతునని విద్వజ్జనసమక్షంబున సంకల్పంబుఁ గావించి, చెన్న కేశవస్వామిదివ్యశ్రీపాదపద్మంబులు నిండుడెందంబున నరవిందమధ్యంబునం బొందు పఱిచి, మందమందగమనమున శ్రీహరిసహస్రనామంబులు చర్చించుచుఁ బెద్దలగు బ్రాహ్మణులు వెంట రాఁ దన్మధ్యంబున నందనుగ్లాంతంబునకోర్చి ప్రదక్షిణంబొనరించు నెడఁ ప్రదక్షిణప్రదక్షిణంబునకు గరుడస్తంభోపకంఠభూమి నుదురంట సాష్టాంగదండప్రణామం బొనర్చుచుఁ దక్షిణంబుడుగక ప్రదక్షిణనమస్కారంబు సేయుచు, సాయంకాలసమయంబునం ప్రదక్షిణం బొనర్చి గరుడస్తంభంబు చెంత నిలిచి ప్రాఙ్ముఖానంబుగ తిరుసంకటఁదొలంగ సాష్టాంగదండనమస్కారం బొనర్చుచు నప్పోచ్చి శంఖుప్రముద్రితస్ఫాటితోపసంఘర్షణాంకితశంఖచక్రలాంఛిత భుజయుగళుండైన నిరీక్షించి విద్వజ్జనంబులు పౌరులు బంధువులు మంత్రిసామంతపరివారనికరంబును విస్మయంబంది యితనిచరిత్రం బద్భుతంబని పలుదెఱంగులం గొనియాడిరంత నాపెదహొమ్మళిరాయమహామండలేశ్వరుండు నిజపురంబునకరుగుదెంచి వీరనారాయణదేవ పట్టాభిషేకమహోత్సవానుసంప్రాప్త సకలసామ్రాజ్య విశేషభోగంబులం బరమభాగవతజనసమూహంబు నంగళ్ల పెద్దకాలంబు ధాత్రిఁ బాలించుచుండె. 171

తే. ఆమహారాజునకు సుతుఁడైన తాత, పిన్నమమహారాయగోవుఁడు పృథివి నేలె
రంతి హైహయ నల సగర నృగ పూరు, శంతనుశిబిం గుకుత్సమహారాజుఁ బోలి. 172

క. ఆతాతపిన్నరాయఁడు, ఖ్యాతభుజవిక్రమమున నహితోర్వీశ
వ్రాతముల గెలిచి ధర వి, ఖ్యాతిగఁ దక్షిణమున సంగి క్రతువులఁ జేసెన్. 173

బిరుదగద్యము.

స్వస్తి, సమస్తసద్గుణాభిరామ, రామరాజాన్వయాబ్ధిసోమ, నిస్తులౌదార్యనిరాకృతసూర్యనందన, వైరిధరాపాలాభినందన, సమస్తగుణాచారవిలసితరాచనాయకరాజసమ్మానహృద్య, నానాగ్రామాగమసంవత్సరమహామహోత్సవనిర్వాహిత, శరణాగతవత్సల, మన్యపురబిరుద, మహామ్లేచ్ఛకులాధిపతికళంకశాసన, వైరిపాకశాసన, వీరహొమ్మళిరాయతనూజ, తాతపిన్నరాజ, జయ, విజయీభవ. 174

వ. అనియారాజేంద్రుండు వందిజనవందితుండగు. 175

ఆ. తాతపిన్ననృపసుధాధామవరకీర్తి, చన్ద్రికాభిరామసరణి యమరుఁ
గాశిసేతుమధ్యకటకసనిషక, జనచకోరములకు సమ్మదముగ. 176

ఆ. తాతపిన్నరాట్ప్రతాపంబు మిక్కిలి నిండి పర్వఁగ మలజాండములను

విజయజలజనయన వేడ్కఁ జేఁగైకొన్న, కుంకుమంపుబరణికో మరునమరి. 177

చ. అతనికి సోమదేవవసుధాధిపుఁ డుద్భవమందె నిర్జితా
హితుఁడయి తాల్చె భూధరమహీనపరాక్రమశేఖరెన్నఁగా
క్షితిధరజామనోహరునికిం బ్రియయామను నితిచే గుహా
స్వతిసరిఁబోలి ధర్మమునఁ బాండుసుతాగ్రజుఁడుకోడ్గయై. 178

క. సకలజనంబులు సిరులం, దొకటను నచ్చికములేక నుండఁ బెనుచుచుం
బ్రకటముగ ఘనము విప్రప్రతికి నిడి సనసములు సోమదేవుఁ డొనర్చెన్. 179

సీ. బలవంతుఁడగు నడబాలనాయకుననిని సుఁడైగు జ్జవీరనేని
శాత్రవసైన్యతల పాదపు మహాశౌర్య గర్వోద్ధ సాహసాంక
గంగినాయకుని సంగ్రామరంగంబున సింగంబు మత్తమాతంగములఁ
బట్టుకైవడిఁ బట్టి చట్టలెత్తించి కిన్కనున సహలుండునై గంగినేని
తే. కొండప్రాగ్వారసీమనుద్దండవృత్తిఁ, గంబములఁ బాఁతి తోరణంగాఁగఁ గట్టి
వినుతికెక్కెను సకలభూజనులచేత, సోమదేవనృపాలసుత్రాముఁ డలమి 180

సీ. కదనరంగంబునఁ గరతురంగమవీరవితతితోఁ బలుమాఱు విఱుగఁ దోలి
యమితోగ్రశౌర్య మహామ్మసుఁ బట్టి నిశ్చేరుఁడు ట్టదనుగుమారునకది
గాక ఘనత్వాదకము నుదురంట దండంబుఁ బెట్టెదఁ దన్నుఁ గాచి
విడువుమన్నను గాచి విడిచి యాతుకును ప్రష్టికెలంబున శ్వయుడవాని
తే. చేలనిప్పించి శరణన్నఁ బ్రీతిఁ గాచు, బిరుదు తగు నితనికె యని ధరణీపతులు
సన్నుతింపఁగ నాదిరాజన్యసరణిఁ, దేజరిల్లె సోమదేవధాత్రీపయుండు. 181

సీ. దండెత్తి చని మహోద్దండవృత్తిని గంగినేనికొండవీలగానుగట్టి
కందనవోలును గలువకోలును గోటరాచూరు నెల్లుపంటి రాజులైన
సాధింపరాని మొసలిమడుగు ముటియాతగిరనగిరి పాతానికోట
వరుసతో సాధించి పనుఁబాఁటించినఁ దత్తన్న సతతులఁ బ్రోచి
తే. ఘనపుఁ దోడవని వినుతింపఁ దగినయట్టి, యారవీటిపురాధ్యక్షుఁ డగుచుఁ దాత
పిన్న నృపసోమదేవుండె యెన్న దగియె, నఖిలసత్కవిసురభూజమనుచు నెపుడు 182

బి రు ద గ ద్య ము.

జయజయ, నిఖిలమహాభాగసరిముఖ్యవిఖ్యాతకీర్తి, ఏకదినఘటికైకధాటీహారా వ్యాలకోట రాచూరు సాతానికోట కందనవోలు యాతగిరి కలువకొల్లు మొసలిమడుగు గంగినేనికొండాభిధానస్థలదుర్గ ప్రస్తుతి స్థలదుర్గ జలదుర్గ గిరిదుర్గ వనదుర్గ

చారాశిదుర్గ విఘాళి, సముద్ఘుష్యమాణబిరుదాపదాన హాళహాళికాకర్ణనపులకితకపోల, నాకులపాటిముదుగంట్యానెగొందికుంతిసరవిజయలక్ష్మీసమక్షీకరణలక్షిత, నాకులపాటివీరక్షేత్రభారతీమల్ల ముదుగంటివీరక్షేత్రభారతీమల్ల ఆనెగొందివీరక్షేత్రభారతీమల్ల కుంతివీరక్షేత్రభారతీమల్ల వీరక్షేత్రభారతీమల్ల బిరుదభరితానుభావ, స్వభావగంభీరాంభోనిధి, సత్యగుణవాసుదేవ, సకలనరదేవచూడామణి, అసిభరణపటిమసహదేవ, ఆదిదేవ, సుపర్వరమణీమణిస్తుత, వరద, భయద, హొసబిరుదరగండ, వీరప్రతాపబిరుద, బిరుదుమన్నెరగండ, పురిగోలసురత్రాణ, శరణాగతత్రాణబిరుద, రాయరణరంగభీభత్స, రాయరాహుత్తరగండ, హైవరగండ, గండరగండ, తాతపిన్నమరాజతనూజ, సోమదేవరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 183

వ. అని బిరుదులఁబొగడ మహీతలంబుఁబాలించె. 184

మ. హరిశౌర్యుండగుసోమదేవవసుధాధ్యక్షుసత్కీర్తి భా
సురతన్నద్దెసలెల్లనిండి తగఁబొల్చెన్ భూజనస్తుత్యమై
హరమందారపటీరహీరకలధౌతాబ్జాహిరాట్స్ఫారదా
శరదభ్రాంబుజగర్భసూనులవలక్షుస్ఫూర్తివారింపుచున్. 185

ఉ. ఇమ్మహి సోమదేవమనుజేంద్రుప్రతాపము నిండి దిక్కులన్
బమ్మినఁజూతపోతనవపల్లవబింబఫలారుణాంబుజా
తమ్ములటంచుఁగోకిలకదంబము కీరచయంబు చంచరీ
కమ్ములుగ్రమ్ముచుండునొడికంబుగ భ్రాంతివహించి పల్మఱున్. 186

తే. సోమకులదీపకుండగుసోమదేవ, రాజవరునకునుదయించి రాఘవేంద్రుఁ
డఖిలనృపతులు ముకుళితహస్తులగుచుఁ, గొలువ ధరయేలెనతఁడు దోర్బలము మెఱసి.

సీ. ఎదిరించువైరులమదమడంపను శరణనినను రక్షింపనతఁడె నేర్చు
భావింప జనులకు భయముఁబుట్టింపనాహ్లాదమునొనరింపనతఁడె నేర్చుఁ
బరమధర్మముదప్పక నడవను జనతతిచేత నడపింపనతఁడె నేర్చుఁ
గమనీయనీతిమార్గముదెలివిగఁదెలియను దానుదెల్పనునతఁడె నేర్చు

తే. నార్యజనులనుబోషింపనతఁడె నేర్చుఁ, గానియొరులందునీ నేర్పు గానుపింప
దనుచు సకలజనంబులు వినుతిసేయ, వెలసెనెంతయు రాఘవోర్వీభుజుండు. 187

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, నిస్తులప్రతాపతపనోదయనిరస్తపరిపంథిసామంతాధికారాంధకార, వసుంధరాభారభరణధురంధర, సీమంతినీజనమందహాస చంద్రికా

వికాస, అనన్యసామాన్యసకలగుణనివాస, యవనబలమర్దనోత్సాహ, తుళువబలసం
హారవిహార, శబరకులబలనిహననవినోద, వాసుదేవచరణకమలసేవాసక్తచిత్త, శర
ణాగతవజ్రపంజర, వీరవ్రతశీల, కవికులసరసకవితాకర్ణనకర్ణాభరణ, మహాదానకంక
ణమణికంకణ, ఉత్సాహసహాయ, శౌర్యసామ్రాజ్య, సోమదేవరాజతనూజ, రాఘ
వరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 189

వ. అని కవిఘటానీకంబులు పొగడ, రాఘవమహీపాలుండు ధర్మంబున రాజ్యంబేలె.

సీ. జహ్నుతనూభవ జడగతినుడుగక కడువడిఁబఱచి సాగరముఁజేరెఁ
గల్పద్రుమములైదు కంపించి శాఖోపశాఖల మిగులనాశలకుఁబాఱె
భుజగేశుఁడెంతేని బుసచేత మలకలుమలకలుగా రసాతలముఁదూఱె
సురధేనువొకవడిఁబఱుపున వనిఁజేరి పూరినిఁగరిచెను సారెసారె

తే. నౌర వీరారిగర్వవిదారియైన, సోమదేవునిరాఘవక్షోణిపాలు
దశదిశాత్యంతపరిపూర్ణధవళకీర్తి, లలితనిర్మలరుచిహాసాహాళికి బెదరి. 191

మ. అరయన్ రాఘవుపావకాంబకము మున్నావాహినీనాథునొ
క్కరునిన్ క్రుక్కఁగఁజేసె రాఘవమహీకాంతామనోహారిబం
ధురతేజంబనుపావకామ్బకము శత్రుక్షోణిభృద్వాహినీ
శ్వరులన్ బెక్కురనుక్కడంచునను మన్వర్ణింతురుర్వీజనుల్. 192

చ. పరబలభేది రాఘవనృపాలుఁడు పంకజనాభుఁగూర్చియ
ధ్వరములనగ్రహారములుదాత్తమతిన్ దగఁజేసి ధారుణీ
సురులకొసంగెఁబర్వముల శుద్ధసువర్ణగవాదిదానముల్
గరిమనుబిన్నశౌరిని జగద్వినుతున్ ఘనుఁగాంచె వేడుకన్. 193

క. ఆపిన్నశౌరి శాత్రవ, భూపాలుర నెల్లఁగెల్వఁబోరిగొని బాహా
టోపమున నేలె ధర సుఖ, మాపాదించుచును జనులకలజడి మాన్పెన్. 194

చ. కుపితవిరోధిరాజమదకుంజరసింహము పిన్నశౌరియే
లుపుడమియందునెందుఁగలలోపలనైనను గేలినైననున్
గృపణవిధంబు లోభమును గిల్బిషవర్తనబొంకునోటమిన్
గపటమసూయగోపమును గర్వముఁబుట్టదు లేశమాత్రమున్. 195

చ. అనఘుఁడు పిన్నశౌరి సుజనావనదక్షత రూపరేఖలన్
వినుతపరాక్రమంబునను విశ్రుతదానగుణంబుపెంపునన్
వనజదళాక్షుఁదత్తనయు వానివిరోధిని వానిమిత్రుఁదా
నెవయగు దీటువచ్చు నటియొంతయు సాటగుఁజూడఁజూడఁగన్. 196

తే. పిన్నశౌరియశము వెన్నకేళాకూళి, విన్నవాఁకఁబలుకువేలఁదిఁబుడుకు
దొడుకు రిక్కలేని నొడలిచూపొడయని, మేటి తేజిఁబోలు దీటు లేమి. 197

ఆ. వైరిధారుణీశవంశపారావార,ముల దహించు మిగులఁ జెలఁగి జనులు
సన్నుతింపఁబిన్నశౌరిప్రతాపంబు, బాడబానలంబుపగిదిఁదనరి. 193

క. ఆరాజేంద్రుఁడు బుక్కధ,రారమణునిఁగాంచెనతఁడు రాజకులసుధా
పారావారనిశాకరుఁ,డై రాజిలె సరససత్కళాఢ్యాధి మెయిన్. 199

చ. అతివిభవంబునన్దితిసుతాహితరాజు మహాపరాక్రమో
న్నతి మృగరాజు సోయగమునన్మరరాజు సమస్తధర్మప
ద్ధతినలధర్మరాజు పటుధైర్యమునన్గిరిరాజు వాక్ప్రశ
స్తత ఫణిరాజు నిర్దళితశాత్రవరాజగు బుక్కరాజిలన్. 200

శా. చక్షుశ్శ్రోత్రవరాహకూర్మగిరిరాట్సాంగత్యమున్మాని సం
రక్షాపేక్ష మనంబునన్దలఁచి గోత్రాదేవియెల్లప్డుఁదా
నక్షీణాధ్వరయై మహాసుకృతయై యారూఢతంబొల్చె స
ర్వక్షేమంకరుఁడైనబుక్కవిభుశౌర్యస్ఫారదోర్గపీఠిపైన్. 201

సీ. అడుగనిచ్చితినిప్పుడంతియ లేదనుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
గెలిచి వచ్చితి కాని కలననోటమియనుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
మనవెంతచెప్పిన విని పరాకుగఁజేయుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
మొదటన చనవిచ్చి తుదనది వేఱగుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
తే. ననుచు జనులెల్లఁబొగడఁగన్నారపీఠి, పురము నేలుచుఁదనకులమునుదదాఖ్య
నలర వెలసెను సతతకృతాధ్వరుండు, రాజపరమేశ్వరుఁడు బుక్కరాజవిభుఁడు.

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, శ్రీసంతత వేంకటాచలపతిచరణారవిందసేవాకందళిత సామ్రాజ్యసుఖోపభోగ, సాళువనరసింహరాయరాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్య, శౌర్య గరిష్ఠ, సకలకళావిశారద, దైనందినవితరణానానాదిగంతరాగతవనీపకజాలపరిపాలన గుణవిశేష, అసహాయశౌర్య, సుమేరుధైర్య, అష్టాదశవిద్యాప్రజ్ఞాప్రవీణ, రాజ కులాభరణ, రాజరాజేశ్వర, పిన్నశౌరిరాజతనూజ, బుక్కరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 203

క. అని సకలరాజసభలను, వినుతింపఁగ బుక్కరాజవిభుఁడొప్పెను స
జ్జనులనుగాచుచు దుష్టులఁ, దునుముచు ధరనేలె మిగుల దోర్బలశక్తిన్. 204

క. సోమాన్వయాబ్ధిరాకా, సోముండగుబుక్కరాజ సుత్రాముయశ
శ్రీమించెఁ దెగడె గెలిచెను, గామదుఘుఁ గామపాలుఁ గామవిదారిన్. 205

మ. పురముల్మూటిని నొక్కపెట్టుగను రూపున్మాపు నీశానుపెం
పరయం జాలిన బుక్కరాజమణి యస్యగ్ర ప్రతాపంబు మే
దురమై దిక్కులనిండఁ బర్వుచుఁ గవిస్తోత్రక్రియాపాత్రమై
సారిదిన్ శాత్రవకాననంబుల దహించున్దావవహ్నిక్రియన్. 206

సీ. ఆబుక్కరాజేంద్రుఁ డబ్బళిదేవి బల్లాదేవి యనుసతులను వరించి
యబ్బళిదేవియం దాత్మజులను సింగవిభుఁ డాదిగాఁగను వేర్కఁ గాంచి
నందేలయొసఁగ నానందనులా పురిఁ దమకును నిజరాజధానిగాఁగ
నేలుచుఁ గులము నందేలపేర ధరిత్రిఁ దనరఁగఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి
తే. నతిశయిల్లిరి మఱియును నానృపాలుఁ, డనసుతనుఁడు బల్లాదేవియందు రామ
భద్రవరలబ్ధజనితు నత్యుద్రశౌర్యు, భానునిభతేజు రామభూపాలుఁ గనియె. 207

సీ. మదకరికోకటికిర్వది గుఱ్ఱములు గుఱ్ఱమునకును విఱుకాండ్రు ముగురు విచ్చు
కత్తులవారి కైకాండ్రట్లన ట్రిల్లనిట్టియేనుఁగులనుజొట్టు మూఁడు
వేలయేనూఱునుద్వ్యత్రితో నడపంగఁ గందనోల్రాధింపఁ గాఁదలంచి
మొనఁద్రుంచి గట్టిగా ముట్టడిడిగిన సాఓబ్బని మిక్కిలియుబ్బణంచి
తే ప్రకటసప్తాంగములఁ గొని రామవిభుఁడు, కందనోల్రాజధానియుఁ గాఁగ వసుమ
తియును నేలి మహోహవదీక్షుఁ బూనె, బలిమికలిమి నాశానసీమలఁ బెనుప. 208

చ. మగఁటిమికోర్వలేక దయమాలటు క్షాతిలినాముక్షబుద్ధిచే
సగరతఁ గన్నతీర్థమిడఁ జాలక నర్భకుఁడున్నఁ జూచి శ్రీ
నగధర నీవె దిక్కని జనంబులుగన్గొనవంతఁ గ్రోలియా
సగరునిఁ బోలి రామనృపచంద్రుఁడు చెందఁడు తద్వికారమున్. 209

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి సమస్తప్రశస్తసమయ బలరసోమిళితసప్తసాగర ఘుంఘుమితకల్లోలజాల, శరణాగతపాల, హల్లిసుసేనోల్లాసిత సప్తశతసైంధవగ్రహణ పరాక్రమధుర్య, రత్నసానుధైర్య, దుర్వారతరసవాయిసైనికహరణ, సవాబిబ్బి రాజసప్తాంగహరణమార్గచరణ, రంభయానకజయాన కారవముఖరీకృతకులగిరిదరీ నికర, పోషితావనిసురప్రకర, నిరవాపాదవసీదుర్గనివాసికాసపుడయ దుర్మదఖల నిర్మథన, కర్మఘోరేయ, దానరాధేయ, వీరరమాసమారోహణారంభసోపానదో

స్తంభ, వాక్యగుంభనసార్వభౌమారంభ, పరిపంథినృపపుండరీకాధిపరాజమండల
కబళనవ్యగ్రమోదగ్రమండలాగ్రసింహికాతనూజ, రామరాజ, విజయీభవ, దిగ్వి
జయీభవ. 210

క. అని బిరుదు పొగడఁగా బుక్కనృపాలునిరామభూమికాంతుండలరున్
వననిధిపరీతధాత్రీ, జనముల నయస్ఫూర్తిఁ బ్రోచి సన్నుతిఁ గనుచున్. 211

సీ. పరమధర్మంబున వరవిభవంబున సరి ధర్మతనయుండు హరిహయుండు
సత్కాంతిసొంపున సంపదపెంపునఁ బ్రతి యామినీరాజు రాజరాజు
కమనీయగుణమున ఘనవితరణమున నెన దశరథరాముఁ డినసుతుండు
విక్రమప్రౌఢి సద్విమలతేజోరూఢి సాటి నరుండు వైశ్వానరుండు
తే. గాని యితరుల నెటు దీటుగా నుతింప, వచ్చు సతతనతసకలవసుమతీశ
మకుటమణిఘృణిసువిరాజమానచరణ, జలరుహుం డగు రామరాజప్రభునకు. 212

సీ. జగడాలు పచరించుజడదారిఁ జౌదంతిఁ దలవాకిట నెప్పుడు మెలఁగుసొలఁతి
నల్లవలువవాల్పుఁ దెల్లనిబలుఁదీవిఁ గన్నులు వేవులుగాఁ గలుగుతేని
వెన్నునియన్నన్న వేల్పులదొరవాలు నజుపదిమోములనలరుసామిఁ
జుట్టుకైదువుజోడు గట్టులరేకియానిఁ బుడుకుఁదొడుకుమటిపుడుకుఁ జెట్టు
తే. బొబ్బ మెకమును నెరంకుముబ్బునుబ్బు, గెబ్బ సంతతవిజయజేగీయమాన
మగుచుఁ జాళుక్యనారాయణాంకుఁ డైన, బుక్కరాజేంద్రు రామభూభుజుని యశము.

మ. ఒకకందర్పునిఁ గాల్చె శంకరునికోపోద్రేకఫాలాక్షిపా
వకుఁ డే హెచ్చద రామభూవిభునిదుర్వారప్రతాపాగ్ని వా
రక విద్వేషిమనోజగర్వముల సంగ్రామక్షమామండలిన్
వికలత్వంబు వహింపఁ జేసె సకలోర్వీనాయకుల్ మెచ్చఁగన్. 214

చ. సరసిజసద్మతో మిగుల సాటగు లక్కలక్షితాంగి యై
పరఁగిన లక్కమాంబను వివాహము బుక్కనృపాలురామభూ
వరుఁ డయి యాపులోమజను వాసవుఁ బోలి మహానురక్తి సు
స్థిరతరభోగభాగ్యములఁ జెన్పొందఁ దేలెను లక్కమాంబతోన్. 215

క. ఆరామనృపతికి మహో, దారుండగు తిమ్మరాజు ధన్యుఁడు కొండ
క్ష్మారమణుఁడు బుధనుతస, చ్చారిత్రుఁడు రంగవిభుఁడు జనియించిరొగిన్. 216

క. ఆతతభుజబలమున రిపు, భూతలనాయకులఁ గలనఁ బొరిగొని కీర్తి
శ్రీతరుణిఁ గాంచె విద్వ, ద్వ్రాతములకుఁ దిమ్మనృపతి ధనమిడి వేడ్కన్. 217

క. ఆతిమ్మనృపతి భూకాం, తాతిలకంబైనయావుకుఁదానేలుచు వి
ఖ్యాతిగనప్పురిపేరన్, బ్రీతినిఁదనకులము వెలయఁబెంపొందె మహిన్. 218

క. ఖండనభూమిని సాళ్వా, ద్గాండీవివిదళింపఁగొండభాత్రినాథా
ఖండలుఁడగునని రిపుభూ, మండలపతులిత్తురరి నమస్కృతితోడన్. 219

క. దీనావనుఁడౌకొండమ, హీనాథుం డాదవేనినేలుచుఁ బరఁగెన్
దానును సుతులును దల్పం, తానంబాయాదవేనిధామము పేరన్. 220

క. ఆరాజన్యులతమ్ముఁడు, శ్రీరంగాధీశ్వరుండు శ్రితసంరక్షా
ధౌరంధర్యముచే నా, శ్రీరంగాధీశుఁడనఁగ క్షితి నుతిఁగాంచెన్. 221

సీ. అంతఃకరణశుద్ధినైన నవ్వులకైన నాడినమాట సత్యంబుతేట
యనురక్తితోనైన నలకలనైన నింపొదవెడుచూపు సంపదలగూపు
కృతమతినైన సత్క్రియానుగతినైన నర్పడురీవి పుణ్యములతావి
మమతతోనైన నేమఱియైనఁ దోడుత నర్తనపెంపుమిగుల ధర్మంబుసొంపు
తే. గాఁగనసదృశబాహువిక్రమనిరూఢిఁ, దనరెఁగర్ణాటరాజ్యపదస్థుఁడగుచు
దుర్జయాహితరాజవిధుంతుదుండు, రామరాజేంద్రు శ్రీరంగరాజవిభుఁడు. 222

శా. రామాధీశసిరంగరాజవిభుఁడారామునితో సాటి సు
త్రామప్రోద్భవునుద్ధియాచు శరవిద్యాప్రౌఢచే మించియు
ద్దామామిత్రమహీశులం గెలిచి యుత్సాహంబుఁబుట్టించి సం
గ్రామోర్విన్ జయలక్ష్మికిన్నియమనారాచాతిసేలాగతిన్. ·23

చ. అసదృశబాహుశౌర్యమున నారయ నెంచునజాతిశత్రుఁడై
వసుధ సిరంగరాజజనవల్లభుఁడేలెడి యాదినంబులన్
బిసరుహమిత్రమండలముభేద్యతనొంది చెలంగె రంభతో
నొసపరి బాగులంగదిసియుండఁగగల్గెఁగు బేరసూతికిన్. 224

చ. అనయ సిరంగిరాజమనుజాధిపునిర్మలకీర్తికాంతితో
సరిమెలఁగంగనోడి కద చాలనడంగి ముడింగి భీతిచే
నురునడిఁబొటి కాలెచటనూనుటలేక మొగంబు వాంచి యా
యురగకులాధిభర్త మహినోరయి పోవుట పుట్టలెక్కుటల్. 225

మ. ఇల శ్రీరంగనృపప్రతాపముగడున్ హేరాళమై పర్వఁగా
నలఁగాంతాయుతులై చరించురిపుభూనాథుల్భయభ్రాంతిచేఁ
బ్రళయార్కాగ్నులు రెండునొక్కటయి భూభాగంబునం గప్పి రా
వలయుంజూడుఁడటంచునొండొరులతో వాక్రుత్తురల్లప్పుడున్. 226

తే. ప్రకటసాత్త్వికుఁడైనశ్రీరంగరాజు, లక్ష్మికెనయైనలక్షణాలక్షితాంగి
యైనతిమ్మాంబనుద్వాహమై చెలంగె, నధికతరభోగభాగ్యంబులతిశయిల్ల. 227

చ. అతనికిఁదిమ్మమాంబకు గుణాఢ్యుఁడు కోనఘనుండు సత్కృపాం
చితమతి తిమ్మరాజు నృపసింహుఁడు రామవిభుండు నార్యస
న్నుతుఁడగుతిర్మలేంద్రుఁడు మనోజనిభాకృతియైనవేంకట
క్షితిపతి పుట్టి రంతయును శిష్టుల దుష్టులఁ బెంపనొంపఁగన్. 228

ఉ. వారలలోనఁ నగ్రజుఁడు వారిసముద్భవవైరివంశవి
స్తారుఁడు కోనభూపతి బుధప్రకరంబుల నైజదానదీ
క్షారతిఁ జండబాహుబలశాత్రవవర్గము నైజదానదీ
క్షారతి దివ్యభోగములఁ గల్గఁగఁజేయు దయాతిపూరతన్. 229

క. హితమతియగుకోనమహీ, పతికీర్తికినద్దిగాఁగఁ బఱతెంచి తదం
చితగరిమకోడి ధయమున, క్షితిధరజాధిపుఁడు మూలశిఖరి వసించెన్. 230

ఆ. అతనియనుఁగుఁదమ్ముఁడగుతిమ్మభూపాలు, వర్యుఁడలరుఁగీర్తిధుర్యుఁడచల
ధైర్యుఁడార్యవినుతచర్యుఁడంభోధిగాం, భీర్యుఁడసదృశోరుశౌర్యుఁడనఁగ. 231

సీ. జేజేలరాయనిఁజెనకి కైకొనియెనో వర్ణితంబైనట్టివైభవంబుఁ
దలిరువిల్తునినోడఁదరిమి కైకొనియెనో సొగసైనయిటువంటిసోయగంబుఁ
బుడమిదాల్పునకనఁబోలి కైకొనియెనో యంచితంబైనవాక్సంచయంబు
నళికలోచనునలుగెలిచి కైకొనియెనో రహినిఁగుక్కడునిబ్బరంపుఁగలిమి

తే. ననఁగఁదగ్ఘనఖ్యాతినతిశయిల్లె, సర్వసర్వంసహాజనసన్నుతప్ర
తాపనిర్జితపరిపంథిధరణిపాల, తేజుఁడైనట్టియార్వీటితిమ్మనృపతి. 232

తే. తత్క్రమంబునఁ బ్రాలేయధామునందె, మతికృతార్థత్వము వహించు హరిదలంచి
రామరాజనన దయించెనామహాత్ము, ననుజుఁదిరుమలరాయనినలర సొగసె. 233

సీ. పిశితభుక్కులకుభృద్భుజాశనియైనపంకజాక్షుండు నీపాటివాఁడు
దివ్యసత్కవులసంధరణుఁడై రంజిల్లుకైరవాప్తుండు నీదారివాఁడు
కరినేభలేఖారిగర్వాపహారియౌధరశరాసనుఁడు నీకరణివాఁడు
ప్రస్ఫుటకమలజబాంధవుండైనట్టిజగదంబకుండు నీసాటివాఁడు

తే. అతికృపానూనకాంతిమహావిభూతి, తేజములఁగాకయితరులు దీటెయనుచుఁ
గవిజనానీకవర్ణనఁగాంచు జగతి, రహి వహించెనుదిరుమలరాయమౌళి. 234

సీ. ఏఘనుసౌందర్యమిందిరానందనుసందమై సతులకానందమొసఁగు
నెవ్వనివితరణమిందీవరాప్తునిరీతినర్థులకతిప్రియ మొనర్చు
నేరాజుభేరీభాంకారంబు రిపురాజతరుణులగర్భభేదనముఁ జేయు
నేనృపాలునిసేనయెదిరించుఅట్టడిరాకుమారులనుజీకాకుపఱచు
తే. నతఁడు నృపమాత్రుఁడేయరయను సపాద, కుతపశాహినిజామాదికుతలపతులఁ
జెండెదోర్గర్వఖర్వితాఖండలుండు, రణజయవిహారి తిరుమలరాయశౌరి. 235

చ. సరసిజపత్రనేత్రుఁడగుశౌరి పయోనిధికన్యకన్వియ
చ్చరులు నుతింపఁజేకొనినచందమునన్నుగుణాభిరాముఁడా
తిరుమలరాయశేఖరుఁడు ధీనుతులొప్పఁగ వెంగళాంబనుం
బరిణయమయ్యె వేడుకనపారమహావిభవంబులొప్పఁగన్. 236

క పతిభక్తిచేనరుంధతి, ప్రతి సంపదచే సరోజభవనసరిగ స
న్నుతిఁగన్న వెంగళాంబకు, నితరవధూజనము సరిగనెటులెన్నఁదగున్. 237

శా. ఆరామామణియందుఁదిర్మలనృపాధ్యక్షుండు ప్రేమన్గనెన్
నీరేజాప్తసమానులన్సుతుల నిర్ణిద్రప్రతాపారిసం
హారోగ్రప్రతిమానశౌర్య రఘునాథాఖ్యక్షమాభర్తనున్
శ్రీరంగాధిపు రామరాజవిభునిన్ శ్రీవేంకటాధీశ్వరున్. 238

క. ఆతిరుమలరాయతనూ, జాతచతుష్కమునననగ్రజనితుండును వి
ఖ్యాతయశుఁడు రఘునాథమ, హీతలనాథుఁడలరునివసన్నిభుఁడై. 239

మ సమరోర్వి రఘునాథరాజవరుఁడశ్వంబుద్ధతిన్దోలి శౌ
ర్యమ్మృగేంద్రుండనవొప్పి త్రుంచెనుదురుష్కాధీశులన్ త్రోతుఁబ
ల్లము గుఱ్ఱంబును నాలుతుంటలయి డొల్లన్వ్రేటువేటట్లుగా
నముఖుల్గన్గొని మేల్సెబాసు భళియానౌనంచు వర్ణింపఁగన్. 240

సీ. నీయాకృతితో నేసరియంచుఁగొనంగి మీనాంకుఁడనంగుఁడయ్యె
నీవాక్సరణికెన నేనిల్తునని యోడి చిలువరాయఁడు రసాతలముఁ దూఱె
నీకీర్తికిని జలి నేననియటుగాక యబ్జారి చిన్నెగా హరిణముని చె
నీప్రతాపముజోడు నేనని నిలువకి ఖరకరుండుడువీథిఁబఱవఁజొచ్చె
తే నౌర నీసాటియిలిరులెట్లనఁగ వెలసె, నష్టదిగ్రాజహృదయాభయదవరాహ
బిరుదకేతనుఁడరిగిరిభిదురపాణి, యైనరఘునాథమేదినీజానియలరు. 241

క. ఆరఘునాథమహాధా, త్రీరమణునియనుజుఁడైన శ్రీరంగవిభుం

డారాముమాడ్కి వసుమతి, నారూఢిగ నేలె నిర్జితాహితుఁడగుచున్. 242

సీ. తొలిపల్కుగుజ్జాలఁదోలెడు నెఱజాణ కూర్మిముమ్మనుమని కొడుకుకొడుకు
జాలుఁదొయ్యలినేలు జాణయెన్నెడువాని కొమ్మసైదోడులోఁగొన్నయతఁడు
చిలుపలుఁదినుచుండు పులుఁగుఁదత్తడి నెక్కు నట్టివేలుపు గేస్తురాలికొడుకు
చిలుక పైఁజనువాని చెలికాని చేపునపొగుగూరనుండెడిదొరసుతుండు
తే దానగాంభీర్యసౌందర్యధర్మములను, సాటినత్తురుగాకొరులన్న తెతలఁప
నారవీటిపురాధ్యక్షుఁడాతిరుమల, రాయదేవేంద్రు శ్రీరంగరాయమణికి. 243

సీ గడివిజాపురనరకామినీగర్భముల్ ఛేదించునెవ్వని ఛేరిరవము
దామిడిబోయినిజాముపట్టణముల ధూళిగాఁజేయునే దొరబలంబు
గోలకొండనుజేర్ల కోటలకాయముల్ చించునే రాజేంద్రు చేతికత్తి
సకలభూపాలకాస్థానసన్నుతిఁగాంచి వెలయునే సూరుని విజయలక్ష్మి
తే. యతఁడు కేవలనృపతియే యఘువిదూర, చర్యుఁడాశ్రితరక్షావిచక్షణుండు
జీర్ణకర్ణాటభూపునర్కీసనుండు, రమ్యగుణశాలి శ్రీరంగరాయమౌళి. 244

తే రాజగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి, ప్రీతితోఁదిమ్మమాంబను బెండ్లియయ్యె
నావధూవరులఖిలసౌఖ్యముల మిగుల, వెలసిరవని ధరాత్మజేశులనుబోలి. 245

క. ఆవిభుతమ్ముఁడు రామన, రావెల్లభుఁడైరు నాదిరాజులచర్యల్
ధీవరనుతరాకేందుయ, శోవిస్తారతనునధికశౌర్యత్వమునన్ 246

మ. ఘననిర్ఘోషము శైలరాజతనయాకాంతోరుషాకార్ముక
స్వనము న్నెల్చిన రామరాజనరుని స్వానంపు నాదంబులే
విని శూకేలవులై తురుష్కయవనోర్వీనాయకుల్గామినీ
జనయుక్తంబుగ దాగియుందురు మహాశైలంబులన్గానలన్. 247

ఉ రామమహీశ్వరుండు రణరంగమునందు నిజామునేనలన్
భీమపరాక్రమస్ఫురణఁ బెంచములాడఁగ సాటికెన్నుచున్
రామురణంబుచందమిది రాయితఁడాతఁడె యౌనటంచు నా
తామరసోద్భవోద్భవుఁడు తాళములొత్తును నాట్యమాడుచున్. 248

క. కృతకృత్యుండగు రాము, క్షితిపతి నరసింగమాఖ్య సీమంతిని నం
చితధర్మవిధినిఁబరిణయ, మతిముదముదలిర్పనయ్యె నాసతిపలనన్. 249

క. ఆజనపతి కాంతివిభా, రాజేంద్రుని విజయనిభపరాక్రమరేఖా
రాజితఘను శ్రీతిరుమల, రాజునుగనియెఁదదనంతరంబున మఱియున్. 250

క. అతనికి శ్రీరంగమహీ, పతిగలిగెను నామహానుభావుఁడు శౌర్యో
న్నతి వేంకటపతిరాయనృ,పతి చేయువరాజపట్టబంధము నొందెన్. 251

చ. తిరుమలరాయరాజహిమదీధితి రామమహామహామనో
హరుని సిరంగరాయనరునార్యజనస్తుతిచేఁదనర్చు నా
నిరుపమదానవైఖరుల నించె నజాండముఁ దత్క్రమంబుకై
శరనిధియప్పలంబొరలెఁ జందురుఁడుం గడుఁ గందె సారెకున్ 252

సీ. పాఱిరా రిపుకదంబము బెడాబెడలుగా నురువడి మొనలపై నుఱికినపుడె
భయమందరా పద్మబాంధవుమండలంబరిఖండనోత్సాహ మలరినపుడె
మోహంబు చెందరా ముగ్ధాంగనారాజి సోయగంబొక్కింత చూచినపుడె
సమ్మోదమందరా క్ష్మాజనానీకంబు కరుణార్ద్రదృష్టిచేఁ గనినయపుడె
తే. యారయసహాయశూరుఁడు నరికృతాంతుఁ, డంగనాజననూత్నలతాంతశరుఁడు
ధర్మతత్పరుఁడనుచు భూపులు వినుతిఁ, గనియె శ్రీరంగచికరాయమనుజవిభుఁడు.

తే. రాజకులభూషణుఁడు చిక్కరాయభూప, శౌరి వరియించె జిల్లెళ్ల నారసింహ
రాజదేవేంద్రపుత్రి యంభోజనేత్రి, యైనయోబమ్మదేవి నాయతివలన. 254

తే. ఆవసుమతీశునకు రామదేవరాయ, లుదయమైనను రిపురాజులొదిఁగి శైల
గుహలఁ జేరిరి రవిదోఁచ ఘూకచయము, లతిభయంబున గొందులనడఁగుగిది 255

సీ. సింగనృపతి భీమసేనుఁడు రాయప్పశ్వేతాశ్వుఁడయ్యనచెన్ననృపతులు
మాద్రేయులితరభూమండలేశ్వరులు విరాటపాంచాలాదినధికవరులు
రఘునాథనాయకాగ్రణి యనుకృష్ణసహాయుఁడు గాఁగ నాజిఁ జెంచు
పేరప్పయాచనవిభుమాకభూపగురుశ్రాసనసౌబలశల్యకర్ణ
తే. యుక్తముగ జంగరాజసుయోధనుని వ, ధించి సంతసమున రామదేవరాయ
ధర్మతనయుండు ప్రజలు మోదంబెలర్ప, ధరణిఁ బాలించె ధర్మవిస్ఫురణ మెఱయ.

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపోజ్జ్వలుఁడగు రామదేవరాయనృపతుహీన
ధాముఁడు పోచింద్రామిరాజాత్మజయోబమదేవి గొబ్బూరివంశ
పావనుఁడరిగిరిపాంకార యతిరాజుసుత కొండమయుఁ గులసతులుగాఁగ
వరియించి యోషితాద్వయమతిధర్మసహాయమై వర్తిల్ల నధ్వరములు
తే. భూసురోపనయనతులాపురుషకన్య, కాశ్వగజగోహిరణ్యవస్త్రాన్నభూము
ఖాదిదానంబులొనరించి యాదిరాజ, చర్య వర్తిల్లె భూజనుల్ సన్నుతింప. 257

ఆ. రామదేవరాయరాజేంద్రుసత్కీర్తి, సాటివత్తునన భుజంగమకుల

పతికి జిహ్వ సరిగఁబగిలెనంచును భీతి, సీరి మేన నీలిచీరఁగప్పె. 258

తే. మనుచరితనిట్లు సుతుఁడు మన్నఁడునుదనర, నలురామావనీభర్తకనుజుఁడైన
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు వసుధ, కెల్లరాజయ్యె భూజనులెల్లఁబొగడ. 259

సీ. బలముగూడినఁజూచి నిలువనియిభరాముకొడుకుభీతికి గోలకొండ సాక్షి
వెన్నాడి తత్సేన వెసఁగఁదోలుటకునుబృథుగురక్తమునను బ్బుపెన్న సాక్షి
నీవాఁడననఁ బ్రోచి నిర్భయంబుగ వానికిని మేరయిడుటకుఁగృష్ణ సాక్షి
యెదిరించువైరులమద మెల్లనవలీలఁదూలించుటకును నందేల సాక్షి

తే. గాఁగనసదృశబాహువిక్రమవిభూతి, దనకు వేలూరు వరరాజధానిగాఁగ
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు మిగుల, ధరణిఁబాలించె ధర్మతత్పరతఁజెలఁగి. 260

సీ. వాఙ్మహోవిభవంబు వర్ణింతునంటివా భావింపఁబన్నగభర్తయతఁడు
గుణములచెలువుఁబేర్కొనియెదనంటివా వీక్షింప శేషాద్రివిభుఁడతండు
అతిధర్మవర్తన నుతియింతునంటివా రంజవయాధర్మజుండతండు
నీతిమార్గస్ఫూర్తికీర్తిదంటివా పరికింపఁగా బృహస్పతియతండు

తే. గాన బుధజనసన్నుతిఁగన్నయారు, వీటి వేంకటపతిరాయవిభునినితర
మనుజనాథులరీతిని వినుతిసేయ, నలవియేయాఘనుండు కేవలుఁడె తలఁప. 261

సీ. పరమపాతివ్రత్యగరిమచే మిక్కిలియతిశయిల్లినవెంకటమ్మగారిఁ
జిరయశోనిధియైనజిల్లేళ్లరంగన్నృపాధిపుపుత్రినోబమ్మగారి
జిల్లేళ్లకృష్ణరాట్ప్రీతిమయూఖుప్రియాత్మజయైనకృష్ణమ్మగారి
భూరికౌర్యోగ్రగోబ్బూరియోబళమాత్యతనూజఁగొండమ్మగారి

తే. నెమ్మి వరుసఁబాణిగ్రహణమ్ముఁజేసి, వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు వేడ్క
నలరునప్పద్మముఖులతోననుదినంబు, నధికసౌఖ్యాంబునిధినోలలాడె మిగుల. 262

ఉ. ధీరసుమేరువేంకటపతిక్షితినాథునిచారుకీర్తిదా
నారయఁబద్మజాండమున నంతట నిండి పొగడ్తఁగాంచె స
ద్ధీరుచేతనయ్యావృతదీధితికన్నుభజము వ్యాపంబునన్
భూరికళంకమున్నెరపెఁ బోల్కికి నేనెనయంచుఁదోఁచినన్. 263

తే. రహినినిటువలె యామిసీరాజవంశ, వర్ధనుండగుతిరుమలవసుమతీశు
ననుజుఁడగువేంకటాద్రిరాజావతంసుఁ, డలరునాదిమనృపచర్య మెలఁగి మిగుల.

ఆ. అసదృశోరుశౌర్యుఁడాహవగాండీవి, వేంకటాద్రిరాజవిబుధరాజు
అని బరీగు గెలిచియాతనిబిరుదుమే, శమ్ముఁగొనియె భూజనమ్ముపొగడ. 265

సీ. కందుకక్రీడగాఁగదనరంగస్థలిఁగడు వజీరులమస్తకములఁదునిమి
హారులనుబొరిఁగొని కరులనుదునిమి తదారోహకులఁద్రుంచి వీరభటవి
దళనంబుసేసి దుర్ధరపతాకలఁగూల్పఁగనుఁగొని కాందిశీకత వహించి
వీఁకఁబట్టినునాస విడిచి నిజాము యేదులఖాను కుతుపశాహులుఁదళంబు
తే. విచ్చ వెన్నిచ్చి కనుకనియిచ్చఁబఱచి, మెచ్చఁజొచ్చిననభయంబునిచ్చి విజయ
కాహళులుమ్రోయనియమించె క్ష్మాజనంబు,లభినుతులొనర్పఁగా వేంకటాద్రిరాజు.

ఉ. ఏలెనుగందనోలుపుర మింద్రసమానుఁడు వేంకటాద్రిభూ
పాలుఁడు ధర్మరీతినరివర్గము బీరముదక్కి మత్తశుం
డాలతురంగహేమఘనరత్నమణీచయమిచ్చి రేపగల్
ఫాలతరాగ్రసీమఁగరపంకజయుగ్మముఁజేర్చి కొల్వఁగన్. 267

చ. అనిశము గోహిరణ్యవసుధాశ్వతులాదిసమస్తదానముల్
వనరుహనేత్రుఁగూర్చి ద్విజవర్గము రాగిలనిచ్చి రంగమాం
బను మఱి కృష్ణమున్దగ వివాహమునై క్రమమొప్ప వారిప
ల్లనుగనె వేంకటాద్రినృపలక్ష్ముఁడు రంగపరామరాజులన్. 268

తే. దర్పితారాతిగర్వవిదారకాసి, చండదోర్దర్వమండితమండలాగ్ర
పాండితిని మించె రామభూపాలుఁడఖిల, రాజసన్నుతులెసఁగ ధరాతలమున. 269

ఉ. సంగరరంగమందు హరిశౌర్యమునన్భువనైకదీప్తుఁడై
రంగపరాజశేఖరుఁడరాతిబలంబులనుక్కడంచె సా
రంగధరుండొ యాపరశురాముఁడొ స్కందుఁడొ రాఘవుండొ యా
న్నంగనితండటంచును జనమ్ము సన్నుతుల్లసిల్లఁగన్. 270

మ. ధరణీచక్రము నాల్గుపాదములచే ధర్మంబు వర్తిల్లఁగాఁ
బరిపాలించెను రంగపాధిపుఁడు శుంభద్బాహుగర్వోన్నతి
స్థిరుఁడామేటి మఖంబులన్ ద్విజులచేఁజేయింపఁగా దేవభూ
సురసంఘుంబతితుష్టిచే సిరులచే శోభిల్లనశ్రాంతమున్. 271

శా. నెమ్మిన్ రంగపరాజశేఖరుఁడు కోనేటమ్మఁదిమ్మమ్మఁ జే
స్వమ్మమ్ముల్వరఁబెండ్లి యయ్యెను బ్రమోదాయత్తుఁడై బంధులో
కమ్ముల్మెచ్చ మహావిభూతినిటులాకాంతామణుల్దాను సౌ
ఖ్యమ్ముంగాంచెను ధర్మతత్పరతనత్యంతంబు వర్తిల్లుచున్. 272

క. అతనికిఁగోనేటమ్మకు, గతకలికల్మషుఁడు విమతఖండనుఁడు గుణా

న్వితుఁడైనవేంకటాద్రి, క్షితిపతి జనియించెనార్యకీర్తనలెసఁగన్. 273

క. ఆరంగపురాజధరి, త్రీరమణునకుదయమయ్యెఁ దిమ్మాంబాయో
పారత్నమువలన మహో, దారుఁడు గోపాలరాజధన్యుం డెలమిన్. 274

సీ. శ్రీకృష్ణగోపాలసేవావిహారవిచక్షణుండురుధర్మరక్షణుండు
నందితసుమయానందకరాన్వయమండనుండఖిలారిఖండనుండు
రాజీవపత్రేక్షణాజనతాపంచసాయకుండర్థదాయకుండు
బాహుబలోగ్రసపాదమహాబలభంజనుండాశ్రితరంజనుండు
తే. సతతసేవకనరవరాంచితకిరీట, ఘటితమణిఘృణిలలితాంఘ్రికమలుఁడార
వీటిగోపాలరాజభూవిభుఁడు కంద, నోలు నిజరాజధానిగా నేలె ధరణి. 275

క. చాలు వితీర్ణినిఁ గర్ణునిఁ, బోలును దుర్జయవిరోధిభూపాలకగో
పాలవధూటీజనగో, పాలుఁడు గోపాలరాజ పార్థివుఁ డెలమిన్. 276

ఉ. శ్రీలెలమిన్నెలంగఁగ వరించె ముదంబున రంగపేంద్రుగో
పాలనృపాలచంద్రుఁడతివాసిని గొబ్బురిగిర్యధారుణీ
పాలునిపుత్రి వెంగమను పంకజనేత్ర జిలేల్లరంగిగో
త్రాలలనామనోహరసుతామణిఁ దిమ్మమనున్మహోన్నతిన్. 277

క. ఆపద్మముఖులుదనునను, రూపగుణంబుల భజింప రూఢిగఁ గాంచెన్
గోపాలరాజరాజని, శాపతి సతతంబు సకలసౌఖ్యము లెలమిన్. 278

తే. అనినిపుణులెఁబుత్రపౌత్రాభివృద్ధి, రహిని వర్ధిల్లతిరుమలరాయవేంక
టాద్రిరాజానుజద్వయమధికశక్తిఁ, గొలువ నళిరామభూపాలుఁడలరు మిగుల.

తే. సలకవిభులిమ్మరాజుసేనలనుద్రుంచి, గుత్తిఁబెనుగొండ మఱి గండికోటఁ గంద
నోలుఘనమాదవేనవలీల గెలిచి, తొలుదొలుత రామనృపతి గర్వలము మెఱసె. 280

శా. తారాపేశ్వరగోత్రపాలనచమత్కారుండునై దానవి
స్తారోదగ్రతనబ్ధి మించి రిపులన్ దండించి ధాత్రీజనా
ధారప్రక్రియనొందియింద్రజిపురాధ్యక్షేశుఁడై మించు మా
శ్రీరంగేంద్రునిరామరాజవిభుఁ డా శ్రీరాముచందంబునన్. 281

సీ. హరిశౌర్యుఁడగుతిర్మలాధీశ్వరుండుదదపరజుండగు వేంకటాద్రిరాజు
భుజయుగంబుగ బలస్ఫురణతోఁ గరిహరిరథవీరభటులతో దొరలతోడఁ
దనయాజ్ఞ మీఱినకినుక నిజాముపై దండెత్తి తతిమియుద్ధంబునృత్తి
నతఁడేలుచున్నట్టియామదానగరంబు చాలెత్తి మఱియామదాలు వేసి

ఆ. సేతుకాశిమధ్యభూతలనుతజయ, శ్రీవిరించి వేడ్కఁ జేఁజెలంగె
రామమూర్తియైనరామరాజేంద్రుఁడు, సాంద్రవిభవజితసురేంద్రుఁ డెలమి. 282

సీ. దళితనిజాముదిబలశోణితప్రవాహములచే జలధినేఘనుఁడు నించెఁ
గుతుబుకోసబుమత్స్యకుతుకమూశాదిభూపతులచేఁ గానుకలే ప్రభువుగానియెఁ
దనపేర దేవతాస్థలులనవసరముల్భక్తితో నెప్డు నేపతియొనర్చె
నతిరాత్రపౌండరీకాదియాగమ్ములు సేయించి ప్రీతి నేకీర్తిపుఁడురె
తే. నతఁడు కర్ణాటరాజ్యరమాధినాథుఁ, డార్యరక్షావిచక్షణుండద్రిధైర్యుఁ
డనఘచారిత్రుఁడఖిలరాజాధిరాజ, రాజపరమేశ్వరుఁడు రామరాజవిభుఁడు 283

క. నడతయొకింతయు లేదె, కుక్కఁడు బహుగండములుఁ బాఁముకొనునని గిరులన్
విడిచి సుఖవసతికోఁ జక్కై, పుడమిపడఁతి రామరాజభుజమున నిలిచెన్. 284

శా. రారాజేయభిమానశీలుఁడు సుభద్రానాథుఁ డేధన్వి కం
సారిపోషిద్భవుఁ డేసురూపి రవియేయత్యుగ్రతేజుండు మం
దారక్ష్మారుహమే ప్రదాత విధుఁ డేనందత్కళారాశి మా
శ్రీరంగాధిపురామరాజమహిపశ్రేష్ఠాంశు వర్ణించుకోన్. 285

ఉ. యామవతీశవంశకలశాంబుధిపూర్ణసుధామయూఖుఁడౌ
రామనృపాలుకీర్తిసరి రానుబెనంగి తొలంగి మూలను
ద్దామతఁ గొండయెక్కి హిమధామపరుండురుభీతి మేనఁ దా
సామున నార్యనుంచి మఱి సామునఁ గప్పె మదేభచర్మమున్. 286

చ. ఎలమిని రామరాజవసుధేశప్రతాపమవార్యమై మహిన్
జెలువుగ నిండఁబర్వ శశిశేఖరదివ్యమహాశితాశుగ
జ్వలనశిఖాసముత్కరముచందమునందమునొందె నెంతయున్
సలకయతిష్మయప్రముఖశత్రుపురంబులెల్ల నారయన్. 287

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, సమస్తప్రశస్తసోమభద్ర, రణరంగరామభద్ర, కల్యాణమహీపాలభాస్వర, కల్యాణపురవరాధీశ్వర, కన్యాకుమారీభీమరథీతటాంతనిక్షేపవిజయస్తంభ, స్తోత్రార్హయశఃప్రక్రియాపావనచరిత్ర, ఆత్రేయగోత్రక్షత్రియకులపవిత్ర, మహితకేళికాపారాయణ, మహితచాళుక్యనారాయణ, ధామపక్కవ చక్రవర్తిబిరుద, చాళుక్యచక్రవర్తిబిరుద, నానావర్ణమండలీకరగండ, దైత్యేభపగండ, హత్తిబ్బరగండ, భాసురభుజాదండ, జయబిరుదరగండ, అసమసూరరగండ,

హొసబిరుదరగండ, గండరగండ, ఘనీకృతమదేభశరజన్యలంపట, త్రిభువన బిరుదులవెన్నుసమ్మెట, పట్టెసరాయనిజానిష్ట, ఒడయరాయనిశాభట్టశిష్ట, వర్గరాయ ఘనప్రియంకర, అష్టవిగ్రాయమనోభయంకర, విజయచరితసింహాసనాభాస్వర, విజయనగరసింహాసనాధీశ్వర, యుక్తవర్గసద్యోధనపుర, గుత్తిదుర్గనిర్భేదనపుర, వాదిపురతస్కాభరణ, ఆదవేనిదుర్గాపహరణ, ఘనచండవర్గబాధక, పెనుగొండ దుర్గసాధక, మంద్రగిరిదుర్గభాస్వర, చంద్రగిరిదుర్గరాజ్యాధీశ్వర, శబ్దపరిశుద్ధ పాలక, ఉద్దగిరిరాజ్యపాలక, కాయదుర్గతనయాబంధుర, రాయదుర్గావనధురంధర, వందనశీలకిరీటపాదక, కందనవోలుకవాటభేదక, చాటూరుఘణితినిర్వాహక, జూటూరుసమరనిర్వాహక, చండనపాటిఖడ్గసాయక, కొండవీటిదుర్గనాయక, పుట్టపల్లిసీమాధిష్ఠితధామసాగర, రట్టహళ్లిసీమాప్రతిష్ఠితధామసాగర, వంకాదిపువీరసమాసంగిత, బంకాపురవీరరమాలింగిత, సాంద్రకీర్తినిరంతర, చంద్రగుప్తిధరాంతర, ఆచారరాజ్యావయవచర్య, రాచూరురాజ్యహరణధుర్య, మదచండవర్గాదిదాయక, ముదుగంటిదుర్గాధినాయక, పరిభల్లవరణభూషణ, ఓరుగల్లునగరఘోషణ, విజయకరాయతసాయక, విజయాపురభయదాయక, వన్నినాదికరక్షోపకార, సొల్లలాపురసంక్షోభకార, కల్యాదినృపకబాధక, కల్యాణనగరసాధక, సామదానముఖ్యశీలరంజన, ఆమదానగరసాలభంజన, ధావకరమార్గవిక్రాంతిసార, దేవగిరిదుర్గ సమాక్రాంతిధీర, గౌతమీస్నానపావనాకార, కౌతుకాఖిలభూజనాధార, బలిచావలిజన్యదాయక, హాలిపురచాంచల్యకారక, ఘడితకూటతమసింహాసంహనన, బెడదకోటనగరసింహసంహనన, బలికిరికూటవాకలశౌర్య, కలుబరిగికోటపాటనధుర్య, నగిరసమాక్రమణవిచార, సగరసమాక్రమణధీర, పరచండనిర్గతకింకర, పరచండదుర్గభయంకర, సంసదుర్గకేతుహరణ, హంసదుర్గనిబర్హణ, స్వర్ణాటకవర్గసద్గంధనాసిక, కర్ణాటకబుధధన్యాసిక, జుర్నారభయనిర్ణాయక, నిర్నాగుసామజసముద్రద్రునిష్ఠాధదాయక, సామగిరిదాపక, రామగిరిదుర్గప్రతిష్ఠాపక, మేదిపిలసమగ్రసంపాదన, యాదగిరిదుర్గభేదన, శిలచండమృదుభాషణ, గోలకొండపురదూషణ, అయిలకొండచండవిమతహాలాహల, అయిలకొండహరణకౌతూహల, సానుభల్లుగృతిపరాక్రమ, సానుగిల్లుకృతిపరాక్రమ, పానుగంటిదుర్గపాటనధుర్య, భూనుతసాహసధుర్య, వేల్లితచండగుల్లభ, బెల్లముకొండవల్లభ, నిలయలోలగర్జితాకార, మలయకేళిమహిమాధార, కామసమాచరణాక్రమణ, సోమపదమానచరణాక్రమణ, శావగదుర్గబాధక, మావురదుర్గసాధక, ఖండితసమగ్రసంధాచణ, దండితసమస్తశత్రుగణ, అక్కారుఘరతషానికర, మక్కాకోటదతషానికర, మక్కాకోటశితషానికర, అక్కారుఘశితషానికర, ఉల్లేఖనిజాస్తికల్లోలజాలక, ఢిల్లీపురహల్లకల్లోలహాలిక, కేలీసుమందారు

గతబృందాయక, గోలేరుసందేరూభయసందాయక, కలంబవర్గసంభాసుర, కలంబ
దుర్గకంపాసుర, భూగోళరుచిరభూషణ, పైగోవనగరభీషణ, కొండపల్లిహారణ,
చండకరనిభప్రతాపభరణ, వినుకొండపాలక, వినూత్నకృతనాగార్జునుని కొండ
సాలజాలక, అవంతీకలితపూరణ, అవంతీమదవిదారణ, కటకరాజ్యాధివర్తన, కట
కరాజ్యఘటితకీర్తన, అజికకేంద్రదారుణశరాసన, రాజమహేంద్రరాజధనుశ్శా
సన, బూదలఖానుతిక్తాంగహరణ, యేదులఖానుసప్తాంగహరణ, నిదానమలకగుణ
సహజాపగాధిచారక, నిదానమలకభుజాబలాపహారక, రమాధిపవినుతాపదానకీర్తన,
ఇమాదనమలకమానమర్దన, ఘృతరిపుదళనబంధుర, కుతపనమల్కదళసింధుర, కరీ
శతరుణాకారిశసుగుణాభరణ, బరీదుబలహరణ, భుజకృతరిపుధావనావధాన, గజ
పతివినుతపరాక్రమాపధాన, కలికర్కశసమగ్రస్తంభీకృతారాతివర్గవిశాల, కలివర్గ
మననిర్గపరతర్కవారాశివర్గకేళి, గిరిదుర్గ వనదుర్గ జలదుర్గ స్థలదుర్గ చతురశీతిదుర్గ
సమస్తవళవిభాళ, రిపురాజగోపికాగోపాల, గాయగోవాళ, శ్రీరంగరాజరామ
భూపాల, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 288

తే. అని హిమాచలసేతుపర్యంతధరణి, పతులసభలందు సత్కవుల్ ప్రణుతిసేయ
వెలసె నెంతయు నార్వీటికులపయోధి, చంద్రుఁడై నట్టిరామరాజ్జనవిభుండు. 289

తే. అనఘుఁడా వైరసేని భీమాధిపేంద్రు, పట్టి దమయంతి చేపట్టినట్టిరీతి
రామభూపాలకుఁడు కృష్ణరాయతనయ, యగుతిరుమలాంబను ద్వాహమయ్యె వేడ్క.

చ. శతమఖునింబులోమజను శంకరునిన్గిరిపుత్రి శంబరా
హితు రతిదేవిఁబోలుచునహీనసుఖానుభవాప్తి రామభూ
పతియును దిర్మలాంబయును భానుసమానునిఁ గృష్ణపాఘ్యునం
చితగుణుఁ బెద్దతిమ్మనృపశేఖరుఁ గాంచిరి హర్షమొప్పఁగన్. 291

సీ. మఱియును నారామమానవాధిపుండు జిల్లేళ్లకులసుధాసింధుచంద్రుఁ
డగు పెద్దనందిరాజాగ్రణిసుతనప్పలాంబను బోచిరాజాన్వయావ
తంసముఁ దిమ్మభూధవుప్రియాత్మజలఁ గొండమ్మలక్ష్మమ్మయును నఁగఁబరఁగు
సరసిజవదనల వరుసతో నిరువురనతివైభవోన్నతులతిశయిల్ల

తే. సతులనిటుముగ్వురను బంధువితతివొగడఁ, బరిణయంబయ్యె సంభ్రమభరితుఁడగుచు
నబ్జగర్భగురుండు పీతాంబరుండు, శ్రీమహీనీళలను వరించినట్లు. 292

క. ఆతతధర్మపరత నా, శాతోదరులందు రామజనపాలుఁడు వి
ఖ్యాతిగ దక్షిణనాయక, రీతి మెలఁగి వినుతిఁ దా ధరిత్రినిఁ గాంచెన్. 293

తే. ఆయమాద్వ్యహ్వదేవులయందు మిగులఁ, గాంతునను రక్తిఁగనుభోజకన్యపగిది
రామభూపాలుసతులలో రమణుమన్న, నలను లక్ష్మాంబ మిక్కిలియలరుచుండు.

శా. ఆరామక్షితిభర్తగాంచెను బ్రమోదాయత్తుఁడై కొండమాం
బారామామణివల్లఁగొండధరణీపాలేంద్రు సద్వర్తనుం
డౌరాచూరిపురీశుఁడిమ్మవిభు లక్ష్మాంబాపయోజాస్యయం
దాయూఢాత్ము సిరంగరాజవసుధాధ్యక్షున్దయాబ్జాత్మునిన్. 295

తే. ఈవిధంబునఁదిరుమలదేవి కొండ, మాంబ లక్ష్మమ్మయనుదేవులందు రామ
ధరణిపతిగాంచె సుతుల నేవురను వార, లలరిరీశునిపంచాస్యములనుబోలి. 296

క. వితరణరేఖను రాధా, సుతుఁడంచితభోగగరిమ సుత్రాముఁడనన్
నుతిఁగాంచెఁగృష్ణరాయ, క్షితివరుదౌహిత్రుఁడైనకృష్ణేంద్రుఁడిలన్ 297

క. కృష్ణమహీపతి రంభన, కృష్ణుఁడు విమతబలహననకీర్తిని సాక్షా
త్కృష్ణుఁడు సతోప్ఘన, తృష్ణకిరణసదృశుఁడెన్న నురుతేజమునన్. 298

మ. హరిశౌర్యుండగురామరాజవిభుకృష్ణాధీశసత్కీర్తియా
సురనాథేభము చెంపఁగొట్టి జలజస్తోమంబులంగట్టి భా
సురముక్తామణికాంతిఁదట్టి తుహినక్షోణీధ్రము న్మెట్టి తా
నురిఁబొమ్మంచను బొమ్మఁబెట్టుఁగరఁదన్న కైశ్వరాగ్రేశులన్. 299

ఉ. ధ్యేయుఁడు రామరాజపెదతిమ్మవిభుండని వాఁడఁబోలి లోఁ
బాయనిభీతిచేత మొన భగ్నముగా యవనుల్ద్రలంగనా
చాయ నిజాముఁడడ్డపడ సామజయూథముఁదుంచెఁజూపరుల్
వాయుజుఁడంచునెంచఁగనవార్యసముజ్జ్వలబాహుశౌర్యుఁడై. 300

క. పెదతిమ్మనృపతి మఱియును, మదకరిహరివీరభటసమాజముతోడన్
గదనమునఁగదియుతురకలు, సదమదముగఁగునిమె బాహుసంరంభమునన్. 301

ఉ. రాయకులీనుఁడైనయళిరామనృపాలుని పెద్దతిమ్మభూ
నాయకమౌళి యిచ్చు దిననాథతనూభవుమాడ్కి నర్థికిన్
ద్రోయక కోరుకోరికలు తూర్ణముగాఁగడుఁగీర్తిచంద్రికల్
దోయజసంభవాండమునఁదోరములై కనుపట్టుచుండఁగన్. 302

ఉ. మావులు నేనుఁగుల్భటసమాజము నేనుఁగు వెంటగాఁగ గం
గావలినుండి కృష్ణదనుకానొనరించి నిజాముఁదోలి ం
మావనినాథుఁగొండవిభుఁడాహవకేళిఁజరించెఁజూచియా
దేవతలెల్లనీఘనుఁడు దేవపరాత్ముఁడంచు నెంచఁగన్. 303

ఉ. సారదయావిశిష్టగుణసన్నుతరామనృపాలుకొండధా
త్రీరమణాగ్రఖడ్గహతిఁ ద్రెళ్లి తురుష్కవిభుల్ పరింతురి
చ్ఛారతి నొక్కొక్క తెవశంబు పదైదుగురట్లు దేవతా
చారుమృగీవిలోచనలసంగతి నైజగుణంబె యౌఁగదా. 304

ఉ. ఏలుచు నానెగొందిపురమింద్రసమానుఁడు కొండధారుణీ
పాలుఁడు పొల్చె శాత్రవులు బంటుతనంబుల మాని చాపడిన్
వేళ యొఱంగి కాంచి మఱి వేళమునన్మకుటాగ్రరత్నరు
గ్జాలము చేత నాత్మపదకంజయుగంబు నలంకరింపఁగన్. 305

క. సూరపవాహాధీశ్వరు, కూరిమిసుతఁ దిరుమలాంబఁ గులసతిగ మహో
దారత వరించె రాము, త్మారమణుని కొండనృపతి కడు వేడుకతోన్. 306

క. ఆమహితాత్మునితనయుఁడు, రామాధిపుఁ డహితకమలరాకాశశియై
భూమిఁ బ్రజ లెప్పుడు నధిక, క్షేమించఁగ నేలె నీతి చెలువుదలిర్పన్. 307

క. హరిభక్తిపరుఁడు సుగుణా, కరుఁ డంచితదానవిజితకర్ణుఁడు రజనీ
కరకులుఁడు కొండధాత్రీ, శ్వరరామనృపాలుఁ డిలను జననుతి నలరున్. 308

సీ. గొబ్బూరికులవార్ధికుముదాప్తుఁడౌ నోబవిశ్వంభరాధీశవిభునికూర్మి
తనయ యౌనరసింగమను సూరపాన్వయపావనుండగు నోబపార్థివేంద్రు
పుత్త్రి నోబమ్మను బోచిరాట్చన్ననృపాగ్ర్యునిసుత జానకమ్మ నిట్లు
వరుసతో మువ్వురఁ బరిణయంబై వారలనిశంబు ననురక్తి నాత్మధర్మ
తే. వర్తనకును సహాయులై వర్తిలంగ, నఖిలతరభోగభాగ్యంబు లాసతీత్ర
యంబుతోఁ గూడఁ దాఁ జాల ననుభవించె, రామభూవరుకొండ్రాజు రామరాజు 309

క. రామారితిమ్మవిభుఁడు క, రామారని రిపులఁ దునుమ రంజిలు శుభసం
సూచకములు దోడ్తోడ సు, రీచయమునకును బ్రమోదవృద్ధి దలిర్పన్. 310

ఉ. నారద వింటె చిత్రమిది నారకవాసులుగాక దేవతా
వారిజగంధులం గలసి వత్తురు నన్గొలువంగ ధేనుసం
హారులు మ్లేచ్ఛులన్న వినుమా సురవల్లభ యాజిభూమి రా
చూరిపురీశుతిమ్మవిభునుగ్రకరాసిని మ్రగ్గఁగాఁ జుమీ. 311

చ. అన సురలెల్ల సంశయము లబ్జజసంభవుమాట తథ్యమా
ఘనుకరవాలచిత్రగతిఁ గంటిమి గాదె నిజాము సేనలన్

దుని మెడి వేళ నాశ్వికునితోఁ దురగంబును మావటీనితో
డనుగరి ఖడ్గయుక్తము భటప్రకరంబును డొల్ల, వాసవా. 312

చ. అనఘుఁడు రామభూవరుప్రియాత్మజుఁడౌచినతిమ్మమానవేం
ద్రుని పటుశౌర్యమాశశివిరోచనభూధరతారకంబుగా
దినదినముం బ్రియంబునను దీవనలిచ్చిరియెల్ల దేవతల్
ఘనముగఁబూలవాన జడిగాఁగురియించిరియాడిరచ్చరల్. 313

ఉ. భూరిపరాక్రమోజ్జ్వలుఁడు పుణ్యచరిత్రుఁడు రామరాజు రా
చూరిపురీశుతిమ్మనృపసోమునినిర్మలచారుకీర్తితో
సారెకు సాటిరాఁబెనఁగి చాలక కాచె జడ్ధరించి గౌ
రీరమణుండు గప్పెను ధరిత్రియెఱుంగఁగ వ్యాఘ్రచర్మమున్. 314

క. రాచూరితిమ్మరాజఘ, రాచక్రేశ్వరుఁడు పాణెరాజుప్రియసుతా
పోచమదేవిని మోద, ప్రాచుర్యము మదిఁదలిర్పఁబరిణయమయ్యెన్. 315

క. వీరాగ్రణి శ్రీరంగధ, రారమణుఁడు నదుల సాగరము లోఁగొనున
ట్లాహవభూ రిపులఁబోరిఁగొని, వారలసంపదలఁగొనియె వాఱనివేడ్కన్. 316

చ. అతిశయదానలోలుఁడు మహామహుఁడాశ్రితవజ్రపంజరుం
డతులితధర్మమార్గుఁడభియాతిభయంకరమూర్తియార్యస
మ్మతమతి రామభూవరకుమారకుఁడై నసిరంగరాజుతో
క్షితివరులెవ్వరీడతనికిన్మఱి సాటియతండెయౌ మహిన్. 317

శా. దక్షధ్వంసియు రామరాజమనుజాధ్యక్షేశు శ్రీరంగరా
జక్షోణీంద్రుఁడు నొక్కరూపకరయునీసర్వంసహావ్యాధుసం
రక్షన్ శత్రుప్రతీహారత్వమున శౌర్యస్ఫూర్తినట్లయ్యు య
జ్ఞక్షోభోగ్రుఁడతండితండు మఘురక్షాదక్షుఁడీక్షింపఁగన్. 318

మ. పరమప్రీతి వినమ్రులై సకలభూపాలుర్దనుంగొల్వఁగాఁ
గరుణాంభోనిధి రామభూవరుసిరంగక్ష్మాతలాధీశుఁడు
ర్వరఁబాలించె భగీరథున్సగరునిన్ రాముం ద్రిశంకూద్భవున్
బురుకుత్సున్నగయునంబరీషు భరతున్ బూరున్నలుంబోలుచున్. 319

మ. అళిరామేంద్రసిరంగరాయమనుజాధ్యక్షేశుసత్కీర్తిని
ర్మలకాంతుల్నిబిడంబుగాఁగలయఁబర్వంజూడఁజెన్నొందెసే

జలజాతప్రభవాండభాండము మహాశ్చర్యంబు సంధిల్లఁగాఁ
బొలుపొందంగ విపర్ణనీయమయి కర్పూరంపుబొట్టోయనన్. 320

తే. బాహుబలభీమ సంగ్రామపరశురామ, రామభూవరశ్రీరంగరాయవిభుని
భూరితేజోఽరుణద్యుతి భువనములరెఁ, బుష్పితాశోకభూరుహమూర్తిఁదనరి.

చ. కడిమిఁగిరీటిమాడ్కి నుతిఁగన్నసిరంగమహీవిభుండు మే
ల్నడకలపోచిరాజరఘునాథనృపాలునికూర్మిపుత్రికన్
బుడమిపడంతిదాల్మినఁ బోలినలక్ష్మమనువ్వరించెనిం
పడరఁగ రాఘవుండు జనకాత్మజఁ గైకొనుచంద మేర్పడన్. 322

సీ. అనవరతాభ్యుదయాభిలాషాశ్రితప్రతతికి ముంగొంగుపసిఁడియనఁగ
వినుతవిద్వత్కవివిసరంబులకు గృహస్థితయైనయాకామధేనువనఁగ
వంశానుగుణ్యప్రవర్తనులౌబంధువితతిపాలిటికల్పలతికయనఁగ
సరసాన్నదానదీక్షామహానిపుణత్వమునను రెండవయన్నపూర్ణయనఁగఁ
తే. జతురుదధివేష్టితావనీచక్రమునను, గలుగుసర్వసర్వంసహాతలవరేణ్య
కామినీజనసన్నుతుల్గాంచి మిగులఁ, దేజరిల్లి నలక్ష్మమ్మదేవివలన. 323

క. అతిగుణనిధి శ్రీరంగ, క్షితిపతికుదయించిరార్యకీర్తితసుగుణా
న్వితులు సుతులు పెదవేంకట, పతి చినవేంకటపతియనఁబరఁగనిరువురున్. 324

మ. అరిభూపాలకులాజి నిక్కముగ జాయూర్థంబు సక్రోధుఁడై
శరధింగట్టి కపర్ది నాఁగఁబురముల్ శౌర్యోన్నతిన్ద్రుంచుదా
శరధింగా మదినెంచి కాన్కలిడ యాజ్ఞావర్తులై కొల్తురా
కరుణాంభోనిధిఁబెద్దవేంకటపతిక్ష్మాపాలునెల్లప్పుడున్. 325

శా. శ్రీరంగాధిపుపెద్దవేంకటధరిత్రీజానియుద్యద్భుజా
సారంబొప్పఁగ నేలెనెంతయునుగృష్ణాసేతుమధ్యక్షితిన్
దూరీభూతవిపత్సమానవవరస్తోమప్రచారంబుగా
నారూఢిన్ధరణీజనుల్సకలసౌఖ్యావాప్తి రాణింపఁగన్. 326

సీ. వనజనివాసానివాసకృపారసాసారాలవాలవీక్షణముచేత
శరసుధామందారశరదభ్రడిండీరధవళసత్కీర్తిసంతతులచేత
నలజయంతవసంతనలకూబరనితాంతనరరూపకలితవిస్ఫురణచేత
రణరంగచండదోర్బలదుర్జయాహితగణగర్వహరణవిక్రమముచేతఁ
తే. బుండరీకాక్షుఁదద్భాగ్రితఁబుత్రమిత్రుఁ, దెగడిప్రహసించియుఁజికించిధిక్కరించి

మించెనెంతయు శ్రీరంగమేదినీశు, పెద్దవేంకటపతిరాయభిదురపాణి. 327

క. గొబ్బూరివంశమణి హ, న్నిబ్బరగండఁడగు నోబనృపవరుసుతయౌ
నబ్బంగారమ్మను మది, నుబ్బుచుఁ బెదవేంకటపతి యొనర వరించెన్. 328

క. అతనిసహోదరుఁడబ్జా, హితకులకలశాబ్ధిపూర్ణహిమరుచి బుధస
మ్మతమతి యౌచినవేంకట, పతిగుణతతి నుతికలవియె ఫణిపతికైనన్. 329

తే. భక్తజనమందిరాంగణపారిజాత, మైన శ్రీవేంకటాచలాధ్యక్షుపగిది
భవ్యసాత్వికగుణగణభాగ్జియగుచుఁ, జిన్నవేంకటపతిరాజసింహుఁడలరు. 330

సీ. పెనుబాఁపకవణంబుఁ దినువారువము రౌతుపట్టిసోయగముతోఁ బరఁగువాఁడు
కలిమిచూపుమిటారికత్తియతోఁ బుట్టుపసమించురంగుతో నెసఁగువాఁడు
తపసిరాకన్పాఁపదాలుపుచెలికానిదళమైనయీవితోఁ దనరువాఁడు
తాటిపెక్కమువానితల్లినెయ్యపుఁబట్టి మించుబీరంబుతో మెఱయువాఁడు
తే. రాజమాత్రుండె శ్రీరంగరాజుచిన్న, వేంకటపతీశుఁడఖిలపృథ్వీవరేంద్ర
మకుటమణిఘృణిసువిరాజమానపాద, పద్ముఁడాశ్రితజనపద్మభాస్కరుండు. 331

సీ. మొగమియ్యకనుబరాఙ్ముఖుఁడైనఁ గదియఁ బోకనుజిరాయువుగల్గఁగానొనర్చుఁ
గని కరమ్ములు మోడ్పఁగనికరమ్మునఁ బ్రోచి ముదముతో సకలసంపదలఁ గూర్చుఁ
గలసియుండకనుజపలమతి నాగవాసముఁ జేర నిజవధూజనులఁ జేర్చు
నెదురుగా రాఁ గ్రుచ్చిరొత్తి వేగమె వేల్పుపొలఁతులపాలిండ్లఁ బొందఁదార్చు
తే. నతులవీరప్రతాపరాజాధిరాజ, రాజపరమేశబిరుదవిరాజమానుఁ
డైనచినవేంకటేంద్రు బాహాసిపుత్రి, చిత్రమిదియని బుధులు చర్చింతు రెప్పుడు.

సీ. ఒకనాఁడు చినవేంకటోర్వీశ్వరుఁడు విరూపాక్షుసేవాసక్తి నచ్చటికిని
నరిగి క్రమ్మఱఁ ద్రోవయందొక్కయెడ రాముసుత్రాముఁడును బొడచూపినట్లు
తోఁచిన భయము సంతోషంబుఁ బెనఁగొనఁ బ్రకటరోమాంచకంచుకితగాత్రుఁ
డై వచ్చి నెమ్మది హరిఁదల్చి నిద్రింప డంబైనమణికిరీటంబుఁ దాల్చి
ఆ. దివ్యభూషణములు దివ్యమాల్యంబులు, దివ్యగంధములును దివ్యవస్త్ర
ములును దాల్చి దివ్యమూర్తితోఁ గోదండ, పాణియైనరామభద్రుఁ డెదుట. 333

క. వచ్చటు నిల్చినఁ గనుఁగొని, యచ్చెరువీరాజచటికి నరుదెంచుటయే
మిచ్చనుదలఁచుక నోయది, యొచ్చెముపడనీక దానినొనఁగూర్పఁ దగున్. 334

సీ. అనుచునదృపోయునంతనోచినవేంకటాధిప నీవు పంపాధినాథుఁ
డగునీశు భజియించి యరుదేరఁ ద్రోవను బొడసూపినట్టి యాభూమిభుజుఁడ

నేను నాపేరు నీకెఱిఁగింతుఁగోదండపాణియౌశ్రీరామభద్రుఁ డండ్రు
మమ్ము భూజనులన్నమాట విన్నంతన నిటలతటాగ్రసంఘటితహస్త
తే. కమలుఁడై దండములఁబెట్టి కనకపీఠ, మందునాసీనుఁగాఁజేసి యాగమోక్త
సరణిఁబూజించి తత్పాదజలజములకు, భక్తిఁబ్రణమిల్లియిట్లని ప్రణుతిఁజేసె 335

చ క్ర బ ం ధ ము.

శా. భవ్యా కోసలసూతినందన రమాభావేందుసారంగకా
క్రవ్యాదప్రహరప్రవీణ నయరక్షాగణ్యనామాంకితా
దివ్యాండప్రచయప్రభావనరథా దీనస్పృహాకంటకా
కావ్యారంభహితక్రమా విదితనాకారీ శ్రితానందకా. 336

నా గ బ ం ధ ము.

చ. పరమదయాకరా రవిజభంజన బోధవిహారభాసురా
కరధృతచాప నీరజజకంజసురప్రకరాశనాంబుజా
మరధరణీజహీరశరమారవిపక్షపయోదసారకీ
ర్తిరమశతావిహార ధరధీర వసువ్రజఘాతిపావకా. 337

గో మూ త్రి కా బ ం ధ ము.

క. మురహర ధృతగిరివర పర, వరద రమాధీశ గోప వర్ణితచరణా
దరధర నుత కరివర సుర, వరద రసాధీన గోప వందితచరణా. 338

చతుశ్చరణగర్భకందము.

గిరిధర కమలాధ్యక్షా, సరసీరుహపత్రనయన శరనిధిశయనా
మురహర సన్నుతనామా, కరుణాకర నరసఖ హరి కరివరరక్షా. 339
1. శరనిధిశయనా మురహర, సరసీరుహపత్రనయన సన్నుతనామా
కరివరరక్షా గిరిధర, కరుణాకర నరసఖ హరి కమలాధ్యక్షా. 340
2. శరనిధిశయనా గిరిధర, సరసీరుహపత్రనయన సన్నుతనామా
కరివరరక్షా కరుణా, కర నరసఖ హరి మురహర కమలాధ్యక్షా. 341

ద్వికందగర్భక్రౌంచపదవృత్తము.

ధారుణిపారావారసుతారత్నములిరుగడల సతతమును బాదాం
భోరుహసేవల్గూరిమిఁబూరంబుగ నెదలనునిచి పొలుపుగఁజేయన్
జేరి సురర్గైవారముచే రంజిలునటులొనరిచి చెలఁగఁగనుండే
వారిదవర్ణున్ శౌరిని వైరివ్రజదమను జగదవనునినిగొల్తున్. 342

క. ధారుణిపారావారసు, తారత్నములిరుగడల సతతమును బాదాం
భోరుహసేవల్గూరిమిఁ, బూరంబుగ నెదలనునిచి పొలుపుగఁజేయన్. 343

క. చేరి సురగ్రైవారము, చే రంజిలునటులొనరిచి చెలఁగఁగనుండే
వారిదవర్ణున్ శౌరిని, వైరివ్రజదమను జగదవనునినిగొల్తున్. 344

నవగ్రహాష్టదిక్పాలకదశావతారనామగర్భకందము.

హరి శశి కుజ బుధ గురు కవి, హరిసుత తమకేతు హరియమాస్రపకధనే
శ్వరశంకర శరచరయుగ, కిరి నరహరి వటు త్రిరామ కితవ ముఖహయా. 345

దండకము.

శ్రీజానకీనిస్తులోరోజ కాశ్మీరకస్తూరికాగంధపంకాంకితోరస్థలా, నిర్జరారాతి పంశాటవీదాహదావానలా, కోటిసూర్యప్రకాశా, త్రిలోకేశ, విశ్వస్వరూపా, శుభాలాప, గోరాజహంసాభ్రమాతంగవాహాదిగీర్వాణసందోహకోటీరకోటిస్ఫుటానర్ఘ్యరత్నప్రభాకీర్ణపాదారవిందా, సునాభీసరోజాతగర్భార్భకాకారరాజచ్ఛతానంద, గౌరీశవాగీశనాకేశభోగీశులైనన్ భవద్దివ్యచారిత్రముల్సన్నుతుల్సేయఁగాఁ జాలరే నెంతవాఁడన్ మహామూఢచిత్తుండ మత్తుండనైనన్ భవత్కృత్యముల్సన్నుతుల్సేసెదం జిత్తమందుంచి రక్షింపవే, దేవ, మీనాకృతిం దాల్చి, సుప్తాబ్జసంజాతనిశ్శ్వాసవేదాపహర్తాసురారాతి మర్దించి యాబ్రహ్మకున్వేదముల్గ్రమ్మఱం జేర్పవే, కచ్ఛపాకారముంబూని పాథోధినిర్మగ్నమంథాచలేంద్రంబు వెన్నాఁగి దూర్వాసశాపాహతాఖండలశ్రీ పునర్భావముం జేయవే, ఘృష్టిరూపంబుచేఁ జండబాహాబలోదగ్రహేమాక్షరక్షఃపతిం ద్రుంచి పాథోనిమజ్జద్రసాకాంతనత్యంతసంతోషితస్వాంతగాఁ జేసి శృంగాగ్రభాగంబునన్నిల్పవే, మర్త్యసింహుండవై స్తంభమందుద్భవంబంది సాయంసమారంభకాలంబునందూరుయుగ్మస్థలాసాదితాదిత్యవిద్వేషిరాట్కుక్షివిచ్ఛేదనోత్సాహముంజూపి నీబంటుపంతంబుఁ జెల్లింపవే, గుజ్జుపాఱుండవై నిర్జితామర్త్యనాథప్రకర్షానుమోదాత్ముఁడైనట్టివైరోచని న్మెట్టి జీర్ణేంద్రరాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్యవిఖ్యాతినిం జెందవే, రేణుకాగర్భపేటీలసద్రత్నరామావతారంబుచే సాహసోద్ధాతిశౌర్యోగ్రరాజత్సహస్రోరుదోర్దుష్ట్యరాజన్య సందోహముం జెండి సర్వంసహాచక్రమాద్యంతముం గశ్యపబ్రహ్మకుం దానరూపంబుగా నీయవే, రామభద్రాఖ్యచే గాధిపుత్రుండు గావించుయాగావనార్థంబు వేంచేసి యాతాటకానామఘోషాచరిం బుత్రయుక్తంబుగాఁ ద్రుంచి మారీచుని న్వారిధి న్ముంచి పాషాణరూపంబుచే నున్న మౌనీంద్రయోషాలలామంబు దోషంబులెల్లన్ని

మేషంబులో నంఘ్రిరేణుప్రభావంబుచేతం దొలంగించి చంచద్గుణోపేతకై లోకవిఖ్యాతకై విస్ఫురద్భాగ్యసంఘాతకై సీతకై దర్పకారాతికోదండదండంబు వేదండ మంభోజకాండంబు ఖండించుచందంబునందుంచి భూపుత్రినిన్వేడ్కతోఁ బెండ్లియై చాల దోశ్చండగర్వాతిరేఖోన్నతిన్మించు నాజామదగ్న్యున్నివారించి యాకేకయీశాత్మజామోదమౌనట్లుగాఁ దండ్రిసత్యంబుఁ బాలించి రాజ్యాభిలాషంబుఁజాలించి ఘోరాపరాధున్విరాధుంబడంగూల్చి నానామృగాకీర్ణమౌదండకారణ్యభూమిం బ్రవేశించి మౌనీంద్రవిద్వేషిణుందూషణుం ద్రుంచి మాయాకురంగాకృతౌనీచు మారీచు ఖండించి పాదోరుసంఘట్టనక్షుణ్ణ నానావిధగ్రావు సుగ్రీవునింబంటుగానేలి సంగ్రామరంగస్థలీజృంభణోద్యద్భుజాశాలి నావాలినాక్రమ్మునంగూలఁగానేసి బాణాగ్నికీలంబయోరాశినింకించి భాస్వద్యశోహేతువౌ సేతువుంగట్టి నిశ్శంక లంకాపురింజుట్టి మాయావులున్యుద్ధచాతుర్యసంపన్నులున్గర్వదుర్వారులున్ దేవతావ్రాతసంహారులు న్సైన్యనయాకుంభకర్ణాదిరాత్రించరాధీశులం ద్రుంచి యాఖండలస్యందనంబెక్కి దుర్వారగర్వోన్నతిన్ లోకవిద్రావణున్ రావణున్గూల్చి లంకాపురాధీశుఁగాఁ గుంభకర్ణానుజుం బట్టముంగట్టి వైశ్వానరాభీలకీలాప్రవేశక్రియాత్యంతశుద్ధాత్మయైనట్టి ధాత్రీసుతన్వేడ్కఁజేపట్టి రాత్రించరుల్వానరుల్గొల్వఁగాఁ బుష్పకంబెక్కి యక్కైకయీనందనాలంకృతంబౌనయోధ్యాపురంబుం బ్రవేశించి కౌసల్యకుం గైకకున్ శ్రీసుమిత్రామహాదేవికిన్ భక్తితో దండముల్వెట్టి మిత్రానుజాచార్యసామంతమంత్రిక్షమానాయకుల్సంతసంబందఁబట్టాభిషిక్తుండవై సీతతోఁగూడ సౌభాగ్యభోగాభివృద్ధిం బ్రవర్ధిల్లవే, రోహిణీపుత్రరామస్వరూపంబుచే లాంగలోద్ధూతనాగాధిభూపట్టణాకారరేఖన్విజృంభించి భీతాత్ముఁడౌ కౌరవేంద్రుంగృపం బ్రోవవే, బుద్ధభావంబుచేనాసురీమానభంగంబుఁగావించి ఫాలాక్షునింద్రాదిబృందారకానీకసంస్తుత్యశశ్వజ్జయశ్రీ వరింపన్నియోగింపవే, కల్కివై ధర్మమార్గేతరోర్వీజనవ్రాతముం ద్రుంచియుత్పన్నవర్ణాశ్రమాచారసద్వర్తనోద్ధారకత్వంబునంబొల్చు నాహ్లాదభావాప్రమేయుండవౌనట్టిదేవుండవున్నీవకావే, త్రిలోకంబులన్ లీలఁబుట్టింప రక్షింప సంహారముం జేయఁగాఁజాలియున్నట్టి మూర్తిత్రయాకారసంభూతిహేతు స్వయంవ్యక్తమాయాపరబ్రహ్మము న్నీవకావే, భుజంగేంద్రతల్పా, ప్రపన్నాఖిలాపద్వరానల్పకల్పా, భవద్భక్తి నాకుం బ్రసాదించి రక్షింపవే, భానువంశాబ్ధిరాకాసుధాధామ, దైత్యేంద్రహృద్భీమ, నీలాంబుదశ్యామ, కోదండరామా, నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః. 346

తే. అనుచు వినుతింపనారాముఁడనియెఁజిన్న, వేంకటపతిక్షమానాథ వినుము నీదు
పుత్త్రుఁడగువీర వేంకటభూవరునకు, నగ్రసుతుఁడుద్భవిల్లు మదంశమునను. 347

క. అనియానతిచ్చి రాముఁడు, గనుఁగొననంతర్హితుండుగా మేల్కనియా
చినవేంకటపతి బాంధవ, జనములకావిధముఁదెలిపి సంతోషమునన్. 348

క. చినవేంకటపతినృపమణి, కనకప్రాకారముఖ్యకైంకర్యంబుల్
జనులెన్నఁగ మోదంబొ, ప్పనొనర్చి భజించె రామభద్రస్వామిన్. 349

ఉ. ఈమహిఁజిన్న వేంకటపతీశ్వరుఁడర్థుఁ లఁజెందఁజేయు ము
క్తామితహారవాహమదహస్తి సువర్ణముఖోరుసంపదల్
ప్రేమను శత్రుకోటికిని భీషణరేఖనుగల్గఁజేయు ము
క్తామితహారవాహమదహస్తిసువర్ణముఖోరుసంపదల్. 350

సీ. ఏధన్యునిజధామమిందిరాకాంతకు మానితకేళికామందిరంబు
ఏఘనుభుజపీఠమీమహికామోదకరరమణీయసౌఖ్యప్రదంబు
ఏభూభుజునిజిహ్వ యాభారతికి నెప్డుఁగమనీయనృత్తరంగస్థలంబు
ఏకాంతుకరుణావిలోకనంబాశ్రితగురుజనములకు ముంగొంగుపసిఁడి
తే. యతఁడు సామాన్యుఁడే సగరాంబరీష, భరతనలరంతిహైహయప్రముఖపూర్వ
రాజచర్యుండు శ్రీరంగరాజచంద్రు, చిన్న వేంకటపతినృపశేఖరుండు. 351

సీ. జంటమొగంబులసామిముద్దులకుఱ్ఱతల్లిగేస్తుఁడు సిగఁదాల్చుపువ్వు
పడిగలజింకతత్తడినెక్కునెఱకౌతుపారుగూరిదొరకును బోరుగుఱ్ఱని
నిరునాలుమేనులనెసఁగువేలుపుతండ్రిపట్టిపట్టిపుబలుపంజమెకముఁ
దనబిడ్డనునుజూపులనుగాచుకొనుడాలుగలమేటితల్లిసిఁగిన్నవాని
తే. నక్కఁజఱచియునట్టాఁగి చెక్కలడఁచి, కలఁచి నీరుగఁజేసి నల్గడలయందుఁ
గడిమినెంతయుఁజెలఁగుచుఁగలయ మెలఁగి,యుబ్బుఁజిన్న వేంకటపతిగబ్బియసము.

క. చినవేంకటపతినరవరు, ఘననిర్మలతేజములరుఁగర్ణాటమహీ
వనజాయతాక్షి మైఁబూ, సినయభినవకుంకుమంబుచెలువుదలిర్పన్. 353

మ. పరమప్రీతి జిలెళ్లనారపమహీపాలేశుసత్పుత్త్రుఁడా
మరసాక్షీందిరువెంగళాంబనరిసంహారైకశూరుండు భా
సురధైర్యుండగుచిన్న వేంకటపతిక్షోణీంద్రుఁడుద్వాహము
య్యె రమన్నన్నగరాజతల్పుఁడు వివాహంబైనచందంబునన్. 354

క. మతిచేఁగమనీయతరా, కృతిచేఁబతిభక్తిచేనొగిందగనాభా

రతికిన్ రతికిని సతికిని, నతిశయమయినతిరువెంగళాంబికయందున్. 355

మ. జననంబందిరి చిన్నవేంకటమహీశస్వామికిన్నందనుల్
ఘనచారిత్రుఁడు తిర్మలాధిపుఁడు సంగ్రామార్జునుండంచు భూ
జనసంస్తుత్యతఁగాంచువేంకటపతిక్ష్మాజానియున్ధర్మప
ర్తన రాణించుసిరంగరాయమనుజాధ్యక్షుఁడన్మువ్వురున్. 356

క. కృతమెఱుఁగుటయరశరణన, హితమతి మనుచుట కవీంద్రులేమడిగిన స
మ్మతినిచ్చుట చినవేంకట, పతితిరుమలనృపతికెపుడుఁబాయనిగుణముల్. 357

సీ. గోపాలమూర్తియాగోపాలభూపాలచంద్రుఁడు దనదురాజ్యంబునకును
బట్టంబుఁగట్టిన బాహాబలస్ఫూర్తి మెఱసి ధర్మంబున ధరణినేలి
వర్ణాశ్రమంబుల వరుసతో నడపుచు నీతిబాధలులేక ప్రీతి జనులు
సంపదలనుదేల సవనోత్సవంబులు దఱచుగానూరూర జఱుగుచుండ

తే. సకలనరనాయకులుగనుసన్నమెలఁగఁ, దనకు వేలూరు నిజరాజధాని గాఁగఁ
బరఁగెఁగడుఁజిన్నవేంకటపతికుమార, రత్నమైనట్టి శ్రీరంగరాయమౌళి. 358

క. దిమ్మరివైరులఁబొరిగొని, కొమ్మనుచునుబసిఁడి వేలకొలఁదులుగా ని
త్యమ్మునుగవులకునొసఁగుట, నిమ్మగు శ్రీరంగమానవేంద్రునిగుణముల్. 359

సీ. ధాటీనిరాఘాటఘోటకోద్ధుతపాంసుపటలంబు నల్గడఁబాఱఁజల్లి
బంధురతరగంధసింధురనికరశీకరము నిబ్బరముగఁజిలికి చిలికి
వితతదోర్బలవిజృంభితయోధశరపరంపరాహతులఁజాల బెండుపఱిచి
వీరరసావేశఘోరసద్భటులెదిరించిప్పుట్టనలనుజాపమ్ముపెట్టి

తే. యుదయగిరిదండవెలుఁగొందుచుండుకుతుప,బాహుబలదర్పదసహులతాళనునినడఁచి
వినుతిఁగాంచెను సకలభూజనులచేత, రమ్యగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి. 360

సీ. మామమామగువానిమామనుగన్నయ్యాహారిమిమనుమనికొడుకుకొడుకు
కొండలదొరపట్టి కొడుకుతేజీమేఁతమేఁతమాలగువానిమేటితాత
తొలుఁబల్కుగుత్తాలఁదోలెడునాతనిమనుమనిమనుమనిపగతుసుతుఁడు
బిడ్డగేస్తునితండ్రిబిడ్డనిమామన్నకొడుకునుక్కడఁచినకడిఁదిమగఁడు

తే. దానగుణమున వితతప్రతాపమునను, జక్కఁదనమునసహాయసాహసమున
సాటియగుఁగాకయితరుల సాటిరెటులఁ, జేయఁగావచ్చు శ్రీరంగరాయమణికి.

క. శ్రీరంగరాయశశి గొబ్బూరికులుండైనవెంగళోర్వీశుతనూ
జారత్నముఁబొమ్మన, పారవిభవమలరఁగా వివాహంబయ్యెన్. 362

సీ. మఱి పోచిరాట్కులమండనుండగు వెంగభూనాయకాగ్రణిపుత్త్రియైన
రాఘవమ్మను బోచిరాజువేంకటరాజాతనయు వెంగమ్మనుద్వాహమయ్యె
నా సతీత్రయమును ననురక్తితో సర్వధర్మసహాయమై తగ భజింప
నతిశయభోగభాగ్యాభివృద్ధిఁ జాల రాణించి ధర్మమార్గప్రచారి
తే. యనుచు విద్వజ్జనంబులు వినుతిసేయ, వెలసె నెంతయు నసహాయవిక్రమాఢ్యుఁ
డారవీటిపురాధీశుఁడైన చిన్న, వేంకటపతీంద్రు శ్రీరంగవిభుఁడు మిగుల. 363

సీ. దరముతోఁ జీనికప్పురముతో ధవళకంధరముతోఁ జోడుగాఁ దనర మెలఁగి
శరముతోఁ దుహినభూధరముతో ఋక్షవిసరముతోఁ బ్రతియనఁ జాల మెఱసి
హారులతో ముత్యపుసరులతో దైవతతరులతో ననురక్తిఁ దగ నొనర్చి
రాజుతో నింద్రేభరాజుతోఁ బన్నగరాజుతో సెనయగు రంగుఁ బూని
తే. దశదిశాత్యంతపరిపూర్ణతను వహించి, రహిని వెలసెను శ్రీరంగరాయమౌళి
ధాళధళ్యప్రభాసమానవళకీర్తి, కవిజనాధీశవర్ణనగనుఁ జెలంగ. 364

క. ఇట్టిగుణంబులఁ గలతోఁ, బుట్టువులనురక్తిఁ గొలువఁ బోరుల రిపులన్
గొట్టి మనుమార్గచర్యకుఁ, బట్టగుచును వేంకటేశపార్థివుఁ డలరున్. 365

చ. కుటిలవిరోధిరాజమదకుంజరసింహకిశోరమూర్తి వి
స్ఫుటహరిభక్తితత్పరుఁడు పూరుకులీనుఁడు ధర్మవేది వేం
కటపతిరాయశేఖరుఁ డగణ్యగుణాకరుఁ డమ్మహాత్తునిం
బటుమతియా బృహస్పతికిఁ బన్నగభర్తకు నెన్న శక్యమే. 366

సీ. తా భుజింపఁగలేక తలిగ వడ్డించినయన్నంబు సతతంబు నమ్ముకొనుట
పారి బీదతనమున నొరులకుఁ దనసొమ్ము పుడకమాత్రంబైనఁ బోరయనీక
యొకటికి రెండుగా నొగి వడ్డి రాఁబట్టి ధనమెల్ల మూలను దాఁచుకొనుట
తనుఁ జూడ వచ్చినఁ గనికరంబును లేక కలసొమ్ములెల్లను గిలుబుకొనుట
తే. మానె నేనియు నెనవచ్చు మానితాన్న, దానవితరణభోగప్రజానురంజ
నపరుఁడైనట్టి చినవేంకటపతి వేంక, టపతికి నినల శ్రీవేంకటపతి యరయ. 367

చ. జలరుహబాంధవాత్మజుఁ డొసంగును రేఁపటిపూఁట భక్తితో
గలువలరాయఁ డిచ్చు నొడికంబుగ మాఁపటివేళ వేడ్కచే
నెలమి నొసంగు వేంకటపతీంద్రుఁడు రేఁపును మాఁపు నర్థిన
ర్థులకు సమస్తవస్తువులు దోరముగా ననివార్యదాతృతన్. 368

సీ. వైభవంబున నెనవచ్చును మడుఁగులో భీతి డాఁగకయున్న భిదురపాణి
సౌందర్యమునఁ గొంత సరిపోవుఁ బురహరుకనువెచ్చఁ గనకున్న మనసిజుండు
గాంభీర్యమున నీడు ఘనరాఘవాశుగాగ్రమున నిల్వక యున్నఁ గంధిరాజు
కాంతినిఁ బ్రతియౌ మఖధ్వంసిపదహతిఁ గందుఁ జెందకయున్నఁ గమలవైరి
తే. యనుచుఁ జతురంబునిధివేష్టితావనీశ, సకలకవిజననికరంబు లభినుతింప
నలరునార్వీటిపురవరాధ్యక్షుఁడైన, రణజయవిహారి వేంకటరాయశౌరి. 369

చ. ఇననిభుఁడైన వేంకటపతీశుఁడు దక్షిణబాహుపీఠినిం
బెనయ వహింప భూభరమహీనపరాక్రమరేఖ మించె భూ
జనములు సర్వసంపదలఁ జాలఁగఁ గల్గి సుఖింప నాగకూ
ర్మనగవరాహభోగులకు మానుగనూఱటగల్గె నెంతయున్. 370

సీ. ఆగమోక్తసుదక్షిణాన్వితముగఁ జేయు సరవితో దశదశసవనములను
బర్వమ్ములను భూసురవర్యులకిచ్చునదఱుచుగా బహువిధదానములను
ఆరూఢిగాఁ గనూరూరను బెట్టించు షడ్రసోపేతాన్నసత్త్రములను
గనకగోపురవప్రకలితంబుగా వేడ్కఁ గట్టించు దేవతాగారములను
తే. రాజమాత్రుండె ధరణీపరాజబిరుద, వినుతుఁ డాత్రేయగోత్రపవిత్రుఁ డైన
తారకోటీరరుగ్ఛవిజితాంఘ్రితాము, ఘనుఁడు వేంకటపతిరాయరాజమౌళి. 371

సీ. నెఱయాఁగి బలుఁ జెట్టునిగనిగల్గమునవ్వి రిక్కలదొరరంగు స్రుక్కఁజేసి
జగడాలముని తొనిజిగిఁ గేరి వినువాఁక చాయలనిలునటుఁ బాయఁద్రోచి
పలుకుఁజెల్కలకొల్కితళుకు లగమి మించి యంచలమైసిరిఁ గొంచెపఱచి
తెఱగింటిమొకిమీని తేజిసొంపునుగెల్చి పాపరాయనిపసఁ బాఱఁదోలి
తే. ప్రొద్దుకడవేళఁ బూచునాపూవుతావి, కళుకుఁ బుట్టించి వాదంతి యనుపుఁ గగడి
కడిమి నలుగడలందు వేంకటపతీశు, నసము ఖగుల మేలనఁగఁ జెన్నలరుచుండు 372

ఉ. ఇమ్మహియందు వేంకటపతీంద్రునభోమణిసాటియౌ ప్రతా
పమ్మనివార్యతన్నెలఁగి బంధురమై నలుదిక్కులెల్లనుం
గ్రమ్మిన దుర్జయాహితధరావరులెల్లను భీతిచే దివాం
ధమ్ములఁబోలి డాఁగిరి పదంబులపొంగి గుహాంతరంబులన్. 373

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపాంకుఁడౌ వేంకటపతిరాయవిభుఁడు వేడ్క
సూరపకృష్ణక్షోణీశుసత్పుత్రి నప్పలాంబను నమరాద్రిధైర్యుఁ
డనఘుండు పోచిరాజాన్వయుండగురఘునాథరాజేంద్రునినందనలను
విమలసచ్చారిత్ర వెంగమ్మ పద్మాయతాక్షి కోనేటమ్మయననిరువుర

తే. నొగి వరించెను సతులను ముగురియందు, నశ్వినియునాదియగుతారకాళిలో ర
మణుని యనురక్తిఁ గాంచు రోహిణివిధమున, నలరఁ బతిమన్ననల నప్పలాంబ మిగుల.

ఉ. అంబుధిరుద్ధభూస్థలిని నారసి చూచిన దీటు లేదుగా
యంబుదవేణులందు సుగుణావళిచేతను యానధూతకా
దంబకఁ బోషితాశ్రితకదంబకు నాస్యనిరస్తశీతరు
గ్బింబకు భద్రదప్రథితకీర్తివిడంబకు నప్పలాంబకున్. 375

క. దీనులను బ్రోచు సతితమ, నూనకృపారసనిగుంభితోజ్జ్వలమతియై
జానుగ నిలు వేంకటపతి, భూనాథునియప్పలాంబ బుధనుతులెసఁగన్. 376

సీ. తాలిమిచే భూతధాత్రికిఁ బ్రతివచ్చు వాగ్వైఖరిని సరస్వతికి హెచ్చు
సత్యవాక్పాలిని సత్యభామకునీడు వైభవంబున నిందిరావనితజోడు
మాంగల్యమున సర్వమంగళకెనఁ జాలు భద్రసంపదఁ గల్మి పడఁతిఁ బోలు
నన్నదానంబున నన్నపూర్ణకుసాటి పతిభక్తి నయ్యరుంధతికిఁ బోటి
తే. యనఁగఁ బొగడొందు నుభయాన్వయంబులకును, వన్నెవాసియుఁ గలుగంగ వసుధ నార
వీటి వేంకటపతిపృథివీవరాప్త, తాంశునర్ధాంగలక్ష్మియౌ నప్పలాంబ. 377

క. వారిరువురు గనిరి నఘుల, వీరాగ్రణి రామరాజవిభునిన్ శౌర్యో
దారుం బెనఁదగు తిమ్మధ, రారమణుని వేంకటాద్రిరాజబిడౌజున్. 378

తే. ఘనతరాన్యోన్యమోదంబు గలుగ మెలఁగి, చెలఁగుచుండెడి యారాజసింహవరులు
యన్నదమ్ముల సౌభ్రాత్రమభినుతింపఁ, జెలువరాయనికైనను నలవియవునె. 379

సీ. కమలాతనూభవాకారరేఖను బొల్చి సతులను మోహాబ్ధిసతులఁ జేయుఁ
గదనగాంభీర్యవిఖ్యాతిని రాణించి పరులను సురవధూవరులఁ జేయు
దేవతాభూజవితీర్ణిని దనరుచుఁ గవులసంపన్నహర్షులఁ జేయు
వినుతసద్ధర్మప్రవీణత్వమున మించి జనులను సన్మోదఘనులఁ జేయు
తే. ననుచు వినుతింతు రఖిలనరాధిపేంద్ర, సభల నెప్పుడు సత్కవీశ్వరులు వేడ్క
లలర నెంతయు నార్వీటికులపవిత్రుఁ, డైన వేంకటపతినృపాలాఢ్యు నెలమి. 380

సీ. ఘనధర్మసద్గుణకమనీయమగుటనో పలుకు రామామోఘబాణమయ్యె
వర్ణితమిత్రానువర్తనంబవుటనో పృథివీశరణమిందురేఖయయ్యె
ఘోరారికర్ణవిదారణంబగుటనో సాహసంబింద్రజోత్సాహమయ్యె
వరవర్ణినీమనోహరవృత్తియౌటనో సోయగంబు సుమాస్త్రఛాయయయ్యె
తే. నౌర పరిపంథిరాజగర్వాంధకార, నలినహితుఁడైన తిమ్మభూనాయకునకు

ననుచుఁ బొగడుదు రఖిలనృపామృతాంశు,లహరహంబును ముదితాత్ములగుచుఁ జెలఁగి.

క. రామునకు లక్ష్మణుఁడు సు, త్రామునకుఁ ద్రివిక్రమాభిధానుఁడట్లా
రామాధిపునకుఁ దిమ్మధ, రామండలపతి మహోనురక్తిగ మెలఁగున్. 382

సీ. కరుణారసార్ద్రితసరిసచ్చునొక్కింత పదినూఱుచేతులఁ బరఁగువాఁడు
వైభవంబునఁ బ్రతివచ్చునుబరికింపనొకహస్రముకన్నులొనరువాఁడు
క్ష్మాభారభరణదక్షత నెనయగుఁ జూడ దశశతాననములఁ దనరువాఁడు
పరమతేజంబునఁ బాటియై యెన్నంగ వేయికరంబుల వెలయువాఁడు
తే. గాక యితరుల నెటు దీటుగా నుతింప, వచ్చు మనుమార్గచరితుఁ డవార్యబాహు [ను.
శౌర్యుఁ డంభోధిగాంభీర్యుఁ డార్యవినుతుఁ, డయిన యార్వీటితిమ్మభూపాఢ్యునకు

చ. పొడఁగనవర్థి కర్థమిడి పోయెదమూరికినంచుఁ జెప్పని
ప్పుడె కదయిచ్చినాపునక భూరికృపామతి వస్తువాహనా
లుడుగరలిచ్చియన్నసుగుణోజ్జ్వలుఁ డార్వీటితిమ్మలేంద్రుఁడీ
నడపడిగల్గునే శిబినృనాథదధీచులకున్ననిమ్మహిన్. 384

ప్ర హ ర ణ క లి త వృ త్త ము.

చలువభుజబలశ్వసనజుఁడగు నా, ర్వీటితిరుమలభూవిభుపటహము ద
క్తటములవియనుద్ధతిచనఁ దనయం, తట పొయపడి శాత్రవులిడుదురరిన్. 385

ఫ ల స ద న వృ త్త ము.

నిటలతటమున బొమలుముడిచి కలనియందా, ర్వీటితిరుమలనృపశశి వితతకరహేతి
స్ఫుటతఁ బఱపనరితతిపొలఁతులెడలంతం,తట వనములకుఁ జనిరిదడఁబడుచు భీతిన్.

కుసుమితలతావేల్లితవృత్తము.

క్షోణిపై ఖడ్గాళిద్యుతితతి మిణుంగుర్లుగాఁ గానిపింపన్
గోపోద్రేకప్రాకటమదరిపుక్షోణిపాలాంబురుట్చో
భాపాళుల్వ్రీడఁగ నలందెసలంబర్వి యార్వీటితిమ్మ
క్ష్మాపాలాంభోజహితుబలపరాగంబు ధ్వాంతంబుఁ జేయున్. 387

సీ. పలుమాఱు వైరిభూపాలురరాజ్యసప్తాంగముల్గట్టల్క నాక్రమించు
జగజెట్టి నలెఁ జేరి జలకట్టిగతిఁ మాటి చలపట్టి బుసకొట్టి చప్పరించుఁ
బుసమిదాలుపు వేయి పడగలల్లాడంగ నడిమొట్టుఁ గిలకొట్టు బడలుపడఁగఁ
గడుమోహతోఁ బునూఁకుడుఁ జేసి కోరాడి కొమ్ములనెగఁ దట్టుఁ జిమ్మిచిమ్మి

తే. కలఁచి కబళించి కడుపడి బలిమి మించి, గెలిచియార్వీటి వేంకటక్షితిపుతిర్మ
లేందు రిపులమూఁకనను నిల్చియిరవుకొనియె, రాజనుతులొప్ప ధరణీవరాహమూర్తి.

మ. అనిలో నార్వీటితిర్మలాధిపుమహోగ్రాసిన్ రిపుల్ దిగ్గి పా
పనలీలన్ రవి దాఁటి దేవగణికావాటింజరించిందు రిప
జ్జనుగూర్చుండిన మోవిగంటిఁగని లజ్జన్ రంభ కన్వాల్చె నా
ననమున్వంచె ఘృతాచి పూనిరి సునందామేనకల్మానమున్. 389

శా. భీతిజ్జన్యపరాఙ్ముఖాహితవరుల్భీమాటవీవాసులై
శీతోష్ణాదులకోర్చి యోగనిరతిన్ క్షీరానిలాహారులై
చేతోజారి భజించుచుంజటిలులై చిత్రంబు సంరక్షు సం
ప్రీతింగాంతురు రాయలాధిపునిమాశ్రీతిర్మలాధీశు చేన్. 390

తే. చేఁదు దిగ ద్రింగి నెలఁదుఁజేర్చినట్టి, హరునివలెనాశ్రితావగుణాళినడఁచి
గుణమొకింతయుఁగలిగినఁగాని గ్రహించు, రాయలాధిపుతిరుమలరాయశౌరి. 391

సీ. పరకాంతఁగన్నెత్తి భావించి చూడఁడు పరధనంబుఁదృణంబుపగిదిఁజూచుఁ
బరులమాషింపఁ దెప్పటికిని గిన్నైన బొంకు నాలికయందుఁ బొడమనీఁడు
న్యాయమార్గమొకింత పాయ వర్తిల్లఁడు ధర్మమెవ్వఁడైనఁదప్పఁబోఁడు
చాడిఁజెప్పిన వినఁడు నెన్నఁటికినొకింతైనఁగోపంబుపొంతఁజనఁడు
తే. విడువఁడాశ్రితరక్షయే వేళ నైన, నరలనన్నృగరామభూమితులఁబోలి
మేలిగొనములమేలిమి మెలఁగ మరగి, భానునిభుఁడైనతిరుమలపార్థివుండు. 392

చ. సరసకళా ప్రవీణుఁడతిసాహసుఁడంచితధర్మవేది భూ
సురవరపోషి దాని రిపుసూదనుఁడద్వయతానువర్తియీ
శ్వరభజనాతిసక్తమతి సాధుజనాదరణాంపటంచును
ర్వర నుతిఁదిర్మలక్షితిపవారిజమిత్రుఁడుగాంచెనెంతయున్. 393

సీ. కట్టించెనేరాజు గగనంబునొరయ విరూపాక్షుప్రాగ్ద్వారగోపురంబుఁ
బెట్టించెనేనృపభిదురపాణి హృదిష్టమృష్టాన్నసత్రంబునీశుఁగూర్చి
చేయించెనేపుణ్యశీలుండు ద్విజులకు పదుగులు పెండిండ్లు కడు ముదమునఁ
గావించెనేమహీకాంతుఁడు ముప్రొద్దు హంపాధిపతికి సపర్య భక్తిఁ
తే. దలఁచునేధన్యుఁడాత్మనుదనకుఁగలుగు, మానితైశ్వర్యమీశ్వరాధనమనుచు
నతఁడు మనుజేంద్రమాత్రుఁడె యదధిపమౌళి, రాయలాధిపుతిరుమలరాయమౌళి.

ఆ. ఆఱవీటితిరుమలాధీశ్వరుఁడు రామ, భద్రకవిఁ ఘనుద్విపదనొనర్చ

పరమభక్తి నాప్రబంధంబు శ్రీవిభూ, పాతుపేరఁ జేసె నంకితముగ. 395

సీ. శ్రీరంగనాథుఁ గవేరజాతటమున మును ధర్మవర్మప్రార్థననొనర్చి
నిలిపినవైఖరిని మహీధరశ్రేష్ఠమైనకిష్కింధాభిధానదివ్య
నగభేదియై రమానాయకదేహశ్రమాంబుస్వరూపంబునన ఘమూర్తి
యగుతుంగభద్రామహానది మధ్యమశ్రీరంగమందిరక్షేత్రమునను
తే. క్రముకముఖభూజముల మల్లికాప్రభృతిల, తాళిఁగలవనమును వేసియాయుపవన
సీమయందును శ్రీరంగధామునునిచె, రాయలోర్వీశుతిరుమలరాయవిభుఁడు. 396

తే. చెఱువు నల్లిండ్లు వనము నిక్షేపదేవ, భవనసత్కృతిసుతులనఁబరఁగుసప్త
సంతతులఁగాంచె వరుసను క్ష్మాజనములు, పొగడ నార్వీటితిరుమలభూభుజుండు.

చ. అరుదగులీలఁ దిర్మలనృపాధిపుసద్గుణశీతధారుణీ
ధరమునఁ బుట్టి సర్వవిబుధప్రణుతుల్సలఁగంగ దేవతా
నరఫణిలోకముల్గలయ నవ్వరపన్విహరించి రాజశే
ఖరశిరమావహించుటను గాంచెను గీర్తిసురస్రవంతియుక్. 398

సీ. గంధసింధురజవసైంధవవీరగణంబులు ఋత్విగ్జనంబు గాఁగ
దిగ్గజకర్ణబాధికరసుభటాట్టహాసములె వేదమంత్రాళి గాఁగ
దళితాహితాశ్వమత్తగజఘటాంకృతధరాతలంబు వితర్ది గాఁగఁ
జండతరాటోపమండితపరిపంథిరాజవరులు పశుప్రతతి గాఁగ
తే. భూతబేతాళదేవతాప్రీతి గాఁగఁ, జటులసంగరసవనవ్రజం బొనర్చి
వినుతికెక్కెను ధరను నార్వీటితిరుమల, భూమిపాలు ప్రతాపాగ్నిసోమయాజి. 399

తే. వెలయుయశోనిధి చిన్నవేంకటపతీంద్ర, వీరవేంకటపతిరాయవిభుతిరుమల
నృపతి జిల్లెళ్లకొండమహీవరాఢ్యు, తనయయైనట్టికోనేటమ్మను వరించె. 400

క. అనసూయతార్యతాశుచు, లనసూయారోచిసుధాంశునబ్జముఖుల దీ
టన నారవీటితిరుమల, ఘనుకోనేటమ్మ వినుతిఁగాంచె ధరిత్రిన్. 401

సీ. సన్నుతికెక్కెనసతతాన్నదానంబు బోఁడిమినాయన్నపూర్ణ సాటి
గణుతింపఁదగినట్టికడుఁదాల్మి గొనమున జలరాశిమేఖలాలలన సాటి
సంస్తుతింపఁగఁదగుసర్వలక్షణములఁ బాలేటిదొరముద్దుపట్టి సాటి
వినుతికిఁజాలినవిమలమాంగల్యతఁ జలిమలఁబోడమిన చెలువ సాటి
తే. గాకయితరమహీనాథకామినులను, సాటియనవచ్చునెట్టులార్వీటితిరుమ
లక్షితీశ్వరునర్ధాంగిలక్ష్మియనఁగఁ, బరఁగుకోనేటమ్మను బుధవరులసభల. 402

సీ. దుర్జయరాజన్యదోశ్శక్తులుడిగించి సర్వసర్వంసహాచక్రభార
ధరణదక్షత మహాప్రౌఢులౌ శ్రీకృష్ణరాయలునార్వీటిరామరాజ
తిరుమలరాయాదిధరణినాయకులును వారలదేవులు వసుధఁగీర్తిఁ
గనర యాకీర్తికి జననంబు ఘోషితకవిజనసన్నుతిగాదె యట్టి
తే. కవిజనాధారవిఖ్యాతిఁగాంచి మిగులఁ, గవులఁబోషించి తన్నుతి కబ్బములను
దింపవెలసెను నార్వీటితిరుమలక్షు, మాపచంద్రుకోనేటమ్మ మహిని మిగుల. 403

శా. దీనత్రాణుఁడు తిమ్మరాజమహిభృద్దేవేంద్రుఁ డుద్యద్భుజా
నూనస్ఫారబలాహతాహితమహీశోత్సాహుఁడై పోచిరా
డ్భూనాథోత్తమరామరాజతనయన్ బూంతాత్మఁ దిర్వెంగళాం
బానారీమణి నగ్నిసాక్షిగను జేపట్టెం బ్రమోదాత్ముఁడై. 404

క. ఆమదిరాక్షులు తిమ్మ, క్ష్మామండలపతియు మనిరి సౌఖ్యోన్నతులన్
శ్రీమేదినులును హరిబలెఁ, బ్రేమలు చిత్తముల మిగులఁ బెనఁగొని నిగుడన్. 405

మ. అమరాహార్యసమానధైర్యుఁ డరివర్యగ్వంసి సద్వైభవా
నిమిషేంద్రుండింపగుతిమ్మరాజమణి కోనేటమ్మ శ్రీరంగభూ
రమణున్ శ్రీచినవేంకటక్షితిపునిన్ రాజద్గుణాంభోనిధిం
బ్రమదంబొప్పఁగఁ గాంచి రంతయు బుధవ్రాతంబు గీర్తింపఁగన్. 406

చ. ఎలమినిఁ దిమ్మరాయవసుధేశుసింగనృపాలవర్యుఁడు
జ్జ్వలవిజయాతిశౌర్యపరవైభవసర్గితరూపచండదో
ర్బలమహనీయదానగుణరాజితకాంతులఁ గేలిసేయు నా
బలరిపుపుత్రసింహసురపాలరతీశబలాబ్ధచంద్రులన్. 407

క. కురుకులమణియగు శ్రీరం, గరమానరుయశము దీటుగాఁ బూననుదా
సరిగాక డాఁగె శారద, సరసిజభవవదనజలజసదనములందున్. 408

సీ. పరమవైభవమునఁ బ్రతివచ్చునొక్కింత చుక్కపేరిటి నాఁతిసుతునితాత
విక్రమోదగ్రత వినుతింప సరివచ్చుఁ జుక్కపేరిటి నాఁతిసుతునితాత
గాంభీర్యగుణమున గణుతింప సరివచ్చుఁ జుక్కపేరిటి నాఁతిసుతునితాత
యధికబలంబున నరయ నుద్దవవచ్చుఁ జుక్కపేరిటి నాఁతిసుతునితాత
తే. కాకయితిరుమలేశుఁ దీటుగా నుతింప, వచ్చునార్వీటిపురవంశవర్ధనుండు
విమతగజసింహుఁ డగు తిమ్మవిభుతనూజ, చిన్నవేంకటపతిరాయశీతఘృణికి. 409

మ. అనిఁ దిమ్మాధిపుచిన్నవేంకటనృపాగ్ర్యత్ముండు గీర్వాణరా
ట్తనయుండంచును మార్కొనన్ వెఱచి యాత్తత్రాణపారీణుఁడీ

ఘను సేవించుట యుక్తమంచు రిపుభూకాంతుల్ మదేభాశ్వము
దనముల్ దెచ్చియొసంగి పెట్టుదురు దండంబుల్ వినీతాత్ములై. 410

మ. ఇలఁ దిమ్మప్రభుచిన్నవేంకటధరిత్రీశోరుసత్కీర్తినిన్
గలధౌతాద్రిని నాగిరీంద్రమును నుత్కుంభాన్నపాధీశుపైఁ
జెలువొందన్ శివు నాగిరీశుతల్పపై శీతాంశునిన్ గంగనున్
దులలో నిట్లు జూఁడుంచి తూఁచ ముల్లదాఁ ద్రోచున్ యశంబున్నెడన్. 411

తే. ఇట్లు సుతియుక్తమిల నుతికెక్కియునుఁగుఁ, దమ్ముఁడౌ తిమ్మభూభర్త నెమ్మిఁ గొలువ
రాజకులమణి కోదండరామవిభుఁడు, దనరుఁ గర్ణాటరాజ్యపదస్థుఁడగుచు. 412

క. ప్రణుతపరాక్రమతిగ్మకి, రణుఁడార్యనుతుండు సకలరాజమకుటప
న్మణిరంగదంఘ్రిభాసుర, గుణియారామవిభుఁ బొగడ గురునకు వశమే 413

క. వనజాహితకులుఁడగు శ్రీ, చినవేంకటపతినృపాలశేఖరువకుఁ దా
మునుగరుణ వచ్చి వచియిం, చినయట్టివరంబొసంగు చిత్తముతోడన్. 414

సీ. జగములు కంపింప సాహసవృత్తిని వనితకై కర్ణవిధ్వంసియగుట
పట్టాభిషేకవిఫలతనొందియు జటివేషియై వనముప్రవేశమగుట
యపరాధియగు వానినవనిలోనఁ దుఱింపలేక ర్కతనూజుతో డాసపడుట
చెలఁగి మదిని వచింపక మిగులఁ బుణ్యజనౌఘువంశసంహారియగుట

తే. పరిహరముగాఁగ ధర్మతత్పరత రాజ్య, మేలి యసహాయశూరత నెసఁగి పుణ్య
జనుల రక్షింపఁగోరి దాశరథి వేంక, టాధిపేంద్రుని రాముఁడై జనించె. 415

సీ. ఎంతెఁ జల్పినమానవంతెఁ జేయుఁ గాని యంతలేదనుటయూవంత లేదు
సజ్జనసాంగత్యసరణి నుండుఁ గాని యితరమార్గమొకింత లేదు
ప్రాకటసుకృతసంగ్రహబుద్ధియే కాని నీతిదూరంబైనరీతి లేదు
పరధనంబు తృణంబుపగిదిఁ గాంచుఁ గాని మోమెత్తి చూచుట మొదలె లేదు

తే. దుష్టనిగ్రహ మొనరింపఁ దొడరుఁ గాని, పరుల గుణదోషమెన్నుటవలను లేదు
రాముఁ బోలినసుగుణాభిరాముఁడైన, వేంకటపతీంద్రు శ్రీరామభూవిభునికరయ. 416

సీ. అలసటచేనైన ననృతమౌమాటాడఁ డాడినమాట శిలాక్షరంబు
మఱచియైనను నసన్మార్గవర్తన లేదు వర్తిల్లు ధర్మప్రవర్తనంబు
కలనైన నొరులను నలుకతోఁ జూడఁడు చూచిన సంతతశుభకరంబు
నలయికలోనైన నర్థికీయఁడు కొంచెమిచ్చిన దారిద్ర్యమెల్లఁ దొలఁగు

తే. నెప్పటికినైన నఁ బ్రజలకెంతియంత, సంతసమె కాని వేఁగుచందమొందఁ

డనుచు ధరనభినుతిఁ గాంచియలరునార, వీటి వేంకటపతిరామవిభుఁడు మిగుల. 417

సీ. సదయప్రవర్తన శౌరిదాఁ బ్రతినచ్చు నరసారథియనంగఁ బరఁగఁడేని
ఘనగుణస్ఫూర్తి సాగరుఁడు దానెనయగు విషధినామంబున వెలయఁడేని
కాంతిని రోహిణీకాంతుండు సరిఁబోలు దోషాకరాఖ్యతోఁ దొడరఁడేని
సర్వజ్ఞతను ద్రిలోచనుఁడు చూడఁగ నొప్పుఁ దామసగుణముఁ దాఁ దాల్పఁడేని
తే. యితనికనుచును బుధతతుల్ నుతియొనర్పఁ, దనరు నెంతయు లోకైకధన్యుఁ డఖిల
వసుమతీభారభరణనిర్వాహకుండు, వేంకటపతీంద్రురామపృథ్వీవరుండు. 418

మ. వనజాదిప్రసవాశుగంబులు శుకాశ్వంబిక్షుచాపంబు మీ
నసహోదగ్రపతాక దాఁచి ధరమున్ రాఁబోవు లక్ష్మీసుతుం
డని భావింతురు నెమ్మనమ్ములను మోదాభ్రాంతిచే భామినుల్
ఘను రామక్షితిపాధ్యు నార్తజనరక్షాదక్షు నెల్లప్పుడున్. 419

లయగ్రాహి.

దిక్కుల జయించుమదినెక్కుడుగ రామపతి పెక్కగుబలంబులిరుచక్కిఁ గొలువంగా
నొక్కపయనంబుననునిక్కడికి రాఁదలఁచునిక్కమిది వార్తతని కక్కడగుసూరుం
డొక్కరుఁడు గల్గఁడిలనెక్కడివిచారములు మ్రొక్కికొలువన్ వలెను స్రుక్కిననసీమన్
ద్రొక్కవలెఁ గాలగతులక్కరణి వచ్చుహరి దిక్కనుచు వీరములు దక్కుదురునైరుల్.

సీ. ఘనఘనాఘనసముత్కరసంతతాశనిఘోషఘోరరవముల బెట్టు గెలిచి
ప్రళయకాలోగ్రభైరవకరఘంటికాఘణఘణధ్వనులనుగడు హసించి
సృఘనన్మహర్యక్షవిభిన్నోన్నతస్తంభపటపటార్భటులను బరిహసించి
ఘోరహేమాక్షవిదారణోద్ధతకిటిఘుటుఘుటుస్వనములఁ గొంచెపఱచి
తే ధరను వెలసెను రిపునృపవధపటూని, కాయములగర్భనిర్భేదక్రమవిహార
గౌరవంబార్యులెంచంగఁ గాంచి రామ, ధారుణీనాథుభూరిభేరీరవంబు. 421

చ పరధరణీశరాజ్యముల బల్విడి రామనృపాలుసేన స
త్వరమున నాక్రమింపఁ జనఁ దత్పదరేణువు దిక్కులందునం
బరమున నిండఁ బొల్చెసఁగె భాస్కరుఁడుం బగలింటిదీపమై
యరయఁగ ధూళిధూసరితమయ్యె నభశ్చరకుంతలాగ్రముల్. 422

శా. ఉత్సారోహణుఁడై దిగంబరుఁడునై యుగ్రాంశుఁడై పొల్చుఁగా
శిక్షేత్రంబునఁ బోవువాఁడు చటులాజిన్ రామభూపాలకా
ధ్యక్షున్ మార్కొని తక్కరాసినిహతుండైనట్టివాఁడా సహ

ప్రాక్షేత్రేంద్రమునెక్కి శుభ్రగసనుండై దివ్యుఁడౌఁజూడఁగన్ 423

మ. కనఁగాఁజిత్రముగాఁగఁజేయు రణరంగక్షోణియందున్నశ
త్రునృపాలావళియర్కమండలముఁదోదోపాడుచున్ దాటి వే
చని రంభాదినిలింపవామనయనాసంఘంబుతో నెప్పుడున్
ఘనదాంపత్యమునొందె రామమహీక్షిత్క్ష్మాబ్జజుండెంతయున్. 424

ఉ. శ్రీకరమూర్తి రామనృపశేఖరుఁడాజి విరోధిభూపవా
నీకముఁద్రుంపఁదత్కటకనిర్గతరత్నములప్రవాహినుల్
వే కొనిపోయి నింపఁబ్రభవింపఁగ నిండఁబడియుం బయోధి ర
త్నాకరమంచుఁగాక కలవా మును వారధియందు రత్నముల్. 425

మ. అనిలో రామనృపాలుబారిఁబడి శత్రుక్ష్మామాత్యకోటాలవా
హనపుత్రాప్తులమంగఁగాంచి హతశేషారాతివర్గంబు భీ
తిని వింధ్యాదిమహీధరంబులను సంతేదాఁగి గ్రాసార్థమై
వనితాయుక్తముగా వనేచరులలో వర్తించినారీతులన్. 426

శా. వీక్షింపంబడె రామభూవిభుఁడు శౌర్యంబుచే మించి జ
న్యక్షోణిన్ రిపుకోటులంగనుమనత్యంతంబు తల్పంకజా
తాక్షుల్ దీనతరాత్మలై కురియుబాష్పాంబుప్రవాహంబు ప్ర
త్యక్షప్రక్రియనాక్రమించి మరుదేశాంతంబులన్ మించుటల్. 427

ఉ. తామసులై బలాబలముఁదామదలంపక కిన్క నిక్క సం
గ్రామముఁజేసియోడి రిపురాజులు పుట్టలు గట్టులెక్కి శ్రీ
రామునిగాంశసంజనిత రామమహీమహిళాకళత్ర దే
వామముఁగానవేయలిన వారలు సొక్కి భ్రమించు నవ్వుచున్. 428

ఉ. రాముని హైమహయము బరశురాముని హైమవతీకుమారు సు
త్రామతనూజుఁబోలినపరాక్రమమున్ఘనమందరంబుచే
రామవిభుండు శత్రుజలరాశి మథించుచు వేడ్కఁగాంచెఁద
త్సామజఘోటకప్రముఖసంపదలెల్ల సురేంద్రువైఖరిన్. 429

వి జ య సీ స మా లి క.

శ్రీమన్మహాసుధాధామవంశాంబుధి వినుతికెక్కఁగనుద్భవించినట్టి
రఘురామమూర్తియౌ రామరాజక్ష్మాపాలుండు జూటూరిబైటపు మన్ను
గొండనభూమినిఁజన్మనంగతురబారికి నడచి నాపాంరశౌర్య

గరిమచేఁగరులను హయంబు దాతుకొని [illegible] జయలక్ష్మిఁబొందెనట్టు
లాసనమును వేదనమురినప్పురియొద్ద మైసూరివారలు మాఱుకొనను
గణుతికెక్కినగంగసింగనతురంగమపిరోటలికాయములు పెక్కు
గలదళముల వారిదళవాయియైనకుమారయ్య చనుదెంచి బారుఁదీర్పఁ
గని కరిఘటఁగన్నకంఠీరవేంద్రునికైవడి మిగుల దుర్గర్వమొసఁగ
న్మెళ్లైనకాసనకోటలక్ష్మయ సబినసుకృష్ణయ కార్యనిపుణులైన
మల్లివేంకటపతిక్ష్మాపాలుఁ [illegible] చతురంగబలముతోడ
నిముగడ నెనుకి ముందఱఁద్రొక్కి నడవంగ [illegible] రాహుతలెకి [illegible]
బలరకంబుయిదకథమునకామివెప్పుందపేష్మిల్లంబు [illegible] నింపఁ
బలుమాఱు [illegible] నాట్యమాయితో నాదముప్పిట్టి [illegible]
గానవేదిమ [illegible] గా [illegible] విను చేయ
ఖడ్గముచులాకసము దిక్కులఁగప్ప [illegible] సంతతుల్తోడఁ
గమకింగమలను [illegible] గా [illegible] గా [illegible]
దలపడ [illegible] శాస్త్ర [illegible] సేనఁ జెదర
నిమ్యకు [illegible] త్ర [illegible] గానవి [illegible] ంచుము మూర్ఛనగన
జో [illegible] ర మఱఁయుముజ్జువాకి వి [illegible] నిశౌరిక ఫుమా [illegible]
నరుకంద [illegible] నకి , పక్క [illegible] మొనక [illegible] నిలిచి
పూలిపోనిక [illegible] నికై [illegible] వారిమునఁగు [illegible] మాఱులేక
రంపిన [illegible] క్రీడ [illegible] గాఁగం [illegible] ములు
[illegible] బదములు [illegible] నియే [illegible]
[illegible] గా [illegible] ంబు [illegible] ముల్ [illegible] గాఁగ [illegible]
విదళితద్విరదము వినిహ [illegible] నిహత [illegible] ముసు వి
ఖండితనాహా వేదండ [illegible] ర్వ [illegible] వి [illegible]
కర్ణ [illegible] పు [illegible] వి [illegible] ముార [illegible] భూ [illegible]
[illegible] పితృ [illegible] సింహ నాదంబు [illegible] వి [illegible] మా [illegible]
[illegible] పట్టి [illegible] వినిహత [illegible] ప్రే [illegible] వి
[illegible] మానతురగా [illegible] వి [illegible]
కారాక [illegible] సుంకారస [illegible] భూ [illegible]
కింకిణీనూపుర క్రేంకారవిర [illegible] మాఁ [illegible] భూ [illegible]
యగున [illegible] గాను [illegible] ప్ర [illegible] వాహముల్ [illegible] ముతెం [illegible]
శాకి [illegible] ప్ర [illegible] ముఖ [illegible] కంక వారం [illegible] దనివారఁ బెద్ద

హస్తంబుగా వీరసేటుసామజాశ్వాళిఁ బోలఁగని వారువానుగ నుంచఁబట్టి
శరణన్న నృపతులఁ గరుణతోఁ గాచుమఁ ... పడిఁ గొండకోఁ బట్టి విడిచి
కొండవీటికల నలంగి పెద్దకుఁ బాఱిన వెంబడింటుక మళ్లీపోసుపెట్టుఁ
జూఱగాఁ గొని జయభేరు ... మ్రోయంగ సైన్యంబుఁ గ్రసహాయ్యమున ... గొని
నిజశిబిరంబున నిండువేడుకఁ దనరావు వాడక సుఖంబున వసించె
క్షితిసుధౌఘుమ్ములా శిరస్త్వద మొనరించఁ బ్రమద ... గీతాగానములాసంగ
రామ రాజసులాబ్ధిరాకాసుధాకర రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
రాజమార్తాండ సుత్రాముసన్నిభ యశ్వదిగ్రాజకయ దార్కా తేజ రా
... వేశ యనుచును ... వి గాయకుల్ వినుతింపనసద్వ్రతవిజయుఁడును
తే. బొండపఁగొండు శ్రీవిరూపాక్ష భూరికరుణ, సిరముగా నెంతయును దనుఁ జేరి నారి
వీటిపురవరమణియాస్య వినుతించరతుఁ, దైనకోదండరామురాయనరవరుఁడు 431
సీ. ఎల్లప్పుడును నును లెక్కగాఁ జేసుక ... మొనతోఁ బునుగు కుల గయును
గనుఁగొనచూడక ... దానపుఁబును ... కడుబలుల యుద్ధము మొగము
మదపుత్తి సేనను గుఱ్ఱము ... యుల్ సారసా రకును ... బొలిచినను
గాలారటించు నేవేళ ను ... బ్బమం ... బట్టి వి ... ముఁ బెట్టు
తే. నను భూ ... నా గాహ ... సించును ... సి క్ష
భూమిని లోకనూలను ... ంచ బొ ..., ... మాయ ... కేంగృప్రా మూర్చ ... 431
సీ. ఘనమదోద్ధతప్రౌఢ ... కరణకు ... యందు ... విప్రపూజ ... ంగ ... యుండి
... వీర ... సంపు ... యుండి ద్విరద ... ఘన ... యుండి
ధర్మ విక్రమంబు ... దారుణా ... మంచి ... సా ... యుండి
భీమ ... బు ... రభాంక్రృతు ... యు ... మండలా ... మండి
తే. కాని తనయందుఁ బ్రజయందుఁ గానఁబడక, యుంచి నేను నారసింహ ... బు
శౌర్యమున నారా ... వ్య ... , ... పు భూమి ... విభుఁడు.
మ. ... వ్వాన్య ... విభు ... ంగొ ... ంగి ...
గ ... మ్మైవచ్చి ని ... ంక ... సా ... ప్లాని
... జూన్నాను డగ్గి కొన్న ... మాళిం ... , ... ంచ ...
ప్రమదంబందఁగఁ జేయుచుండు ... సద్వంశోణిపాలాగ్రణుల్. 433
క. అనపాయకృతావ్రాయుఁ, దనిమిషుల ... మిగు మోదము ... రించుచుఁ గాం
... ను భూజను ... ంచఁగ ... సను ... ముని విభుండు ... 434
క. ... పేగివనన, ... నంత ... ను ... మునకు ... గ్రజేయుటకుఁ గుల్

సంతతివితరణరేఖా, చింతామణియనుచు బుధులు క్షితి నుతిచేయన్. 435

మ. అలరన్ రామవిభుండు శిక్షితము నై యార్యప్రజస్తుత్యమై
వెలయన్నేర్చినపూర్వధర్మవిలసద్విద్యావిశేషంబును
జ్వలమైనట్టిగుణంబు నర్థిసలనన్ వ్యాకీర్ణమై మార్గణా
వళులెల్లప్పుడు సన్నిధిన్ మిగులనన్ వర్తిల్లెఁ జిత్రంబుగన్. 436

మ. ఘనకర్ణాదులఁబోలురామధరణీకాంతేశునౌదార్యమున్
గని యాతోఁ సువర్ణభూధరమునన్ గాపుంచిరేంగుఱిన్
దనరన్నెమ్మది దేవతల్వియు; విశ్వప్రేమలేదిమ్మహా
త్మునకిల్లున్నను వీనిసేఁడని సురస్తోమంబు మోదంబునన్. 437

మ. జనపాలాయిదియేమి కల్పకము లేవన్ భూమిపై రాల్చెఁగ్రొ
న్ననలన్నన్ వినుమోకలికి ధరణీనాథాద్యుఁడౌరామరా
జనికేంబర్థులకర్థినర్థమిడు మిత్రాత్మోద్భవున్ మీఱియం
చుచుజెప్పన్ దలయూఁచి మెచ్చుచునటంచున్ గల్ప వాంఛంగ్రితోన్. 438

చ. తిరముగ నేకకోఁకఁగటిఁదీర్చినిరాయుఁడు కంసేమున్
గిరిశము లేనిశంకరుఁడు కఁదరఁజెందనిసీతభానుఁడున్
సరియనుఁగాకయున్న సకల సాటగునంచు ఘనంబులెంచఁగాఁ
బరఁగు పవిత్రరామనరపాలునికీర్తి మనోజ్ఞమూర్తియై. 439

సీ. ఘోరవిరోధిరాజముకోఘకోద్గుర్వ్వం, కారంబుఁగపివమహాన్ని
దుష్టాహితేశవనూసంఘమానసేందీవరగ్లానిసంబంబోవఁద్రొచి
దర్పితాజేయశాత్రవరాయామి రాజసింహులముసంభ్రమమించి
సిరిసంధిమానవనరచాముమై భవప్రాప్తే మహిమంబుఁబొలుఁబోలి
తే. హితపయోరుహముఖులకునింపుసఁగఁజేసి, భజనస్తుతి సలిపి వర్ణిలలు వెలుఁగ
ధరణిఁగోదండరామరాడ్ధరణిపాల, మనుమభూవరప్రతాపభాస్కరుఁడు వెలుఁగు.

సీ. జగమెండ సరగంచు చెంగావిసంజని కాంతిమంతులవి నమఁగొల్చుకొనఁగ
శ్రీగంధమిళితకాశ్మీరపంకంబని తెలుపాయదురు మేనవలఁదుకొనఁగ
జాజులంతియైనసంపంగిదండని చూపరు కొప్పునఁజుట్టుకొనఁగ
ఘనహారపద్మరాగయుతభూషణమని ప్రతిఁచు రొమ్మునంత్మ చెట్టుకొనఁగ
తే. ప్రమసి తిరుగుగురివిందల దిగ్భ్రమలొప్పాడును చతుర్వర్ణశృంగారము సుఘటింపఁ
గమలబాంధవంబునిండ చెల్వలిసమము, విభునికీర్తిప్రతాపముల్ వెలయుచుండె. 441

శా. కారుణ్యాంబుధి పోచిరాజ్కులసుధాకంధ్యుదర్కార్క మం
దారుండై విలసిల్లుకృష్ణమనుజాధ్యక్షేందుసత్పుత్రినాం
చారత్నున్ పరియించె రామధరణీశస్వామి మోదంబునన్
క్షీరాంభోనిధికన్యనచ్యుతుఁడు మున్ జేపట్టినట్టుండలెన్. 442

తే. రాజమణియాజిలెల్లతిర్మాధరాజు, తనయ వెంకమదేవినుద్వాహమయ్యె
నారవిటిరామభూపాలకాగ్రగణ్యుఁ, డఖిలబాంధవనికరంబులభినుతింప. 443

ఉ. సూరపవంశవర్ధనుఁడు సూరిజనావనుఁడైనయోబధా
త్రీరమణీశునాత్మజ సుధానుతినుగ్గమదేవినిన్ మహో
దారుఁడు రామరాజహిమధాముఁడు వేడ్కనుబెండ్లియయ్యె నా
గౌరిని మోదమొప్పఁ గరకంఠుఁడున్ బరియించుకైవడిన్. 444

మ. పరువంశాగ్రణిరాయలాధిపుని శ్రీకోదండరామాఖ్యభూ
వరుఁడంభోజహితాన్వయాబ్ధిశశి శర్వాత్కీర్తియాపోచిరా
ట్పరిణీపాలునియప్పరాజులనయున్ ధన్యన్వివేలాంకన్
వారణాంకాస్యను రంగమాంబను వివాహంబయ్యె మోదంబునన్. 445

ఉ. సంగరరంగభార్గవుఁడు సాధుజనావనుఁడౌ జిలెళ్లతి
ర్వంగళనాథరాజునుతను విశ్రుతసద్గుణరాజి నాల సా
రంగదళాస్యనుగ్గమను రామవిభుండు వివాహమయ్యెను
ప్పొంగుచు సర్వబంధుచయముల్ దగునే నని సన్నుతింపఁగన్. 446

తే. వెండియునుజిల్లెళ్లతిర్వెంగళేంద్రు, తనయయైనట్టినాంచారమను సరంగ
నారవీటికోదండరామావనీశుఁ, డఖిలబాంధవసందోహమభినుతింప. 447

సీ. కావేరికాల్వఁగాఁదీర్చి కట్టించి కట్టినాతనిపేరుఁగలిగి తనరు
మల్లమొప్పఁజేసినరాజూత్తమంశజుఁడగుపోశభూపాలునన్వయాబ్ధి
సోముఁడౌ వరదరాట్క్షోణీశునప్పలమానవాధిపుకుమారకుఁడిరు
వెంగళరాజునునారవీటిపలంతలామఁడౌ రాయలాఖ్యనగ్రతనయుఁ
తే. డఖిలరాజన్యమస్తకన్యస్తమకుట, మాన్యమణిరాజపాదతామరసుఁడుభువి
పరిఢుఁడైనట్టిరామరాజ్ఞవిభుండు, పరిణయంబయ్యె బాంధవప్రతతులెసఁగ. 448

ఉ. భానుని సప్పుడంతయెడఁబాయనిఛాయయుఁబోలి రామభూ
జానిమనంబు రంజిలఁగి చాల సపర్యలొనర్చు మన్ననన్
మానుగఁగాంచి బాంధవసమాజముకొంగుపసింపెనంగనా

మానవతీచయంబు గుణమండనసన్నుతిఁ గాంచె నెంతయున్. 449

చ. భరతకులప్రదీపుఁ డరిభంజనుఁ డంచితరాజధర్మత
త్పరమతి యారవీటిపురధాముఁడు రామమహీతలాధిపే
శ్వరుఁడు మదిన్ బ్రమోద మొదవన్ గనె నుగ్గమదేవియందు భా
సురసుకుమారునిన్ సుగుణశోభితునిం బెదవేంకటాధిపున్. 450

క. ఘనుఁడగు రామన్నృపాలుఁడు, కనె నాంచారమ్మయందుఁ గడు మోదముతో
దనుజని వేంకటపతినృపు, జనజాహితు రాజవంశవర్ధను ననఘున్. 451

క. పెండిలి నాంచారమ్మకు, నుండిన యనుఁడైన రామమనుజేశునకా
ఖండల సన్నిభుఁడగుకో, దండమహీపాలతుహినధాముఁడు పుట్టెన్. 452

మ. శమితారాతిబలుండు రామమనుజేశస్వామి రాజాస్యరా
గమదేవీమణియందుఁ గాంచెను మహాహ్లాదంబుతో గన్యనిం
ప్రమదానూతనపంచబాణు సుగుణభ్రాజిష్ణుఁ బంచాస్యవి
క్రముఁ బాథోధిగభీరు వేంకటపతిక్ష్మాపాలకాగ్రేసరున్ 453

సీ. సంగీతసాహిత్యసరసవిద్యాప్రౌఢి రాజీవగర్భతనూజు భోజు
ఘనధర్మగుణశాలిఁ గాంతిని స్తంద్రతి గానకాంతకుఁ డైనరాజుసోముఁ
జంభారిరాట్స్తోమసౌందర్యశైఖర త్యాగకర్ణ న్యాయమార్గ మారు
సకలభూధారణభుజాబల విస్ఫూర్తిఁ బాండవభుకొర్ణ సార్వభౌము భీముఁ
తే. దెగడి ప్రహసించి యుత్సేకించధికరించి, మించి పరఁబోలి ప్రతియయి మేటియగుచుఁ
దనరుఁ గోదండరామభూధవుని పెద్ద, వేంకటోర్వీశ్వరుండార్యవినుతులెసఁగ. 454

చ. బలిసదనంబుఁ బొందుకొని పన్నగభర్తృని వెంగఁ జేసి భూ
తలమున నాక్రమించెను సుధారజరాశి మథించి నాకమున్
గలయఁగఁ బర్వ కల్పకముఁ గైకొనె నిట్లు త్రివిక్రమంబునన్
వెలసెను రామరాజుపెద వేంకటభూపతికీర్తి వేడుకన్. 455

తే. అప్పు డుర్విఁ గోదండరామావనీశ, పెద్దవేంకటనరపతి పెండ్లియయ్యె
నమ్మిఁ బోచిరాట్చినవేంకటేశుపుత్రిఁ, గోనమాంబను బాంధవకోటియలర 456

సీ. సతతంబు నతిభక్తిఁ బతిసేవ సేయుచు నతులితసంపదయతిశయిల్ల
నత్తమామలపట్ల ననురక్తి నడచుచుఁ దోడికోడండ్రతోఁ గూడి మెలఁగి
వదినెలఁ మఱఁదండ్రు ముదమందనెల్లన మఱఁగుఁ దారతమ్యముఁ బ్రోచి
సుతులఁ బ్రీతినిఁ గాంచి హితబంధుబృంద దాసదాసీజనంబుల దయను మనిచి

తే. పుట్టినిల్లును మఱిదాను మెట్టినిల్లు, పన్నె వాసినిఁ జెలఁగంగ మన్ననఁగనె
నారవీటివేంకటపతిక్ష్మాధినాథు, కోనమాంబకు సాటి యేమానవతులు. 457

క. రతిమదనులవ శచీంద్రుల, గతి సౌఖ్యములఁబర మనిరి కాకోదరరా
ణ్ణుతపెద్దవేంకటాద్రి, క్షితిపతి కోనాంబ విబుధకీర్తనలెసఁగన్ 458

సీ. హరిరాజహరిరాజహరిరాజులకు సాటి సత్తుబలాజ్ఞానూనభాగ్యములు
హరిహయహరిహయహరిహయులకు సరి వితతక్ష్మాసాహసవిభవములును
హరిసుతహరిసుతహరిసుతులకు నెన వినుతజవౌదార్యవిక్రమములు
హరిపౌత్రహరిపౌత్రహరిపౌత్రులకుఁ బ్రతి సద్ధర్మవిజ్ఞానసాహసములు
తే ననుచు నెవ్వని వినుతింతురఖిలవిబుధు, లగుపహీపరశతకోటియారవీటి
వంశకలశాబ్ధిరాకాసుధాంశుఁ డతఁడు, పొగడఁ బెద వేంకటక్ష్మాధవాగ్రయొలిమి 459

ఉ. ఆలములోన రాఘవునుజాధిపుమాపెద వేంకటావనీ
పాలుఁడు శత్రులందు నుమఁ బల్వరఁ దగు రుధిరప్రవాహముల్
చాలఁగ వార్ధి నించెనటుచాలునె భార్గవరాముసాహసా
భీలతయెంతగొడ్డయని పేర్కొననేను పుడుంగులే కదా. 460

చెన్నపురి : 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1923.

ఆంధ్రప్రబంధములు.

		రూ.	అ.
	ప్రతి 1-కి	రూ.	అ.
ఆంధ్రభారతము, పద్యకావ్యము:—			
ఆది, సభాపర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
ఆరణ్యపర్వము ,,	...	2	4
విరాటోద్యోగపర్వములు ,,	...	2	4
భీష్మద్రోణపర్వములు ,,	...	2	4
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు	...	2	4
శాంతిపర్వము ,,	...	2	4
ఆనుశాసనిక అశ్వమేధ ఆశ్రమవాస మౌసల మహాప్రస్థానిక స్వర్గారోహణ పర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	...	6	8
యుద్ధపంచకము ,,	...	4	4
శాంతిసప్తకము ,,	...	4	4
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారిది	...	0	8
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము	...	0	12
తెనుఁగుసమస్యలు, చక్కనికూర్పు	...	0	2
భాస్కరరామాయణము, చక్కనికూర్పు, అత్యుత్తమప్రతి	..	4	0
కృష్ణరాయవిజయము, కుమార ధూర్జటికృతము	...	0	8
లంకావిజయము (రావణదమ్మీయము), సటీక, పిండిప్రోలు, లక్ష్మణకవికృతము		1	4
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, సాధారణప్రతి	...	0	12
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు		2	4
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద, చక్కని క్రొత్తకూర్పు	...	3	8
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైన పద్యము, కవనము మిక్కిలిసొంపు, పీఠిక అతివిపులము	...	5	8
మొల్లరామాయణము, చిన్నసైజున పెద్దక్షరములతో ముద్రితము	...	0	10
అచ్చతెనుగురామాయణము, శుద్ధప్రతి	...	1	4
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది	...	6	0
డిటో అత్యుత్తమప్రతి, రెండువాల్యములు	...	8	0
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, క్రొత్తకూర్పు	...	0	10

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి. ఈ.